

КЛИФЪРД САЙМЪК ЗАЛОЖНИЦИ В РАЯ

Превод от английски: Цветан Радулов, 1993

chitanka.info

ЕДНО

Съдията и съдебните заседатели се усмихваха доволни. Пишещата машина лудо тракаше, а буквите като змийчета кълвяха хартиеното руло и записваха присъдата.

Записването свърши. Съдията кимна с глава към секретаря, той се приближи към съдебния състав и откъсна присъдата. Хвана я с две ръце и почти като в ритуал се обърна към съдията.

— Обвиняеми, — каза съдията. — Станете и се обърнете към съда.

Франклин Чапмън с олюлявания се изправи на крака. Ан Харисън също се изправи и застана до него. Протегна ръка и го хвана под лакътя. Плътният плат на ризата му не беше в състояние да прикрие неспокойния трепет на неговата плът.

Трябваше да се потрудя повече, рече си тя, при все че добре знаеше колко много направи в този процес; много повече от направеното в стотици други. Този така окаян и безпомощен човек до нея грабна сърцето ѝ. Едва ли, помисли си тя, жена може да защити мъж пред съд като този. В древността, когато съдиите са били човеци, сигурно е било възможно. Но не и в съд, където съдник е един компютър, придържащ се сляпо към закона.

— Секретарю, — каза съдията, — прочетете присъдата!

Ан погледна към прокурора, който седеше навъсен до масата си, както и през време на процеса. Машинка, помисли си тя. Машинка и нищо повече. И той като съдиите — машинки на правосъдието.

Залата беше затихнала в сумрака на късното, едва проникващо следобедно слънце. Представителите на медиите бяха насядали на първия ред и напрегнато се мъчеха да доловят най-дребния проблясък, най-лекото издайническо потрепване, най-малката трохичка, върху която да изградят репортажите си. Ококорените лещи на камерите също очакваха момента, когато вечността и небитието щяха да затрептят в решителна схватка.

Съмнение почти не можеше да има. Делото предлагаше твърде малко съдебно дирене. Истински *съдебен спор*.

Секретарят започна да чете:

„В делото между Държавата и Франклин Чапмън, съдът реши: Въпросният Чапмън, обвиняем по това дело, поради престъпна небрежност и груба липса на отговорност е забавил транспортирането на трупа на Аманда Хакет; по такъв начин е попречил за запазването на нейното тяло, от което е последвала окончателната му смърт.

Аргументите и възраженията на обвиняемия, че той лично не е отговорен за ефикасността, възможностите и техническото състояние на превозното средство, използвано при пренасянето на тялото на въпросната Аманда Хакет са несъстоятелни в настоящия случай. В неговата обща и цялостна отговорност влиза и безусловното и навременно прибиране на телата. Може би има и други, които биха могли да бъдат обвинени в безотговорност, но измеренията за тяхната вина в случая не допринасят нищо.

Ответникът е признат за безусловно виновен по всички линии.

Поради липса на смекчаващи вината обстоятелства, апели за снизхождение и обжалвания не се допускат.“

Чапмън бавно се свлече на стола и остана изправен и неподвижен като гипсиран. Големите му ръце, плътно склучени една в друга, лежаха като мъртви на масата пред него, а лицето му беше студено и безизразно като буца лед.

През цялото време, реши Ан Харисън, той е знаел какво ще стане, затова го и приемаше така безропотно. Нито за миг не се е хващал на адвокатските й приказки и уверения. Да, тя се опитваше да му вдъхне надежда, да повдигне духът му, но тези усилия са били напразни, защото той през цялото време е знаел как стоят нещата и се е примирил.

— Защитата ще пледира ли? — запита съдията.

Ан скочи.

— Ако Ваше Благородие няма нищо против?

Добър човек е, реши Ан. Старае се да бъде любезен и снизходителен, но не може. Законът не му позволява. Значи ще изслуша пледоарията ми, ще я отхвърли, ще произнесе присъдата и ще тури край. Защото нищо друго не може да се направи. В светлината на доказателствата бледнеят всички апели и жалвания.

Тя погледна към нетърпеливите журналисти и търсещите телевизионни очи и почувства лек панически трепет. Имаше ли смисъл от пледоарията, която беше замислила? Беше безнадеждна, напразна във всяко едно отношение. Беше уверена, че е безсмислено, но освен смисъл, би трябвало да има и някаква човечност.

И в този миг на колебание тя разбра, че трябва да пледира, че това е нейно задължение и че тя не бива да пренебрегва задълженията си.

— Ваше Благородие, — каза тя, — аз пледирам за отмяна на присъдата поради предубеденост от страна на съда.

Прокурорът скочи от стола си.

Негово Благородие му махна да си седне.

— Мис Харисън, — каза съдията, — струва ми се, че не ви разбирам до край. Какви са Вашите основания за тъй наречените от Вас предубеждения?

Тя заобиколи масата, за да застане по-открито пред съда.

— Основанията ми са, — каза тя, — че ключовите, главните доказателства касаят техническа повреда — механична неизправност в превозното средство, с което ответникът си е послужил в изпълнение на служебните си задължения.

Съдията мрачно кимна с глава.

— Съгласен съм с Вас, но характера на доказателствата какво общо може да има с предубежденията?

— Ваше Благородие, — каза Ан Харисън, — съда, съдебния състав, също е механика, машина.

Прокурорът отново скочи на крака.

— Ваше Благородие! — ревна той. — Ваше Благородие!

Съдията чукна по масата.

— Оставете това на мен, — сурово се обърна той към прокурора.

Журналистите бързо започнаха да пишат и да шепнат помежду си. Телевизионните лещи като че ли заблестяха още по-ярко.

Прокурорът си седна. Шушуканията спряха. В залата се възцари гробна тишина.

— Мис Харисън, — обърна се към нея съдията. — Вие оспорвате обективността на съда?

— Да, Ваше Благородие. В него цари бездушна механика. Аз не твърдя, че тук има умишлено предубеждение, но твърдо заявявам, че

някакво неосъзнато предубеждение...

— Смешно! — извика високо прокурора.

Съдията размаха чука си към него.

— Я по-кратко! — каза му той.

— Но твърдо заявявам — продължи Ан, — че тук може би имаме работа с едно подсъзнателно предубеждение. В допълнение поддържам, че на всяко механично изобретение му липсват качества, без което няма справедливост — чувството за милост и човешко достойнство. Има законност, съгласна съм, свръхчовешко, тотално непознаване на закона, но...

— Мис Харисън, — прекъсна я съдията, — не поучавайте съда.

— Прося извинение от Ваше Благородие.

— Добре. Тази пледоария се отхвърля. Други имате ли?

— Не, Ваше Благородие.

Тя се върна на мястото си, но остана права.

— При това положение, — каза съдията, — нямаме причини да бавим присъдата. Възможностите са изчерпани. В случаи като този законът е категоричен. Обвиняеми, станете!

Чапмън бавно се изправи на крака.

— Франклин Чапмън, — каза съдията, — съдът реши, че поради неоспоримата ви вина в това деяние и запрещението за обжалване, Вие се лишавате от запазване на Вашето тяло при смъртта. Всичките ви други граждански права остават ненакърнени.

Удари с чука си.

— Делото приключи — каза той.

ДВЕ

През нощта някой беше надраскал с тебешир на тухлената стена на сградата отсреща:

„Защо Да Ги Връщаме от рая?“

Даниел Фрост паркира двуместната си кола на обичайното ѝ място в един от паркингите пред Вечния център и се спря да погледа написаното. Подобни тебеширени писания често се срещаха напоследък и тук, и навсякъде. Учуден и с пренебрежение си зададе въпроса — на какво се дължеше честата им поява? Несъмнено отговор на този въпрос би му дал Маркус Епълтън, ако го запиташе, но Епълтън, като началник на безопасността във Вечния център, беше зает човек и в последните няколко седмици Фрост беше го виждал и разговарял с него само един-два пъти. Но ако ставаше нещо необикновено, той беше сигурен, че Маркус не може да не знае. Едва ли имаше нещо, успокои се той, което Маркус да не знае.

Пазачът на паркинга се приближи към него и леко докосна такето си в нещо като поздрав.

— Добро утро, мистър Фрост. Изглежда е натоварено движението тази сутрин.

Наистина беше натоварено. Уличните платна бяха претъпкани с коли броня до броня, почти като тази, която Фрост току-що беше паркирал. Пластмасовите им купета блестяха на утринното слънце като мехурчета и от мястото, където той беше застанал, ясно се чуваше виенето на безброй електрически двигатели.

— Движението винаги е трудно, — отговори той. — Добре ме подсети. Няма да е зле, ако прегледаш десния ми буфер. Един ме попритисна.

— Може пък неговият да е пострадал, — каза пазача, — но не пречи да погледна. А уплътнителите, мистър Фрост? Буферът може да замръзне, ако са повредени.

— Мисля, че не са засегнати — каза Фрост.

— Ще ги проверя все пак. Колко му е. Не бива да рискуваме.

— Май сте прав — каза Фрост. — Благодаря Ви, Том.

— Налага се да работим заедно — каза пазача. — Да се пазим взаимно. Лозунгът отсреща е доста показателен. Предполагам, че някой от Вашия отдел го е писал.

— Точно така, — каза Фрост. — Преди известно време. Това е едно от големите ни усилия и стремежи. Мото за съучастничество.

Той бръкна в колата, взе от седалката чантата си и я сложи под мишница. Пакета с обеди му, който беше в нея, грозно я издуваше.

Покачи се на издигнатата пешеходна пътека и по нея се отправи към един от няколкото площада около извисяващото се здание на Вечния Център.

Както винаги без особена причина той отметна глава назад и се зазяпа по извисилата се цяла миля стена на внушителната сграда. Случваше се при лошо време сутрин гледката да се губи в надвисналите облаци, но при ясни утрини като тази огромната маса от камък и бетон се издигаше на такава височина, че последните етажи се сливаха с мъгливата синева на небето. От тази гледка се завиваше свят и човек просто недоумяваше как човешката ръка е стигнала тези висини.

Препъна се и едва не падна. Реши, че трябва да престане с това шантаво зяпане нагоре по сградата или в краен случай да го прави, когато стигне до площада. Пешеходната пътека беше само на два фута височина, но човек можеше да се преметне и нарани доста зле ако не внимава. Едно счупване на врата съвсем не беше невъзможно. И може би за стотен път той отново се запита защо ли не са сложили парапети по тези пътеки?

Стигна до площада, слезе от пешеходната пътека и се вля в тълпящия се народ пред сградата. Притисна здраво чантата си под мишницата, а с другата ръка се опита да предпази издутината на торбичката с обяда, при все че беше убеден — трудно ще я опази. Почти всеки ден натъпканите като сардели тела по площада и фойето жестоко намачкваха храната му.

Може би, помисли си той, днес ще мине и без обичайното мляко. Ще се задоволи и с чаша вода след яденето. Облиза устните си, които изненадващо бяха засъхнали. Дали пък няма да открие друг начин, за да икономиса тези извънредни пари, защото твърде много държеше на ежедневната си чашка мляко и я чакаше с огромно удоволствие.

Не, за това не можеше да става и въпрос. Ще трябва да намери начин, за да навакса и компенсират енергизирането на автомобилния буфер. Това беше разход, който дойде съвсем непредвиден в неговия бюджет. И ако Том открие че и част от уплътнението ще трябва да се подмени, това означава допълнително изтичане на пари.

При тези мисли той сподави дълбоко в себе си една въздишка.

Макар че човек не бива да разчита на щастливи случайности — най-вече с тези шофьори по пътищата.

Никакви щастливи случайности. На случайности не може да се разчита там, където е заплашен човешкият живот. Край на безумната смелост, на катеренето по планините, на въздушните пътувания — освен с безпогрешния и спасителен хеликоптер. Повече никакви автомобилни състезания и бойни спортове. Транспортът да се направи колкото се може по-сигурен, асансьорите да се оборудват с фантастична сигурност, стълбищата да се правят със сигурни стъпала от еластичен материал — изобщо да се направи всичко възможно, за да изчезнат злополуките и оттам рисковете за човешкия живот. Дори самият въздух, помисли си той, да бъде предпазен от замърсявания. Пушеците от фабриките да бъдат филтрирани и рециклирани, за да се отнемат от тях всичките вредни съставки и дразнителни. В колите да се забранят допотопните земни горива — да се снабдят с вечни акумулатори, които да движат електрическите им мотори.

Човек трябва да живее този първи живот колкото се може по-дълго. Само така би могъл да натрупа опит и знания за втория живот. И след като всичко в този живот клони към съкращаване на дните му, човек не бива да допуска никаква небрежност или да трепери над някакъв разход като цената на едно уплътнение или реенергизирането на един буфер, не бива да допуска съкращаване на годините, в които би могъл да скъта парички за следващия живот.

Придвижвайки се сантиметър по сантиметър, той се сети, че тази сутрин беше определена за съвещания, и ще трябва да загуби цял час ако не и повече, за да слуша Б. Дж. да набива в главите им това-онова. А когато свърши, началниците на разните отдели и проектантски групи ще повдигнат въпроси и проблеми, които спокойно могат да решат и сами, но поставяйки ги тук те демонстрират своята деловитост, старание и привързаност към работата. Да, всичко това е губене на време, помисли си Фрост, но отърване нямаше. Всяка седмица, в

продължение на няколко години, откакто стана началник на отдела за връзка с обществеността, той се нареждаше с другите тук на масата и нервничеше при мисълта за натрупаната на бюрото му работа.

Маркус Епълтън единствен от тях проявяваше смелост. Маркус отказа да присъства на конференциите и се измъкна от тях. Макар че той май беше единственият, който успя. Безопасността беше малко по-особен отдел. За да бъде ефективен, отделът се нуждаеше от по-свободна ръка повече от всички други отдели на Вечния център. Спомни си моменти, когато много се блазнеше от мисълта да постави проблемите си за разглеждане в събранието, но не беше го правил до сега и бе доволен от това. Доволен, защото много от предложенията и препоръките, които се даваха бяха несъстоятелни и съвсем безполезни. Макар че това не бе попречило на служители от другите отдели да изтъкнат по-късно свои заслуги за всичко, което той бе успял да постигне.

Това, което трябваше да прави, каза си той, както много пъти беше си казвал, е да си гледа работата, да държи езика си зад зъбите и да пастри всяко пени, което попадне в ръцете му.

Все във връзка със своята работа той се замисли кой би могъл да изпише този лозунг на червената тухлена стена? За пръв път го виждаше и му се стори като един от най-внушителните и смислени от всички до сега, и че и той би могъл да се възползува от изобретателността на този човек. Но да търси този човек и да му предлага работа щеше да бъде губене на време. Лозунгът несъмнено беше работа на Холите^[1], а всички Холи бяха непреклонна и упорита пасмина.

Той обаче не можеше да проумее какво целят те с противопоставянето си на Вечния център, защото Центъра нямаше нищо против религията, нито пък срещу вярата. Той беше един чисто научен подход към една биологическа програма с далечни научни цели и последствия.

С огромни усилия той изкачи стълбите на входа и отново сантиметър по сантиметър се домъкна до фойето. Придържайки се в дясно, стъпка по стъпка той стигна до хоби-щанда, притиснат между будките за тютюн и тази за опиати. Пред будката за опиати имаше много народ. Хората се трупаха за да се докопат до своите хапчета на мечтите — измамните опиати, които щяха да им доставят по някои и

друг приятен час вечерта. Фрост никога не беше ги употребявал, дори не беше му минавало през ум, защото беше убеден, че това е излишно прахосване на пари, пък и не беше изпитвал нужда. Но имаше такива, които чувстваха нужда от тях. От нещо, с което да запълнят празнотата, останала от възбудата и вълнението на онези прежни дни, когато човекът е вървял в своя житейски път ръка за ръка с окончателната смърт. Те може би считат настоящия живот за еднообразен, скучен и безцветен, а стремежите си за мъчителни и жалки. Сигурно има такива хора — хора, които забравят понякога вълнуващата красота на тези стремежи в техния първи живот. Забравят понякога, че животът който живеят, е низ от години на подготовка за вечността.

Проправи си път през тълпата и спря до хоби-щанда, пред който почти нямаше хора.

Чарли, собственика на щанда, беше зад тезгяха и забелязал приближаването на Фрост бързо измъкна картонче, на което бяха наредени марки.

— Добро утро, мистър Фрост — каза той. — Имам нещо интересно. Запазих ги специално за Вас.

— Както виждам, пак швейцарски — каза Фрост.

— Превъзходни марки — рече Чарли. — Радвам се, че Вие ще ги вземете. След сто години ще бъдете щастлив от покупката. Хубави, солидни марки, издание на една от най-скъпите страни.

Фрост погледна в долния десен ъгъл на картона. Беше написана цифрата 1.30, с молив.

— Цената днес е долар и осемдесет и пет — каза Чарли.

[1] Holies — светци (англ.) — Б.пр. ↑

ТРИ

Някъде през нощта вятърът отново беше съборил кръста.

Огдън Ръсел се надигна и вече седнал, силно затърка очи, за да изчисти натрупалите се през нощта гурели. Бедата е в това, помисли той, че пясъкът не е най-подходящото място, на което се забива кръст. Може би ако успееше да намери няколко по-големи камъка и да ги сложи в основата, ще го направи по-устойчив на речния вятър.

Да, ще трябва да направи нещо такова, защото не беше редно и прилично кръста да бъде катурван от всяко подухване. Не беше достойно за неговото предназначение и за това, което символизираше. Продължавайки да седи на пясъка, заслушан в утринния ромон на реката, той се замисли доколко беше разумно от негова страна да избере точно това островче за усамотяването си. Да, усамотение имаше достатъчно, но почти нищо друго. Това, което осезателно му липсваше, беше удобството. Макар че удобството, упрекна се той, не беше това, което търсеше. Там, откъдето идваше, в света на който беше обърнал гръб, удобства колкото щещ и той можеше да ги има просто като си остане там. Но беше зарязал удобствата, както и много други неща в името на нещо, което той усещаше и чувстваше, но което все още му се изплъзваше.

При все че се старая, помисли си той. Боже мой, колко упорито се старая и съм се старал.

После внимателно и предпазливо стана и се протегна, защото както изглежда, болеше го цялото тяло. Всичко това се дължи на спането на открито, помисли си той. Това е причината. Това спане на вятъра и влагата от реката без дори едно скъсано одеялце отгоре му. Нищо което да покрие голотата му, защото единственото му облекло беше панталона, отрязан над коленете. След като се протегна порядъчно, той се замисли дали да изправи кръста преди утринната си молитва и възможна ли е молитва при прекатурен кръст. В крайна сметка, рече си той, кръст имаше, полегнал кръст, а същността и смисъла на кръста е в символа му, не в положението в което се намира.

Продължи да стои така и да се бори със своето съзнание. Опитва се да погледне в душата си и в безмълвното тайнство отвъд неговата душевност, което не се поддаваше на никакво разбиране. Нямаше проникновение и нямаше отговор, какъвто и никога не е имало. Защото мислите му се свеждаха единствено до обгорялото от слънцето и лющещо се тяло, до ожулените му от коленичене в пясъка колене, до възела на глада, стягащ корема му и до вечния въпрос дали беше се закачил някой сом на герима, който беше заложен от предната вечер.

След като няма още отговор, рече си той, след толкова месечно чакане, след толкова търсене на този отговор, причината е може би, че просто няма отговор и той се е захванал с нещо съвсем безсмислено. Може би чукаше на вратата на стая, в която няма никой. Може би зовеше нещо, което не съществува и никога не е съществувало или пък го зовеше с име, непознато за него.

Макар че името, помисли си той, няма значение. Името е просто една форма, една рамка в която човек би могъл да се побере. Всъщност това, което търсеше, беше съвсем просто — разбирателство и вяра — дълбочината на вярата и силата на разбирателството, които хората от миналото са имали и поддържали. Трябва, опитваше се той да убеди себе си, да има основание — база за това, че религията съществува, че я има. Човечеството като цяло не може да е съвсем грешно. Религиозното вярване, независимо какво е, трябва да е нещо повече от едно изобретение на човека, с което е искал да запълни болезнената празнота в сърцето си. Дори древните неандерталци са полагали мъртвите си в такова положение, че изправяйки се за втори живот да бъдат с лице към изгряващото слънце. Разпръсквали в гроба шепи червена охра, която символизирала втория живот. Оставяли при мъртвите и оръжията и принадлежностите, които щели да им потрябват в техния втори живот.

А той трябваше да узнае! Трябваше да издевателства над себе си, но да узнае! И ще узнае, когато овладее и анализира себе си, за да може да стигне дълбоко в скритата природа на съществуването. Там някъде, в този мистичен водовъртеж той ще открие истината.

Живота навярно е нещо повече от едно пребиваване на земята, независимо колко е дълго! Не може да няма друга вечност там някъде отвъд, събудената и възобновена безсмъртна плът.

Днес, точно в този ден, той ще се посвети, ще се отдаде отново. Днес ще остане по-дълго на колене, ще се абстрахира от всичко друго и ще проникне по-дълбоко в търсенето, с което се е захванал. Днес може би е денят. Някъде в бъдещето беше часът и минутата и разбирането и вярата му; и никой не можеше да каже кога този час ще удари. Може би е съвсем близо за него, той ще има нужда от всичките си сили, затова ще закуси най-напред, даже преди утринната молитва. И с нови сили и нова енергия ще се впусне в търсене на истината.

Мина покрай пясъчната яма в посока на върбите, където беше вързал геримите си и ги изтегли. Излязоха с лекота, защото нямаше нищо на тях.

Костеливата топка на глада го присви още по-силно при вида на празните въдици.

Ясно, пак тези речни миди. Устата му се изкриви в отвращение при мисълта за тях.

ЧЕТИРИ

Б. Дж. почука силно с молива по масата, за да покаже, че съвещанието започва. С усмивка на благоразположение обхвана с поглед аудиторията.

— Радвам се да ви видя между нас, Маркус, — каза Б. Дж. — Не ни дарявате често с тази чест. Подразбрах, че имате някои проблеми.

Маркус Епълтън впери сърдит поглед в отговор на благоразположението на Б. Дж.

— Да, Б. Дж. — каза той, — има някои проблеми, но те не се отнасят само до мен.

Б. Дж. бързо погледна към Фрост.

— Как е новата организация по спестяванията, Дан? Разчитаме на теб. Трябва да се посъживи. Чувам, че много се влага в марки и монети.

— Неприятно, — каза Фрост — но марките и монетите предлагат едни по-дългосрочни и перспективни инвестиции.

Питър Лейн, касиера, неспокойно и неудобно се размърда на стола си.

— Колкото по-бързо се излезе с нещо, толкова по-добре. Абонаментите и участията в нашите фондове значително спадат. — Лейн изгледа насядалите около масата.

— Марки и монети! — каза той така, като че ли това бяха неприлични и грозни думи.

— Много лесно бихме могли да спрем това — каза Маркус Епълтън. — Две-три думички и готово. Никакви възпоменателни издания, никакви пощенски приумици и натруфената въздушна поща.

— Забравяш — напомни му Фрост, — че не са само марките и монетите. Това са и порцелановите изделия, и картините и много други неща. Почти всичко, което би могло да се роди в една катакомба. Не може да се спре всичко, което излиза на пазара.

Б. Дж. рязко го прекъсна.

— Нищо не можем да спрем. И без това доста се говори за това, че сме завладели света, че той е станал наша собственост.

Карсън Луис, вицепрезидента, отговорен по улесненията и облекченията, каза:

— Мисля, че точно такива приказки дават храна и повод за дейността на Холите. Дейността им, разбира се, не е от кой знае какво значение, но все пак те са една досадна напаст.

— На отсрещната стена имаше нов лозунг — каза Лейн — и то не съвсем лош, не мога да си изкривя душата...

— Вече не е там — процеди през зъби Епълтън.

— Не? Така и предположих, — каза Лейн, — но тичането насамнатам след тези хора с кофи и четки и бърсането не е най-точния отговор.

— Не мисля, — каза Луис — че изобщо има точен отговор. Идеалното, най-точното е да се изкорени изцяло дейността на Холите. Но много се съмнявам, че това ще е възможно. Маркус, предполагам ще се съгласиш с мен, че единственото, което бихме могли да направим, е да сведем дейността им до възможния минимум.

— Струва ми се — каза Лейн, — че можем да направим повече от това, което правим. През последните няколко седмици срещнах толкова тебеширени лозунги по стените, колкото не бях срещал никога преди. Холите навярно имат цяла армия от драскачи на лозунги, които работят тайно и подмолно. И това не е само тук. Навсякъде е така — по целия бряг. И в Чикаго и в Комплекса Уест Коуст. В Европа, в Америка...

— Ще дойде денят — каза Епълтън — това ще секне. Тържествено ви го заявявам. Те са само стотина инициатори — водачи. Справим ли се с тях, край!

— Но тихомълком, Маркус — предупреди Б. Дж. — Държа това да стане без много шум.

Епълтън показва зъбите си в усмивка.

— Без никакъв шум — каза той.

— Тук не става дума само за лозунгите. Разпространяват се слухове, интриги.

— Слуховете не могат да ни увредят — каза Б. Дж.

— Повечето от тях не могат, вярно е — каза Луис. — Те създават само приказки на хората. Помагат им да си убиват времето. Има обаче

някои, които са основателни и верни. Искам да кажа, че те се основават на някои действителни ситуации, на неща, които наистина съществуват във Вечния Център. Те тръгват от една истина, която в следствие така извъртат, че нищо чудно, дето някои от тях биха могли да ни увредят. Да не говорим, че слуховете, каквито и да са, накърняват нашия имидж. Някои от тях твърде осезателно. Мен обаче ме тревожи следното — как тези Холи научават нашите тайни, за да изграждат своите слухове и интриги? Струва ми се, че имат доста ушички в тази сграда, а и в другите клонове на Центъра. И точно на това трябва да сложим край.

— Не можем да бъдем сигурни — възрази Лейн, — че всички слухове започват от Холите. Мисля, че малко ги надценяваме. Те са просто едни откачалки...

— Не съвсем откачалки — каза Маркус Епълтън. — Ние лесно можем да се отървем от откачалките. Те са пасмина от изкусни активисти. Най-голямата ни грешка би била да ги подценим. В моя отдел за това се работи непрекъснато. Получили сме доста богата информация. Аз имам чувството, че се приближаваме към...

— Съгласен съм с Вас — обърна се към него Луис — че те са доста ефективни и организирани противници. Винаги съм мислил, че нещо ги свързва с Лауфърите. Стане горещичко и точно тези, които могат да бъдат опарени, хващат гората при Лауфърите...

Епълтън поклати глава.

— Лауфърите не са нищо повече от това което са. Премного се увличаш във фантазии, Керсън. Лауфърите са негодните за работа, хронически некадърните, неудачниците. Те са около половин процент... Нали, Питър?

— По-малко от половин процент — каза Лейн.

— Добре, добре, по-малко от половин процент от населението. Обявили са се за свободни и са се отлъчили от нас. Скитат на групи по горите и пустинните места. Те все някак се прехранват...

— Господа, — каза Б. Дж. усмирително. — Струва ми се, че отново се залавяме с проблеми, които сме разисквали много пъти и то безрезултатно. Мисля, че Холите можем да предоставим на непосредственото внимание на Безопасността.

Маркус кимна с глава.

— Благодаря, Б. Дж. — каза той.

— Но да се върнем на проблема — каза Б. Дж. — с който започнах.

Чоунси Хилтън, началник секция при отдела за Изследване и Проучване на Времето, заговори кротичко.

— Една от нашите изследователки изчезна. Казва се Мона Кямпбъл. Имам чувството, че тази жена е надушила нещо.

— Но ако тя наистина е по следите на нещо — избухна Лейн — защо ще трябва да...

— Питър, моля те, — каза Б. Дж. — дай да разискваме спокойно. Той обходи с поглед насядалите около масата.

— Съжалявам, господа, че не ви уведомихме своевременно. Стори ми се, че това не беше нещо, което изискваше тайна, но пък не ни се искаше и да се шуми по него твърде много, затова Маркус помисли...

— Маркус значи я е търсил? — запита Лейн.

Епълтън кимна с глава.

— Шест дни. И никаква следа от нея.

— Може би се е усамотила някъде, за да обмисли някакъв проблем — каза Луис.

— Помислихме за това — каза Хилтън, — но ако беше така, щеше да ми каже. Тя е толкова точна и изпълнителна, а и записките ѝ са изчезнали.

— Ако е отишла да работи — настойчиво продължи Луис — трябвало е да ги вземе.

— Но не всичките — каза Хилтън. — Само текущите, свързаните със случая. Не цялата документация. Всъщност никой няма право да изнася материали вън от предприятието. Нашата сигурност и безопасност все пак не си е съвсем на мястото.

Лейн се обърна към Епълтън.

— Вие проверихте ли мониторите?

Епълтън вежливо кимна с глава.

— Разбира се, че ги проверихме. Това за нас е една рутинна процедура, но мониторингната система не е пригодена да борави с идентификация. Всеки компютър отчита човека, когато се появи в квадранта му. Той издава само сигнал с който показва, че там се появява живо същество. Ако някои от сигналите заглъхне, значи човекът е умрял и веднага се изпраща Спасителната команда. Но тези

сигнали непрекъснато се менят с промяната в движението. Хората излизат от един квадрант и биват засичани в друг.

— Но компютъра може да проследи и покаже един човек, който пътува.

— Разбира се. Но много хора пътуват, не пътува само един човек. А Мона Кямпбъл може и да не пътува. Тя може просто да се е завряла някъде.

— Или пък да е отвлечена — каза Луис.

— Не ми се вярва — възрази Хилтън. — Не забравяй, че и записките ѝ ги няма.

— Ти мислиш, значи, — каза Фрост, — че е избягала? Умишлено е напуснала предприятието.

— Избягала е — каза Хилтън.

Хауърд Бърнс, началник на отдела за Проучване и Изследване на Жизненото Пространство, запита:

— Ти наистина ли мислиш, че е офейкала по някакъв начин?

— Да, мисля — каза Хилтън. — Тя самата ми намекна доста предпазливо. Подхванала беше някаква нова линия на изчисления. Спомням си много добре, че каза изчисления, а не изследвания. Видя ми се доста странно, но тя се загледа напрегнато наоколо и...

— Тя каза изчисления? — запита Лейн.

— Да. По-късно разбрах, че работи с Хамалианската Математика. Спомняш си Хауърд, нали?

Бърнс кимна с глава.

— Един от нашите кораби я донесе преди може би 20 години. Бяха я открили на една планета, населена някога с интелигентна раса. Планета, която може би ще можем да използваме, но преди това би трябвало да я тераформиране, а тераформирането точно на тази планета ще бъде убийствена работа, която ще ни отнеме хиляда и повече години упорит труд.

— Можем ли да заимстваме нещо от тази Математика, което да ни помогне? — запита Луис.

— Математиците се опитаха — каза Бърнс. — Не излезе нищо. По всичко личеше, че си е чиста математика, но толкова далечна от нашата концепция за математика, че никой не успя да се справи. Групата, която посети планетата, откри и други човешки творения, но без практическо приложение. Представлявали някакъв интерес,

разбира се, за антрополозите или културолозите, но без непосредствена практическа стойност. Математиката била нещо по-различно. Била в, как да кажа, нещо като книга и книгата била компактна и завършена. Не се среща често завършен и разчетен научен труд на изоставена планета. Донасянето ѝ тук причини доста вълнения.

— И никой не може да я проумее, да вникне в нея? — каза Лейн.
— Освен може би тази Мона Кямпбъл.

— Почти съм сигурен, че е успяла — каза Хилтън. — Тя е много особен човек и...

— Ти не изискваш ли периодически отчети за работата, която се върши? — запита Лейн.

— Разбира се, изисквам, но ние не надзъртаме през раменете на хората. Знаеш много добре какво би означавало това.

— Да — каза Бърнс — нужна им е малко по-голяма свобода. Трябва да се дава възможност да чувстват, че линията на изследване в своето развитие принадлежи на тях, че е нещо лично.

Б. Дж. каза:

— Всички вие чувствате, разбира се, от каква важност би било това. Изследването и проучването на жизненото пространство е начинание с големи и далечни перспективи. За това не може да не отдадем дължимата на Хауърд почит. То е нещо, което гледа триста, четиристотин години напред. Но програмата на времето ни е необходима колкото се може по-бързо. Едно проникване в програмата на времето би ни обезпечило с жизненото пространство, от което ще имаме нужда след един век, а може и преди това. Започнем ли веднъж съживяванията, ще стигнем до деня, в който ще се изправим пред нуждата от много повече пространство и място от това, което сегашната планета Земя предлага. А деня, в който можем да започнем съживявания може да се окаже не толкова далече. Момчетата на Безсмъртието се справят доста добре и напредват, ако добре съм разбрал думите на Енсън.

— Така е, Б. Дж. — каза Енсън Грейвс — Приближаваме. Бих казал, че ни делят не повече от 10 години.

— След 10 години — каза Б. Дж. — ще имаме безсмъртие...

— Много неща ще се объркат — предупреди Грейвс.

— Да се надяваме, че няма — каза Б. Дж. — След 10 години имаме безсмъртието. Трансформаторите на материята са решили проблема с материалите и храната. Жилищното настаняване е според плана. Единствения голям проблем, който може да очакваме, е въпросът за жизненото пространство. За да се сдобием с това пространство и то бързо, ще трябва да колонизираме времето. Времето е решаващо.

— Може би се стремим към невъзможното — подхвърли Лейн. — Времето може да се окаже нещо трудно за разчупване и разпадане. Там вероятно няма нищо.

— Не мога да се съглася с теб — каза Хилтън. — Аз мисля, че мис Кямпбъл е решила проблема...

— И е избягала — каза Лейн.

— Всичко се свежда до това, — каза Б. Дж. — че Мона Кямпбъл трябва да се намери.

Той сурово погледна към Маркус Епълтън.

— Разбираш ме, нали — каза той — Мона Кямпбъл трябва да се намери!

— Съгласен съм — каза Епълтън — но все пак бих помолил за помощ от всеки който би могъл да ми даде такава. Няма да мине много и ще я намерим, разбира се, но това може да стане по-скоро ако...

— Не те разбирам съвсем — каза Лейн — Въпросите по сигурността и безопасността са изцяло в твои ръце.

— Като работно начинание — каза Епълтън, — като всекидневна работа — това е съвсем вярно, но финансовия и съкровищен отдел също има своите агенти...

— Но за друг вид работа — избухна Лейн — Не за рутинни...

— Съгласен съм с теб — каза Епълтън — макар че съвсем близко до ума е, че те биха могли да помогнат. Има и друг отдел, който имам предвид.

Той се завъртя в креслото и направо се обърна към Фрост.

— Дан — каза той — ти си развил и организирай доста силно разузнаване, което би могло много да помогне. При теб има всякакви информатори, прикрити агенти и...

— Какво значи това? — настойчиво запита Б. Дж.

— О, забравих — каза Епълтън — Може би не сте чули. То изцяло касае отдела — работа само на отдела. Дан свърши голяма

работа с организирането на тези хора. Получи се нещо много ефективно. Финансира се, подразбрах, от някакво изследване и проучване на публикациите, което не подлежи на проверка, което е валидно и за много други дейности и начинания.

Ех, ти копеле, рече си Фрост. Мръсно въшливо копеле!

— Дан — врясна Б. Дж. — вярно ли е това?

— Да — каза Фрост. — Да, разбира се, че е вярно.

— Но защо? — настойчиво запита Б. Дж. — Защо е трябвало да...

— Б. Дж. — каза Фрост, — ако наистина се интересуваш мога да ти го издекламирам глава по глава и дума по дума. Защо е направено и защо е необходимо. Имаш ли представа колко много книги, колко много статии по списанията щяха да бъдат публикувани през изминалата година или изминалите десет години и всички те изобличаващи и злепоставящи Вечния Център — ако не беше се направило нещо, което да ги спре?

— Не — кресна Б. Дж. — И не ме интересува! Ние не се страхуваме и можем да преживеем атаките. Преживели сме всичките до сега.

— Преживели сме ги — каза Фрост — защото малко от тях се промъкнаха. Най-лошите бяха спирани. Не само от мен, но и от тези преди мен. Някои от тези, които аз спрях, щяха силно да ни засегнат.

— Б. Дж. — каза Лейн — Мисля, че Дан до известна степен има право. Мисля, че...

— Аз пък не мисля — развика се Б. Дж. — Ние не трябва да спираме нищо. В нищо не трябва да се бъркаме. Нищо не трябва да ограничаваме и цензурираме! И без това ни обвиняват, че се опитваме да ръководим света. Говори се, че...

— Б. Дж. — гневно възрази Фрост — Безсмислено е да твърдим и да се правим, че Вечният Център не ръководи тази Земя. Вярно, все още има нации, правителства, но света притежаваме ние. Всички инвестиции са в наши ръце. Ние притежаваме всичките крупни предприятия, всички блага и...

— Мога да оспоря това — ревна Б. Дж.

— Разбира се, че можеш! Това не е наш капитал. Това са само пари, които са ни поверени. Но ние ръководим тези пари, ние

решаваме как и в какво да ги влягаме и никой не може да ни държи сметка за това.

— Струва ми се — каза с неудобство Лейн, — че малко се отклонихме и увлякохме.

— А аз мисля, че точно ти направи това — каза Фрост с лек укор. — За случая не мога да кажа, Маркус, но ти никога през живота си не си правил нещо без да го обмислиш ей тъй, безцелно.

— Маркус, убеден съм, помоли за помощ, за съдействие — каза Лейн опитвайки се да успокои ситуацията — Що се касае до мен, аз съм склонен да му съдействам.

— Аз пък не съм — каза Фрост. — Аз няма да съдействам на човек, който умишлено идва тук и при свършен факт ме кара да върша работа, която е била вършена много преди аз да поема ръководството и е била ръководена, тъй както аз съм я ръководил, с необходимата секретност...

— Това не ми харесва, Дан — каза му Б. Дж.

— Знаех, че няма да ви хареса — каза Фрост — Вие сте, извинете за израза, Вие сте нашия първи човек, не ми се искаше да ви отегчавам...

— Ти знаеше ли? — Б. Дж. запита Лейн.

Лейн кимна в знак на съгласие.

— Да. Финансовия отдел трябваше да набавя сумите. И Маркус знаеше, защото на него работата му е да знае всичко. Но само ние тримата и никой друг. Прощавайте, сър.

— По-късно ще поговоря за това с вас тримата. Моето мнение винаги е било и продължава да бъде, че при нас нещата, делата ни трябва да бъдат прозрачни и открити. Нашия тръст е свещен и уважаван. Тази организация е поддържала този тръст в продължение на много години и винаги сме го поддържали и ръководили с чест и достойнство. Ще дойде време, когато ще трябва да дадем отчет пред всичките тези хора, които очакват деня към който сме се устремили и за който работим. И когато този ден дойде, надявам се, ще можем да отворим не само сметководните книги, но и сърцата си, за да види целия свят...

Б. Дж. се впусна в любимата си тема. По нея той можеше да говори с часове.

Напевното каканижене продължи безспирно.

Фрост погледна към Епълтън, който свит на стола си начумерено гледаше говорещите.

И така, не стана значи — помисли си Фрост. Не стана така, както ти искаше. Дойде тук уверен и нахакан. Довери ми се и получи моята подкрепа, но не заработи както трябва. Ще ми се да знам какво се крие зад тебе и защо се опита да ме замесиш.

Защото между него и Маркус никога не бе имало скарване и лоши отношения. Не би могло да се каже, че той е приятел на Маркус, защото Маркус Епълтън нямаше приятели. Но те бяха, ако не приятели, то колеги, които се уважаваха.

Нещо ставаше, помисли си той, нещо скрито, невидимо. Нещо, някъде, което той не беше доловил и забелязал. Защото ако не ставаше нещо, защо Епълтън трябваше да го съсипва? Той отново се заслуша в думите на Б. Дж.

— Ето защо, казвам аз, трябва да направим всичко и да намерим Мона Кямпбъл. Тя може би държи нещо, което ни трябва, нещо от което сме имали нужда през всичките тези години.

Спря и въпросително огледа насядалите около масата. Не проговори никой.

Б. Дж. удари с молива по масата.

— Това е всичко — каза той.

ПЕТ

— Ами както виждате, това е положението — каза дребната старица на завеждащия погребалното бюро. — На нас двамата не ни остават много години, макар че здравословно се държим.

Старика развеселен удари с тръстиковия си бастун по пода и се изкикоти.

— Това е цялата работа, — каза той. — Със здравето сме доста добре. Спокойно можем да изкараме и двамата още 20 години.

— И не пропускаме случай да се радваме на доброто здраве — каза дребната бабка. — Целия живот на Джеймс премина в упорит труд. През целия си живот се свивахме и пестяхме. Сега вече той не може да работи и само си седим и си почиваме. Времето ни минава в приказки, гостувания и разни такива. Но финансите ни се топят всеки божи ден. Изяждаме това, което сме спестили. Взимаме, а не притуряме.

— Загубена работа — заяви дядката. — Ако се оттеглим от живота, парите, които са ни останали могат да продължат да носят лихви.

Старицата енергично закима с глава.

— Да ни носят лихви — каза тя — вместо да седим тук и да ги изяждаме.

Погребалния агент потри пухкавите си ръчички.

— Съвсем ви разбирам — каза той. — Няма защо да чувствате неудобство. Тук непрекъснато идват хора с проблем като вашия.

ШЕСТ

Фрост се изправи до прозореца на своя кабинет на последния етаж на Вечния Център и се загледа в пъстрия гоблен, какъвто се представяше пред него стария Ню Йорк. Хъдзън блестеше на утринното слънце като сребърна лентичка, а остров Манхатън беше като съшит от разноцветни, избелели парченца килим.

Много пъти преди това той беше заставал на този прозорец и се бе взирал навън. Много пъти беше наблюдавал тази панорама, обрамчена символично като че ли от синкавата мъглявина в далечината и водата. Едно надзъртане, един поглед в миналото на човечеството, поглед обвеян с преимуществата на бъдещето.

Тази символика днес обаче не го занимаваше. Една натрапчива тревога безмилостно чукаше в съзнанието му.

Мъчеше го съмнение, че Епълтън умишлено се опита да го забърка в тази каша. И макар че това само по себе си беше достатъчно да го уплаши, най-важното и неприятното в цялата тази работа си оставаше причината. Защо Маркус е почувствал нужда от такова нещо и сам ли е действал или под диктовката на чужди интереси, на още хора, заинтересовани и забъркани в това?

Управленска стратегия — това трябва да е отговорът. Но Фрост през всичките тези години съзнателно беше избягвал да се забърква в управленчески проблеми. Някой може би иска да го измести. Може да се каже, че много хора се опитваха да вземат работата му. Никой от тях, обаче, в това той беше съвсем сигурен, не би могъл да организира и извърши това, което Епълтън беше направил.

Оставаше значи единствено това, че някой може би се страхува от него, от това, че той знае нещо или подозира нещо, което застрашава не Вечния център, а някой от шефовете на отдели.

И най-смешното бе, че винаги е бил загрижен единствено за своята работа и я гледаше добре. С него се разискваше само по конкретните му задължения. Участието му в управлението се свеждаше единствено до въпроси от общ интерес за предприятието.

Той винаги и безупречно се бе грижил за собствената си работа, но тази сутрин му подсказаха, че е нарушил правилото, което сам си беше наложил. Беше възразил на Б. Дж. — беше му казал, че е смешно да се твърди, че Вечния център не управлява света. Това е съвсем вярно, но не биваше да го казва. Трябваше да си държи езика зад зъбите. Нямаше нужда да го казва. Единственото му извинение беше в това, че Епълтън много го ядоса. Че беше действал под диктовката на гнева, а не на хладния разум.

Казаното от Епълтън беше вярно. Имаше мрежа от законспирирани хора, но това беше система която той беше наследил и тя беше малка и с ограничени възможности и цели. Епълтън умишлено преувеличи далече над истината.

Фрост се отдели от прозореца и отиде до бюрото си. Седна и се пресегна към купчината книжа, които мис Бийл беше му оставила. Най-отгоре, както обикновено, беше сведението-доклад за животостатистиката.

Той го взе и погледна.

Напечатани бяха на пишеща машина само датата — 15 юни 2148 година и два реда:

Суспендирани — 96,674,321,458.

Продължават активен живот — 47,128,932,076.

Едва погледнал листа той го смачка в шепата си и го хвърли в кошчето, след което взе следващия лист от купчината.

Нещо леко изшумоля към вратата на външния кабинет. Фрост погледна натам. На вратата беше застанала мис Бийл.

— Прощавайте, мистър Фрост, нямаше ви и аз взех сутрешния вестник, за да го прегледам и забравих да го оставя на бюрото Ви.

— Няма нищо, — каза той. — Нещо интересно?

— Пишат за Кигнианската експедиция. Отпечатали са я точно както ние я описахме. На трета страница е.

— Не на първата? — запита той.

— Не. Случаят Чапмън е там.

— Случай Чапмън?

— Да, Вие сте запознат. Онзи с повредата в колата.

— А, той ли? Вестниците от няколко дни се занимават с него.

— Вчера са произнесли присъдата му. Показаха го по телевизията.

— Пропуснал съм го. Снощи не включвах телевизора.

— Беше много драматично — каза мис Бийл. — Той има жена и деца, а след тази присъда няма да може да отиде с тях във втория живот. Толкова ми е тъжно за тях.

— Нарушил е закона — каза Фрост. — Той не изпълни едно елементарно свое задължение. Живота на всеки от нас зависи от такива като него.

— Това е вярно — съгласи се мис Бийл — но ми е мъчно. Такова ужасно нещо. Да бъдеш единствения от билиони хора, осъден на вечна смърт. Да бъдеш лишен от възможността за втори живот.

— Той не е първият — напомни ѝ Фрост. — И няма да бъде последният.

— Чух, че сте имали някакви неприятности на съвещанието тази сутрин — каза тя.

Той небрежно кимна с глава и не каза нищо.

Чула е, помисли си той. Новината за станалото беше се разчула някак и сега се разпространяваше из сградата като бушуващ пожар.

— Надявам се, че не е нещо лошо — каза тя.

— Не е съвсем лошо — откликна той.

Тя се обърна и тръгна към вратата.

— Мис Бийл — каза той.

Тя се спря и обърна към него.

— Днес следобед няма да бъда тук — каза ѝ той. — Няма нищо належащо, нали?

— Имате две срещи. Не особено важни. Мога да ги отменя.

— Бъдете така добра — каза той.

— Ами ако донесат папката с поверителните?

— Сложете ги в касата.

— Но те не обичат да...

— Знам. Трябва веднага да се прегледа и...

Така значи! — помисли си той.

Ето резултата от това, което Епълтън беше направил. Беше нещо, за което той съвсем не беше помислил.

— Мистър Фрост, нещо станало ли е?

— Не, нищо. Ако се появи поверителна папка... просто сложете я в касата. Ще я прегледам утре сутринта.

— Добре — каза тя като подтисна напирещото неодобрение.

Завъртя се и влезе във външния кабинет.

Той се отпусна в креслото и си спомни за онзи ден преди три месеца, когато куриерчето по погрешка беше му оставило вместо неговата поверителна папка тази на Питър Лейн и как той я отвори без да погледне името.

После лично я върна и обясни недоразумението на Лейн и всичко изглеждаше в ред. Куриерчето, разбира се, беше незабавно уволнено и това беше всичко. Това беше грешка, ужасна грешка на куриера и той си заслужи уволнението. А що се касае до отношенията между него и Лейн — изглеждаше, че всичко е забравено. Не се забрави само това, спомни си Фрост, че липсваше някакъв документ, който беше изпаднал от плика при отварянето от Фрост и който той като се върна намери до бюрото си. Добре си спомняше сега, че постоя известно време до бюрото с листа в ръка и почти реши да го върне на Лейн, но му хрумна че за това ще бъдат необходими допълнителни обяснения, което би било крайно неприятно, а и документа не беше от особена важност, както много от документите, които се прехвърляха по поверителните папки.

Някакъв големец, който не се помнеше, отличаващ се с грандомания и склонност към мелодраматични интриги и шпионаж, беше организиран и внедрил тази система преди много години и като още една канализирана стара бюрократична рутина, е била поддържана години наред. Част от нея, разбира се, имаше конфиденциален характер, или най-малкото — полуконфиденциален, но останалото бяха междуслужебни неща, за които не беше необходима секретност.

И така, за да се избави от неудобство, неприятности и обяснения, той тикна листа в едно чекмедже на бюрото и го забрави. Беше уверен, че след като не е забелязана липсата му, той едва ли би имал някаква стойност и значение.

Беше взел обаче неправилно решение. Или поне сега така изглеждаше.

И ако това, което Епълтън направи тази сутрин, има връзка с липсващия документ, значи освен Епълтън, е замесен и Лейн.

Рязко издърпа средното чекмедже на бюрото и зарови из книжката и боклуците. Листът обаче го нямаше.

Да можеше някак да си спомни какво пишеше на него! Нещо като подреждане на някакъв списък.

Сбърчи вежди и отново се опита да си спомни, но подробностите бледнееха и му се изплъзваха.

Потърси и в другите чекмеджета. Листът го нямаше.

Ето как са узнали, значи — помисли си той — някой е претърсил бюрото му и го е намерил!

СЕДЕМ

Агентът протегна ръка към обраслото с водорасли мочурище.

— Това са 20 акра — каза той. — А цената, която ние искаме е най-доброто капиталовложение. Повярвайте ми приятели, това е най-подходящото място и начин да си вложите парите. За сто години вноската ще се удесетори, а за хиляда години, ако бихте могли да чакате толкова, вие ще бъдете направо милиардери.

— Но това е просто едно тресавище — каза жената. — Никой не би искал да строи тук. То не може да се...

— Днес вие го купувате — обърна се към нея агента, — по толкоз и толкоз за акър. След 200 години ще го продадете по толкова за метър. Помислете само колко хора ще има на Земята тогава и ги съпоставете с общата земна площ и ще ме разберете. Щом веднъж получим безсмъртие и съживяването започне...

— Но те няма да имат нужда от земя — каза съпруга на жената. — Открит ли възможност за пътуване във времето ще могат да изпращат хората назад в миналото преди милион години, за да колонизират Земята и когато тази земя там се изпълни с народ, те ще ги пратят още милион години назад и...

— Вижте сега, казвам ви честно — каза продавача — аз твърде не разчитам на това. Много хора се съмняват в пътуване във времето! Вечният Център ще се добере до него, ако въобще е възможно, но ако се окаже невъзможно те не ще го имат. И след като пътуване във времето се окаже невъзможно, тази земя ще струва цяло състояние. Това, че е малко мочурлива, няма никакво значение. Човешката раса ще има нужда от всяка педя земя тук, на земното кълбо. Ще дойде времето, когато нашата Земя ще представлява една единствена огромна сграда и...

— Но не забравяйте, че има и космическо пътуване — каза жената. — Всички планети там горе...

— Мадам, — каза продавача — хайде да погледнем по-реалистично поне за момент. От 100 години са пътували, пътуват там и

все още не са намерили планета, на която човек би могъл да живее. Планети да — колкото щещ, но нищо, на което би могло да се живее без тераформиране. А тераформирането изисква много време и пари.

— Ами не знам — каза жената. — Но това мочурище ми се струва ужасен риск.

— Да, така е — каза съпругът ѝ. — Ние искахме само да го погледнем. Ние влагаме парите си най-вече в марки, но ни се щеше да поразширим инвестициите си.

— Не че ги имаме кой знае колко — каза жената. — Парите ни де!

— Вижте сега, работата е следната — каза продавача кротко. — Съгласен съм, че марките не са лоша инвестиция. Но какво ще кажете за установяване и гарантиране на собственост върху тях? Вярно, имате ги, внасяте ги на съхранение в някакъв трезор или нещо подобно и след години, когато ви съживят отивате, взимате ги и вероятно ги продавате с някаква печалба. Но много хора купуват марки. Пазара може да се окаже преситен. Освен това, когато ви съживят, колекционирането на марки може да не се практикува вече, защото хобитата се развиват на цикли. Може би няма да получите и това, което сте похарчили за тях. А може би няма да можете изобщо да ги продадете. Ами ако се окаже, че нещо се е случило с тях как ще си ги върнете? Да речем, че са били откраднати по някакъв начин. И дори да знаете кой ги е откраднал и да знаете, че още са у него, как ще докажете, че са ваши? Как ще си ги вземете? Няма начин за установяване на собственост върху колекция от марки. Ами какво би станало ако просто през времето те са се повредили или унищожили? Овлажнили са се да речем или нападнати от някакви унищожителни бактерии или са били сполетени от дузина други неща? Какво ще ви е останало тогава? Ще ви кажа, мили хора. Не ви е останало нищо — абсолютно нищо!

— Това е вярно — каза съпругът. — За това пък хич и не бях помислил. Но Земята ще си е тук непокътната и човек ще си има законното притежание.

— Точно така — откликна агента. — И за да се съхрани през годините ще трябва само да се открие сметка във Вечния Център и да ни се даде право да разполагаме и ръководим тази собственост. Да

плащаме данъците, които няма да бъдат много големи и да покриваме други разноси, необходими по запазване на собствеността.

— Както виждате — простичко каза той — при нас всичко е обмислено и предвидено...

— Абе, — каза жената, — само да не беше такова тресавище.

— Чуйте какво ще ви кажа — каза агента — няма никакво значение дали е тресавище или не. След време хората ще се бият и за последната педя земя. Ако не след 100, то след 1000 години. А това ще решите вие. Можете да поискате да спите и 1000 години. Във Вечния Център са доволни, че могат да предложат тези изгодни условия. След като започнат съживяването ще ни бъдат необходими вероятно няколко стотици години за уреждане на сметките във всеки отделен случай.

ОСЕМ

Марките бяха от Швейцария, както гласеше депозитния знак от Манхатън и времето. На картичката с молив беше изписано — 1.30.

Джо Гибънс беше вече там и чакаше когато Фрост, забързан по пътеката, дойде при него.

— Малко позакъсня — каза Гибънс.

— Трябваше да се уверя, че не ме следят — каза Фрост.

— Кой може да те следи? До сега никога не си се опасявал от следене.

— В службата стана една работа.

— Маркус се нахвърли върху теб? Страхува се от удар под пояса?

— Смешна работа — каза Фрост.

— Разбира се, че е смешно, но от тъпанар като Маркус човек може всичко да очаква.

Фрост седна на пейката до Гибънс.

Катеричка, търсейки храна, заподскача по пътеката. Високо над главите им нежно пропя птичка. Небето блестеше с полираната си синева и в малкия парк цареше тишина — нежна, отпусканска, приятна.

— Приятно е тук — каза Фрост. — Човек трябва често да излиза на открито. Да се освобождава от всички мисли, поне за половин ден.

Гибънс каза:

— Трябва да ти кажа нещо, но не зная как най-добре да постъпя.

Имаше вид на човек обременен с някаква трудност, който бързаше да се отърве от нея.

— Мислил съм го много пъти, но не съм ти казал. Бях уверен, че няма да приемеш. Знаех, че ще откажеш...

— Да откажа?

— Дан, — каза Гибънс мрачно. — Имам едно предложение към теб.

Фрост поклати глава.

— Не ми казвай! Запази го за себе си.

Гибънс продължи.

— Не, това трябва да ти кажа. То е нещо което ти трябва сам за себе си да решиш. Не е малка работа и аз не бих могъл да решавам заради теб. Аз спокойно се оправях с другите, казвах че не е в твоя стил и не те забърквах. Но тази не мога. Тя е за четвърт милион.

Фрост не каза нито дума. Не трепна нито мускул по него. Изглежда внезапно беше се вкаменил, но дълбоко в тази скованост прозираше крещящия звън на любопитната камбана в съзнанието му.

— Не знам — каза той най-после, но каза тези думи само като прикритие, като една възможност да притъпи натрапчивите камбанни удари в главата си. Да събере мислите си. Да обмисли какво да предприеме.

— Всичко си е по закона — каза Гибънс. — Аз мога да се справя и с него. В брой. Никакви чекове. Никакви документи. Нищо. Мога да се оправя с всичко, но срока и датата на изпращането... това е вече твоя работа?

— Значи аз трябва да се обвържа с това? — каза Фрост.

— Значи, че си обвързан — каза Гибънс. — Боже мой, човече, за техния четвърт милион те заслужават това. Освен това те никога не биха се доверили на мене за четвърт милион. А и ти би бил ненормален ако ми се довереше. Спокойно мога да офейкам с толкова пари. Не бих могъл да устоя на такова изкушение.

— А ти? Какъв отбив ти...

Гибънс се изкикоти.

— Никакъв! Запази плячката за себе си до цент. Що се отнася до мене, аз ще взема 10 000 за това, че съм те убедил в сделката.

— Тази работа няма да стане — остро възрази Фрост.

— Съжалявам, Дан. Трябваше да ти кажа. Аз спокойно мога да се върна при тях и да им кажа не. Макар че много ми се щеше да се възползвам от тези 10000.

— Джо — разсърди се Фрост — ти отдавна работиш с мен. Приятели сме не от вчера...

Замлъкна. Не беше на ясно какво точно иска да каже. Нямахше да бъде от полза, защото ако Гибънс беше под влиянието на Маркус Епълтън нищо не можеше да се направи.

— Да, знам — каза Гибънс. — Винаги сме били приятели. Надявах се, че ще ме разбереш. После, след като ти го устройваш,

можем да се чупим с него. Що се отнася до мен, за човек като мен това не е проблем. При теб може би ще е по-трудничко.

Фрост кимна с глава.

— Да вложа парите и после да направя постъпки за смърт.

— Не! Не! — запротестира Гибънс. — Никакви постъпки за смърт. Биха се усъмнили, ако направиш такива. Просто уреждаш смъртта си. Съвсем естествена, нормална смърт. Дай ми 10 000 от плячката и аз ще ти уредя това. Това е приетата цена. Чиста и лесна работа. А инвестицията може и да не е във фондовете на Вечния. Можеш да скъташ нещо встрани — колекция от картини може би.

— Ще трябва да ме оставиш да помисля — каза Фрост.

Защото време наистина му беше необходимо. Време да обмисли и прецени. Време да реши какво да направи по-нататък.

— А ако не ти се умира — каза Гибънс — можеш да блъфираш, да скроиш измама. Толкова много такива си осуетил. Е, тази просто ти се е изплъзнала. Човек не може всичко да обхване. Никой не се съмнява, че ти би го направил.

— Няма защо да се будалкаме, Дан — каза Гибънс. — Това ще бъде нещо като динамит. Ще се разпродава като разрастващ се пожар. Очакват седем милиона от първото издание.

— Ти изглежда си добре запознат.

— Докарах работите до там, че те трябваше да проговорят пред мен — каза Гибънс. — Няма да взема да купувам с вързани очи я! И те трябваше да проговорят, защото аз бях единствения им канал към тебе.

— Изглежда доста си се забъркал.

— Добре — каза Гибънс, — ще ти кажа направо. Казах ти че мога да се върна при тях и да им кажа не. Но няма да стане така. Ако ти кажеш не, аз няма да се върна. Кажи не и си иди и аз започвам да пътувам. Ще трябва да изчезна.

— Ще трябва да се спасяваш някъде — каза Фрост.

— Ще трябва.

Млъкнаха и двамата. Катеричката седна на задните си лапички. Свободно отпусна предните и с изцъклените си и дребни очички се загледа в тях.

— Джо — проговори Фрост — кажи ми за какво става дума.

— Книга — отговори Гибънс. — Книга, в която се твърди, че Вечният Център е измама, че цялата тази идея е една измама. Че няма

никаква възможност за втори живот и никога не е имало. Това е било мечта от преди 200 години, за да се тури край на войните...

— Чакай, чакай! — възкликна Фрост. — Те не могат да...

— Могат — каза Гибънс. — Ти би могъл да спреш отпечатването, разбира се — ако узнаеш. Може да се упражни натиск и...

— Мисълта ми е, че тя не може да бъде правдива.

— Какво значение има? — запита Гибънс. — Правдива или не — тя ще се чете. Тя ще навлезе в домовете на хората. Тя не е обикновено памфлетче. Авторът подхожда съвсем научно. Той доста време се е занимавал с научни изследвания. Разполага със сериозни аргументи. Всичко е документирано. Може да е и измама, но не изглежда така. Това е книга, за която всеки би дал мило и драго да издаде.

— Или поне четвърт милион.

— Точно така. Четвърт милион.

— Сега е моментът да я спрем — каза Фрост. — Появи ли се по улиците и павилионите, ще бъде късно. Ще бъде невъзможно. Няма да посмеем. Не мога да позволя такава книга да излезе. Не смея да допусна това. Никога не бих го преживял.

— Би могъл да го подработиш така, че да не го преживяваш — каза Гибънс.

— Дори и така — подсети го Фрост — това не изключва ретро противодействие от тяхна страна. Могат да допуснат някакво недоглеждане спрямо човек, когато настъпи съживяването.

— Това не биха направили — каза Гибънс. — Човешката памет не трае толкова дълго и не е чак толкова лоша. Но ако се опасяваш от такава неща аз мога да се намеса и да оневиня и очистя името ти. Мога да кажа, че аз съм бил известен за книгата, но преди да успея да ти кажа, ти си хвърлил топа.

— На някаква цена, разбира се.

— Дан, — каза Гибънс с укор и тъга, — само преди малко каза, че сме приятели. На каква цена казваш. Това не е приказка за приятели. Бих го направил само от приятелски чувства.

— Да, и още нещо — запита Фрост. — Кой е издателя?

— Това вече не мога да ти кажа.

— Как може аз...

— Слушай Дан, помисли си добре. Не бързай да казваш не. Поразмисли поне 24 часа и тогава ела да ми кажеш.

Фрост разклати глава.

— Не ми трябва 24 часа. Не ми е нужно никакво време.

Гибънс за първи път впери изцъклен поглед в него. Фрост ясно видя, че човекът е доста неспокоен.

— Тогава ще намина пак. Може да промениш решението си. Това е четвърт милион все пак. Сумата би могла да те респектира и вразуми.

— Няма такава възможност — каза Фрост. — Тебе може би, но мене не!

В никой случай не би могла, рече си той. Защото натрапчивият звън на тревожната камбана на любопитството в съзнанието му беше отстъпил пред смразяващия респект на доводите и страха.

— Предай на Маркус — каза той и спря колебливо. — Не, на Маркус не казвай. Той и без това ще разбере. Ще те смаже, Джо, запомни ми думата. Ако те хване, да знаеш, че...

— Дан — простена Гибънс — не мога да те разбера! Какво точно искаш да ми кажеш?

— Нищо — каза Фрост. — Абсолютно нищо. Но ако бях на твоето място бих офейкал, и то още сега.

ДЕВЕТ

Никълс Найт погледна през откритата врата и видя човека да влиза крадешком и предпазливо в църквата. Хванал шапката си с две ръце той здраво я притискаше към гърдите си.

Седнал на бюрото с нощна лампа пред себе си Найт напрегнато и с удивление наблюдаваше.

Този човек явно не беше свикнал с ходене по църкви и се чувстваше неуверен и несигурен. Смирено и с колеблива походка той тръгна по пътеката между пейките, като плахо се оглеждаше насам-натам. Страхуваше се сякаш някоя от тези чудновати и страшни фигури от сенчестите ниши да не скочи отгоре му.

И все пак в поведението му прозираше благоговение. Като че ли търсеше закрила и утеха. И това само по себе си беше нещо съвсем необикновено, защото малко хора днес изпитваха такова благоговение и страхопочитание. Те влизаха в църквите с безразличие или с някаква спокойна увереност, че там няма нищо от това, което те търсят и от което имат нужда. Влизаха с ясното съзнание, че правят един фалшив жест на уважение, че следват една културна традиция и нищо повече. Наблюдавайки човека, Найт почувства някакво раздвижване дълбоко в себе си — прилив на чувства, които той беше забравил като присъщи на човека. Някакъв усет за умствено раздвижване. Чувство на благословия, на стремеж и дълг, на пастирско състрадание.

На пастирско състрадание, помисли той. А къде в свят като този имаше нужда от такова? Той беше го почувствал за първи път много отдавна, в семинарията, но никога след това, защото за такова чувство нямаше място и от него нямаше нужда.

Той стана тихичко от стола си и бавно и внимателно закрачи към вратата на църквата.

Човекът беше стигнал вече почти до предната част на празния храм. Зави встрани и внимателно се намести на едно от местата за богомолци. Седна като гипсиран на крайчеца на седалката и продължи

да притиска шапката до гърдите си. Впери поглед напред. Слаби, неопределени сенки от свещите на олтара пробягваха по лицето му.

Мъчително се изнизваха минута след минута, а той седеше все така напрегнат и неподвижен. Страхуваше се като че ли да диша. Дори от вратата на кабинета, където беше застанал, Найт чувстваше напрежението и болката в това изпънато и напрегнато като струна тяло.

След безкрайните минути на напрегнато седене, човекът стана и тръгна обратно по пътеката, неизменно притискайки шапката до гърдите си и излезе от църквата точно както беше влязъл. Найт беше съвсем сигурен, че поне за миг не забеляза ни най-малко потрепване на мускул по това ледено лице или някаква промяна в това изпънато и напрегнато като струна тяло.

Един човек, който беше влязъл да потърси нещо, не беше го намерил, и сега си отиваше може би уверен, че никога няма да го намери.

Найт излезе от кабинета и смирено тръгна към входа, но прецени, че човека ще стигне до вратата и ще излезе преди да успее да го пресрещне.

Кротко се обърна към него:

— Приятелю!

Човекът страхливо се огледа наоколо.

— Приятелю — каза Найт — да ви помогна с нещо?

Човекът промърмори нещо под носа си, но не се и помръдна. Найт го приближи.

— Вие се нуждаете от помощ — каза Найт. — Аз затова съм тук, да помагам.

— Не знам — каза човека. — Ей тъй, видях вратата отворена и влязох.

— Тази врата е винаги отворена.

— Помислих... — каза човека. — Надявам се, че...

Думите му секнаха и той застана занемял и недоумяващ.

— Всички ние трябва да се надяваме — каза Найт — Ние всички вярваме.

— Точно там е работата — каза човека. — Аз съвсем не вярвам. Как да вярвам? Има ли нещо, в което човек може да вярва?

— Във вечния живот — отговори му Найт. — Трябва да вярваме в това. И в много други неща.

Човекът се разсмя. Това беше сподавен, жлъчен и брутален смях.

— Но вече го имаме. Имаме вече този вечен живот. Няма защо да вярваме повече и за какво да се молим.

— Нямаме още вечния живот — каза Найт. — Имаме само един продължен живот. Освен този удължен живот има друг живот, съвсем друг живот — по-добър живот.

Човекът вдигна глава и очите му засвяткаха като две разпалени въгленчета.

— И Вие вярвате в това, Пастирю? Вие сте Пастирят наш?

— Да аз съм пастирят. Да — и вярвам в това.

— Тогава какъв е смисълът в това продължение? Няма ли да е по-добре да...

Найт разклати глава.

— Не знам, — каза той — нямам и претенции да знам, но не бих си позволил да поставям под въпрос божите цели и намерения.

— Но ако той го е допуснал, защо?

— Може би с един по-дълъг живот да можем да се подготвим по-добре за времето когато дойде смъртта?

— Говорят — каза човека — за вечен живот, за безсмъртие, че смъртта ще стане излишна. Каква е ползата от Бог тогава? Няма да имаме нужда от другия живот, защото вече ще си го имаме.

— Да — каза Найт — може би ще е така. Но то ще бъде една самоизмама. Безсмъртието, за което те говорят, може да се окаже не това, от което ние имаме нужда. То може да ни опротивее, да ни омръзне.

— А Вие, Пастирю? Вие какво?

— Какво аз? Не ви разбирам?

— Кой от тези други животи избирате за себе си? Вие поддържате ли замразяването?

— Защо, аз...

— Ясно — каза другия. — Лек ден, Пастирю и хиляди благодарности за пречистването.

ДЕСЕТ

Фрост уморено изкачи стълбите и влезе в стаята си. Затвори вратата и си окачи шапката. Отпусна се в едно извехтяло, охлузено кресло и заоглежда обстановката. За първи път в живота му тя като че ли го зашлеви с нищетата си.

В единия ъгъл беше леглото му, а в другия малка печка и шкафче, в което държеше храна. Протритият килим, осеян с дупки, правеше усилие да покрие голотата на пода. Пред единствения прозорец имаше малка масичка, на която Фрост се хранеше и пишеше. Там стърчаха няколко стола и един скрин с чекмеджета, а недалеч от него зееше отворената врата на малко вградено гардеробче, в което бяха струпани оскъдните му дрехи. И това беше всичко.

Ето как живеем, помисли си той. Не само аз, а много, милиарди други. И то не защото искаме, не защото ни харесва, а защото това е жалкия начин на живуркане, който сами сме си наложили. Нищета и бедност — нашата вноска във втория живот; нашият дял и отплата за безсмъртието.

Унесен в тези нерадостни мисли той продължи да седи отпуснат и обиден.

Четвърт милион долара, помисли си той, а трябваше да ги откаже. Не защото разбиранията му бяха против, не и поради някакво благородство, а от страх. Страх, че всичко това беше скалъпена уловка от Маркус Епълтън.

Джо Гибънс, рече си той, беше приятел и всеотдаен и верен работник, но приятелството на Джо би могло да се купи, ако сумата е достатъчно голяма. Всеки от нас може да бъде купен, помисли си той и почувства киселия вкус на истината в устата си. Няма човек в света, който да не е за продан.

И това е заради цената, която всеки трябва да плати за този втори живот. С позволени и непозволени средства печелим, пестим, мизерстваме и трупаме за втория живот.

Всичко това е започнало преди по-малко от два века — в 1964 от някой си Етингер. Защо трябва човек да умира, питал се Етингер. Да умира сега от рак след като само след девет години за тази болест ще има лек? Да умира сега от старост, когато този болестен стадий след 100 години ще бъде излечим? Смешно е, казвал Етингер. Измамно и достойно за съжаление е! Загуба на време. Смъртта не е нужна. Има начин и тя може да бъде победена.

Хората говорили за това и по-късно умували по това, но Етингер е човекът който казал: Дайте да предприемем нещо; и то сега! Дайте да развием една технология с която тези, които умират, да могат да бъдат замразени и съхранени до деня, в който болестите, от които са починали, ще бъдат по възможностите на медицината. След това, когато стане възможно, мъртвите да се върнат към живот, да се заличат по тях следите на старостта, да се премахнат злокачествените тумори на рака, да се ремонтира отслабналото сърце и на всички да се предостави възможността за втори живот.

Идеята трудно и мъчително се възприела. Малко били хората, които повярвали в нея. Била осмивана по телевизията. Писателите я третирали предпазливо — страхували се да не ги обвинят във фантазии и измишльотини.

Идеята трудно си пробивала път, но се разраствала. Упорито се разраствала с проучванията, които малкото повярвали в нея денонощно извършвали, за да направят необходимото научно изследване; да измислят и тъкмят технологията, необходима за изграждане на инсталациите и усъвършенстват нейната крепкост и сигурност.

Минавали години и в съзнанието на хората постепенно проникнала идеята, че смъртта може да бъде победена, че смъртта не е край, че е възможен не само духовния живот, но и физическия. Че тази възможност е една реалност за тези, които я пожелаят, че тя не е вече един далечен риск, а просто едно делово предложение с доста добра възможност за успех.

Никой все още не заявявал открито, че ще се възползва от нея, защото за обществото тя все още била една фантасмагория. С годините обаче все повече и повече хора сключвали тайни договори и при смъртта си били замразявани и оставяни да чакат деня на своето съживяване.

И всеки от замразените внасял в тази изградена с мъки, тръгнала от нулата организация оскъдните си спестявания или огромното си богатство, спечелено с големи усилия за цял живот. Инвестирали за времето на своето съживяване.

Наложило се разследване в конгреса във Вашингтон, но не се стигнало до никъде. Въпросът бил повдигнат и в Камарата на Представителите, но го сполетяла същата участ. Продължавали да считат идеята за шарлатания, но не злостна и опасна. Тя не се натрапвала на хорското съзнание, не поучавала, не се пропагандирала. Била тема на частните разговори на хората и не било необходимо да ѝ се обръща официално внимание, защото бюрокрацията може би не е знаела как да постъпи. Или може би както при разногласията за древните летящи чинии, подхода към нея бил крайно противоречив.

Кога точно била възникнала или как е била възникнала и как се е реализирала, никой не бил в състояние да каже, но дошъл денят когато станало ясно, че движението от 1964, наречено Вечен Център, станало нещо голямо, нещо, което светът не бил виждал.

Голямо в много отношения. Голямо във владенето на съзнанието и въображението на хората, което все повече се оформяло като една непоклатима вяра не само в целта на програмата, но и във възможностите му да проведе тази програма. Голямо с участието в програмата, с милионите замразени тела в хранилищата, изчакващи своето съживяване. И може би най-важното от всичко — голямо със своите капитали и инвестиции. Защото всичките тези милиони хора, които лежали замразени, били оставили на съхранение парите си във Вечния Център. И един божи ден светът се събужда и разбира, че Вечният Център е станал най-големия акционер в света и че в много случаи огромни индустриални комплекси са станали зависими от него. Минали са под негов контрол.

И твърде късно правителствата разбират, че са безсилни да предприемат каквото и да било спрямо Вечния Център, ако въобще са мислили да предприемат нещо. Защото едно разследване на Центъра, едно легализиране или ограничаване би било едно опълчване не само срещу силно укрепилата се финансова институция, но и срещу пробудилия се и оживил се интерес на обществото.

Така че нищо не било направено и Вечният Център ставал все по-силен и неуязвим. И днес, помисли си Фрост, той е правителството

на света, финансовата институция и фактор на света, единствена надежда и упование на този свят.

Но скъпо заплатено упование. Упование, което беше заставило хората от целия свят да пристягат колани и пестят пряко силите си. Ето — на обед той се лиши от половинката млекце — половин литър мляко, което толкова искаше. Половинка, от която тялото му имаше крещяща нужда. Обядът му се състоеше от два тънки сандвича в книжната кесия. И всичко това, защото всяка седмица той трябва да внася значителна част от заплатата си в капиталите на Вечния Център, за да може тази сума, докато той лежи през многото години мъртъв и замразен, да се размножи от лихвите и дивидентите. Той живее в тази жалка стая, яде евтина храна и въобще не беше се женил.

Но неговите вноски за съживяването и втория му живот нарастваха всяка седмица и като че ли целият му живот се съсредоточаваше в спестовната му книжка — показателя за неговата собственост, за неговия дялов капитал.

И днес, следобед, спомни си той, едва не продаде Вечния Център и собственото си положение в Центъра за четвърт милион долара — сума много по-голяма от парите, които би спестил през целия си живот. Той беше готов, дори беше склонен да вземе парите и после, ако се наложи, умишлено да потърси смъртта.

Единственото, което го възпря беше страхът, че това е клопка.

А беше ли клопка? — замисли се той.

Ако беше клопка, защо е била организирана? По какви причини Маркус Епълтън се е опълчил срещу него?

Изчезналият документ? И ако той е причината, какво го прави толкова важен — толкова важен, че той — Фрост, да бъде дискредитиран преди още да се опита да си послужи с документа. Защото ако документът е важен и инкриминиращ по някакъв начин, те биха очаквали, че в цялото това време той би си послужил с него. Защото това е, което те самите биха направили. Това е, което всеки би направил — всичко с което би могъл да припечели още един долар или положението, което ще му донесе този долар.

Той беше тикнал листа в бюрото и сега, днес, когато го потърси, той не беше там. А ако те са си прибрали документа, защо тогава...?

Но чакай, чакай! Той в бюрото си ли тикна листа или го набута в джоба си?

Напрегнато се присви в креслото и се помъчи да си спомни. Не, не помнеше добре. Може да го е сложил в джоба си, а не в бюрото. А може и да го е хвърлил в кошчето. Не, не можеше да си спомни със сигурност. Ако го е сложил в джоба си, навярно и сега е там. Може да е в джоба на другия му костюм, макар че е доста невероятно, защото само преди седмица изчисти, изглади и грижливо прибра костюма. При почистването той не може да не е проверил джобовете. Да, изпразнил ги е и е набутал хартийките в някое чекмедже на тоалетката, за да може по-късно да ги прегледа.

При това положение листа може би е още у него. Може би е в някое от чекмедженцата на тоалетката.

И ако листа е у него, той все още би могъл да го използва. Съвсем допустимо е, че той може да бъде заплаха за Епълтън и Лейн.

Стана от креслото и се отправи към скрина. Изтегли горното чекмедже. Вътре имаше намачкана топка хартии — хартиите, които беше извадил от костюма.

Грабна хартиите и задъхан, нетърпеливо ги запрехвърля.

На вратата силно се почука. Той се извърна стреснато. Страх сви стомаха му, защото на неговата врата никой изобщо не идваше.

Набута хартиите във вътрешния джоб на самото си и прибра чекмеджето.

Чукането се повтори, по-силно и настойчиво.

ЕДИНАДЕСЕТ

— Лек ден, Пастирю, — му каза човека.

Лек ден, Пастирю, и благодаря за пречистването. Онзи боязлив и неуверен човек, който беше дошъл да потърси успокоение, подкрепа и насърчение и който си беше отишъл без да получи нито едното, нито другото. Човекът беше се обърнал към него, помисли си Никълс Найт; първия случай от години насам, когато искаха помощ от него. И той отблъсна човека, защото просто нямаше какво да му предложи.

Би било много лесно да се раздава помощ, рече си Найт. Толкова лесно е да предложиш успокоение и насърчение. За друг Пастир, може би, не и за Никълс Найт. Защото самия Никълс Найт имаше нужда от успокоение и насърчение.

Седеше прегърбен над бюрото си. Силно приведена, лампата хвърляше локва светлина върху полираната повърхност. Беше седял свит и прегърбен, както изглеждаше в продължение на часове. И в безкрая на това време една натрапчива мисъл се врязваше като трион в съзнанието му. Той беше отблъснал единствения човек, който беше потърсил неговата помощ. Беше го отблъснал защото и той самият както всички хора в света чувстваше такава нужда и празнота. Проповядваше вяра, а самият той не вярваше. Дрънкаше за духовно безсмъртие, но никога не успя да открие толкова в себе си, за да заклейми физическото безсмъртие, което обещава Вечният Център.

Църквата, не само тази, а всяка църква в света, всяко богоугодно заведение и организация винаги са били нещо повече от опора и ориентир за слепци. Нейните проповедници и предтечи от незапомнени времена са гледали на нея точно така — без да се замислят дали грешат или не. От трудното и грубо начало, от знахаря в джунглата, от човешките жертвоприношения в свещените лесове, църквата винаги е била нещо извън досега и възможностите на човека. Тя е била загадката и тайната на разума, опиянение на духа, силната и крепка светлина на интелекта! Но вече не е така, рече си Никълс Найт. Църквата винаги е била като хората, които я правят. Днес вече ги няма

преданите, посветилите се на църквата. Твърдите и непоколебими потенциални мъченици, силно вярващи и готови да умрат, ако се наложи, за да отстоят на вярата си. Днес църквата е една изгода, един компромис. Изгода, ръководена от маловерци.

Да можеше само човек да се помоли, помисли си той. Но няма смисъл да се моли след като молитвата е празни думи, ритуал. Човек трябва да се моли със сърцето си, помисли си той, не с езика си.

Раздвижи се измъчено и пъкна ръка в джоба на расото си. Пръстите му попаднаха на броеницата. Извади я и я постави на масата.

Дървените мъниста бяха излъскани и изтрити от употреба, а разпятieto невзрачно и потъмняло от времето.

Хората все още се молят с такива като тази, това му беше добре известно, но не толкова много както едно време. Защото старата Римска църква, която може би единствена беше запазила следи от своята внушителност, беше попаднала на лоши времена. Повечето от хората днес, ако покажат формалното си отношение към религията, показват го с издигане на нова черква — една напомняща останка и останка за това и от това, което някога е било религия.

ДВАНАДЕСЕТ

Фрост рязко отвори вратата, готов враждебно да посрещне нечакания гост.

Насреща му застана жена, спокойна и невъзмутима. Слабата светлина от крушката в хола леко се отразяваше в черната ѝ коса.

— Вие ли сте мистър Фрост? — запита тя.

Фрост, изненадан и може би облекчен, си пое дъх.

— Да, аз съм — отвърна той. — Влезте, моля.

Тя пристъпи навътре.

— Надявам се, че не ви обезпокоих — каза тя. — Името ми е Ан Харисън — адвокатка съм.

— Ан Харисън — скандира той. — Радвам се да се запозная с Вас. Вие не сте ли...

— Да, аз съм — отговори тя. — Аз съм защитника на Франклин Чапмън.

— Видях портрета ви във вестника. Трябваше веднага да ви позная.

— Мистър Фрост — каза тя. — Ще ви кажа честно. Аз ви дебнех да се приберете. Можех да ви се обадя по телефона, но възможно беше да откажете да ме приемете, така че реших направо да дойда. Надявам се няма да ме изгоните.

— Няма да ви изгоня — каза Фрост. — Нямам причини за това. Седнете, моля.

Тя седна в креслото, в което преди това той беше седнал. Красива е, помисли си той, но зад красотата ѝ прозираше някаква сила, някаква упоритост и твърдост.

— Имам нужда от Вашата помощ — каза тя.

Той отиде към другото кресло и седна бавно, за да спечели време за отговора си.

— Не ви разбрах добре — каза той.

— Подразбрах, че сте свестен човек. Човек с когото може да се разговаря. Казаха ми, че Вие сте човека, с когото трябва да се срещна.

— Казаха ви? Кои?

Тя разклати глава.

— Няма значение. Просто така се говори из града. Ще ме изслушате ли?

— Да, ще ви изслушам — каза той. — А колкото до помощ...

— Ще видим — каза тя. — Става дума за Франклин Чапмън...

— Вие направихте каквото можяхте за него — каза Фрост. — Нямахте какво повече да се направи.

— Там е работата — каза тя. — Може би някой друг щеше да направи повече — не зная. Работата е там, че това беше една несправедливост.

— Беше закон — каза Фрост.

— Да, беше законност. Аз самата се препитавам, живея от законите. Или трябва да живея по тях. Но професията на юриста има преимуществото да прави разлика между закон и справедливост и да ги разграничава. Няма никаква справедливост в това да лишиш човек от възможността за втори живот. Вярно е, поради обстоятелства, независещи от него, Чапмън е пристигнал късно на мястото на смъртта и като резултат една жена е била лишена от възможността за втори живот. Но да се осъжда Чапмън също на лишаване от втори живот е неправилно, грешно. Та това е стария закон на джунглата. Око за око, зъб за зъб. Като раса от разумни същества това за нас е недопустимо. Та няма ли милост? Няма ли състрадание? Нима трябва да се връщаме към законите от каменния век?

— Живеем в междинно време — каза Фрост. — На прехода сме от стария към нов, друг вид живот. Старите канони и норми не важат — неприложими са, а за новите е още рано. Имаме установени и утвърдени норми за преходния период и главното в тях е, че новото поколение трябва да се грижи за старото, така че нищо да не пречи на плановете за тяхното съживяване. Този установен ред е една сигурност, една гаранция, че всеки мъртвец ще има своята възможност за съживяване. Ако не успеем в това дори с един единствен човек, ние грубо нарушаваме един обет, един залог, който сме поели към всеки отделен човек. Единствения начин да гарантираме тази сигурност и обет са установените закони, които предвиждат такива сурови наказания, че да респектират и да бъдат гаранция за спазване на този обет.

— Щеше да бъде по-добре — каза Ан Харисън, — ако Чапмън беше поискал процес под въздействие на наркотик. Аз препоръчах това, дори настоях за него, но той отказа. Има хора, които са против това да се подлагат на анализ, да излагат мотивите и подтиците си на показ. При някои престъпления — държавна измяна например, съдене под въздействие на наркотик е задължително. В случая обаче не беше задължително. Имам чувството, че щеше да бъде много по-добре ако беше.

— Аз все още не мога да разбера какво целите? — каза Фрост. — Не виждам как аз мога да ви помогна.

— Ако бих могла да ви убедя, че някаква милост, някакво снизхождение тук е възможно, — каза тя, — вие бихте могли да поставите въпроса във Вечния Център. Ако Вечният Център покаже на съда...

— Чакайте, чакайте! — каза Фрост. — Аз не мога да направя това. Аз оглавявам разгласата, разгласата и Връзките с обществеността и нямам нищо общо с политиката.

— Мистър Фрост — каза тя. — Съвсем откровено ви казах целта на моето идване при Вас. Разбрах, че Вие сте човекът в Центъра, който ще ми отдели време. Който ще ме изслуша. Затова и дойдох при Вас и хич не ме е грижа за моята прямота и откровеност. Моята цел е себична. Аз се боря за своя клиент. Ще направя всичко възможно, за да му помогна.

— Той знае ли, че сте тук?

Тя поклати глава.

— Той не би одобрил това, ако знаеше. Малко е особен, странен човек, мистър Фрост. В него има някаква дълбоко прикрита гордост. Той никога не би просил милостиня или каквото и да е снизхождение, но аз ще прося ако трябва!

— За всеки Ваш клиент ли бихте го направили? — запита Фрост. — Струва ми се, че не бихте постъпили с всички така. Каква е разликата — какво отделя този от другите?

— Не е това, което Вие мислите — каза тя. — Макар че нямам нищо против това, което мислите. В този човек има нещо, което много рядко срещаме. Някакво вътрешно съдържано достойнство, вътрешна сила да посреща и приема нещастията без да очаква милост и състрадание. Той честно и открито грабва сърцето на човек. И ето че

такъв човек попадна в капан — в една клопка от закони, които сме измислили преди сто и повече години, обхванати от ентузиазма и решителността да подсигурием благоденствието. По принцип законите са добри, но са отживели времето си. Те са били предназначени да сплашват и изиграха своята роля — оправдаха идеята си. Аз проверих. След прокарването на този специален закон по-малко от 20 души са получили смъртното наказание. Така че може да се каже: законът е оправдал целта си, спомогнал е да създадем обществото, което ни трябва — или може би си въобразяваме, че ни трябва. Вече не е нужно закона да се прилага с пълна сила. А има и друго нещо, което аз не мога да забравя. Аз бях с него когато го лишиха от предавателя и го свалиха от гърдите му. Вие някога...

— Но това — протестира Фрост — това не е влизало във Вашите задължения. Не сте имали причини за това.

— Мистър Фрост — каза тя. — Когато се заема с един случай, аз го правя изцяло, всеотдайно. Аз заставам неотлъчно до моя клиент. Нито за миг не спирам да се грижа за него.

— Както и сега — каза той.

— Както и сега. Аз стоях там и наблюдавах изпълнението на присъдата. Физически, разбира се, не е кой знае какво. Под самата кожа. Над самото сърце. Той регистрира ударите на сърцето и предава сигналите, които се приемат от монитор и когато тези сигнали спрат, незабавно се изпраща спасителната команда. А те го изтръгнаха и подхвърлиха на малкия металически поднос на който бяха инструментите. И малкото метално уредче легна мъртво при инструментите, но това не беше просто парче метал — там сред металните инструменти легна един човешки живот. Сега вече не предава ударите на сърцето му и когато той умре, няма да има спасителна команда. Говорят за още 1000 години живот, за още милион години живот, говорят за вечен живот. Но за моя клиент няма да има милион години, няма да има вечен живот. Има само 40 години, а може би и по-малко.

— И какво бихте направили Вие? — запита Фрост. — Да не би да му втикнете предавателя отново и...

— Не! Разбира се, не! Човека е извършил престъпление и ще трябва да понесе наказанието си. Това е правосъдието, но то не трябва

да бъде злонамерено и порочно. Защо присъдата да не се замени с остракиране? И то е много лошо, но все пак не е екзекуция, не е смърт!

— Почти като смърт — каза Фрост. — Жигосан с нагорещеното желязо по двете страни и отписан от света и човешкия род. Никой няма право да общува с теб, да се движи с теб — дори и за най-насъщното в живота. Отнето ти е всичко, имаш само дрехите отгоре си.

— Не, не и смърт — каза Ан Харисън. — Все още преподавателя е в гърдите ти. Спасителната команда ще дойде.

— И Вие очаквате от мен да направя това? Очаквате, че мога ей тъй, набързо да заменя присъдата?

Тя поклати глава.

— Не чак така — каза тя. — Не за един ден, не утре или вдруги ден. Но аз имам нужда от един приятел в Центъра. Вие ще знаете с кого да поговорите и кога да говорите с тях, ще бъдете вътре в нещата и ще знаете кога има възможност да се направи нещо. Това е което аз искам, ако бих могла да ви убедя да погледнете на въпроса както гледам самата аз. И моля да не ме бъркате. Пари за това няма да получите. Няма тарифи за човечност. Ако направите това, ще го направите, защото сте убеден, че е правилно и справедливо.

— Предположих това — каза Фрост. — Допускам че и Вие самата не сте получили пари.

— Нито цент — каза тя. — Той искаше да ми плати, разбира се, но има семейство, а и не е натрупал кой знае какви спестявания. Показа ми ги. Съвсем жалки са. Не ми се искаше да пратя жена му във втория живот като просякиня. Що се отнася до самия него, той няма нужда от спестявания. Все още има своята работа, но съгласно нормите на общественото мнение скоро ще я загуби. А друга дали ще получи, един Бог знае.

— Не знам — каза Фрост. — Бих могъл да поговоря с...

Изведнъж думите му секнаха. Та с кого ли пък би могъл да говори? Не и с Марк Епълтън. Не — след всичко, което се случи. Не и с Питър Лейн, ако Епълтън и Лейн са в комбина относно липсващия документ. Документ, който може би вече не е липсващ. С Б. Дж.? Не е много вероятно Б. Дж. да му обърне внимание и да го изслуша, нито пък който и да е от другите.

— Мис Харисън — обърна се той към нея. — Знаете ли, че Вие дойдохте в Центъра при човека, който може би най-малко може да помогне?

— Съжалявам — каза тя. — Не ми се искаше да ви товаря. Ако можете да помогнете дори до степента на желанието ви да направите това, аз ще бъда доволна. Защото самата проява на желание и склонност за помощ би ми помогнала да възвърна вярата си, че все още има хора с чест и достойнство.

— Ако мога някак си да помогна — каза Фрост — ще помогна, но няма да жертвам главата си. Мисля, че ме разбирате. Най-малко сега ми се иска да се забърквам в неприятности.

— Това е достатъчно — каза Ан.

— Нищо не ви обещавам.

— Аз самата не желая обещание. Ще направите само това, което можете.

Това беше грешка — помисли Фрост. Той нямаше право да предлага помощ. Не беше негова работа да се меси тук. И най-вече той нямаше право да предлага помощ при ясното съзнание, че няма такава възможност.

Мрачната и неприветлива стая обаче сега изглеждаше някак си по-топла, по-светла. Витаеше някакво чувство на нов живот, непознат за него до сега. И съвсем ясно му беше, че това се дължеше на седналата жена пред него. Тя придаваше на стаята топлота и светлина, но тази топлота и светлина бяха като загасващ огън. След броени минути, когато тя си отиде и образът и присъствието ѝ избледнеят в съзнанието му, в стаята отново ще се върнат подтискащият хлад и мракът.

— Мис Харисън — запитва той неочаквано. — Мога ли да ви поканя на ресторант тази вечер?

Тя се усмихна и поклати глава.

— Прощавайте — каза Фрост — мислех, че...

— Не на ресторант — каза тя. — Не искам заради мен да се охарчите, но ако имате нещо тук, аз мога да сготвя.

ТРИНАДЕСЕТ

Нестор Белтън затвори книгата и я избута встрани. Приведе глава и притисна със свити пръсти уморените си очи.

Помисли си за утрешните изпити. Да, трябва да се поспи, а имаше толкова за преговор. Да можеше поне набързо да прехвърли текста страница по страница.

Тези изпити бяха много важни. От най-добре представилите се подбираха курсистите в Училището за Висши съветници — юристи. Откакто се помни желаше да бъде съветник. А това сега беше по-важно от когато и да било, защото навсякъде се говореше, че само след още няколко години безсмъртието ще бъде факт. Че хората във Вечния Център най-после са разсекли възела на проблема и оставали само начините за усъвършенстване на технологията.

Стане ли безсмъртието възможно, ще започнат съживяванията и армията от съветници ще бъде пусната в действие. От години ги държат в резерва за да чакат деня, когато ще потрябват. За много от тях това чакане е продължило до края на живота. Целия им живот минава в чакане без да направят нищо и сега и те самите лежат в камерите и чакат съживяване.

Съветници и техници по съживяването: две групи мъже, с хиляди през всички тези години стоят винаги готови за деня, когато безбройните замразени и чакащи ще бъдат отново върнати към живот. Две армии от мъже, обучени и подготвени за сметка на Вечния Център; чакали и получавали заплати без да работят, защото не е имало какво да работят.

Но готови, винаги готови. Едната със своите акър след акър наредени амфитеатрално жилища, строени за деня, когато ще потрябват. Другата със своите огромни складове претъпкани с храните произведени от конверторите и натрупани да чакат Деня на съживяването.

Защото, мислеше си Нестор Белтън, Вечния Център мисли за всичко; планува всичко, както само един институт, отдаден изцяло на

хората и ръководен от всеотдайни, чужди на егоизма личности може да планува. В продължение на почти 100 години Центърът е бил попечител и опекун на мъртвите, пазител на надеждата на човечеството, архитект на бъдещия живот.

Той стана от бюрото си и отиде към единствения прозорец на преградената си стаичка в студентското помещение. Навън бледата луна, полускрита от носещите се по небето облаци, едва-едва осветяваше двора на общата спалня. И далече отвъд него, на запад и север, извисяваше ръст Вечният Център.

Беше му много приятно, за хиляден път си напомни той, че е имал щастието да получи частичка от прозореца, от която да може да се любува на Центъра. За него това беше едно вдъхновение, обещание, залог и перспектива. Достатъчно беше само да погледне през прозореца, за да помни за какво работи. Да зърне само този мемориал, този паметник на славата, който след почти милион години (при все че някои говорят за повече от един милион) ще увенчае с успех дългото и мъчително измъкване на човека от безумната примитивна тиня.

Безконечен живот, рече си Нестор Белтън, без каквато и да е нужда да умираш. Безкрайно да живееш и то в тяло вечно жизнено и младо. Да имаш достатъчно време да развиеш интелекта си до пълния капацитет на човешкия разум. Да набираш мъдрост, но не и възраст. Да имаш времето да извършиш всичко, за което разума може да мечтае. Да композираш голямата музика, да напишеш големите книги; да рисуваш най-последната платната, които художниците цял живот не са успели да създадат. Да кацнеш на звездите, да изследваш галактиката, да вникнеш до дъно в значението на атома и космоса, да видиш как величествени планини изчезват и нови се появяват, реки се загубват и потичат нови. И когато след 10 милиарда години смъртта се разрази отново на тази слънчева система, да потърсиш други в бездънната Вселена.

Нестор Белтън скръсти слаби ръчички на хлътналите си гърди, доволен от себе си.

Сега е времето да се живее — рече си той. И с ужас си спомни за онова минало, когато хората са умирали и са оставали мъртви. Когато не е имало мисъл за друг живот освен крехката и уклонлива вяра на древността, която се е мъчила да се представи за всезнаеща.

Всичките тези жалки мъртъвци, които са умирали без да знаят, че смъртта е нещо временно. Които са гледали на смъртта като край и пустота. Които са се страхували от нея въпреки протестите на вярата. Които са се свивали от страх при всяка мисъл за нея и са я потискали дълбоко в тайните пазви на съзнанието си, защото не им се е искало да мислят за нея — не са можели да понесат дори беглият намек.

Лек ветрец премина по корнизата и наруши тишината. Сенките в двора се преливаха една в друга и предметите губеха формите си. Далечната белота на Вечния Център хвърляше мъглява светлина в нощния мрак. Сиянието на тази светлина му навяваше мисълта за изгряващата зора. Тази мисъл изглежда е съпровождала хората от Центъра, които са работили за зората и са изживявали несполуки и разочарования, точно когато са мислили, че са на крачка от успеха. Сега обаче от пресвятите слухове се долавяше, че зората (този път истинската) най-после се вижда и човекът само след няколко години ще бъде доведен до онази съвършена цел и израз, свойствени на слабата нежна нишка на живота, роден от примитивните морета.

И той, Нестор Белтън, сигурно ще има дял в това. Когато хората бъдат възвърнати към живот, той и другите съветници ще направят необходимото за приобщаването, за да могат съживяваните да се нагодят към културата на времето.

Но за такава работа човек трябва много да знае, трябва да бъде всеотдайно и съвършено подготвен като завършен историк със специално познаване на последните два века.

Шест години на безкрайно учение — ако и утре успее да се представи добре на изпитите.

Хвърли още един поглед към мъглявата белота на Вечния Център и отново се зае с книгите си.

ЧЕТИРИНАДЕСЕТ

Свещичките, купени специално за вечерта, вече мъждукаха и догаряха. Аромат на рози изпълваше неприветливата и мрачна стая, при все че на светлината на свещите не изглеждаше толкова мрачна. Покупката на розите и свещичките беше една екстравагантност за Фрост, но той се чувстваше доволен и не съжаляваше за похарчените пари. От години това беше първия път, когато не се хранеше сам. Не помнеше по-приятен случай от този.

Ан Харисън не заговори повече за Чапмън. Оказа се, че има много други неща, за които могат да говорят. Например за Европейската художествена изложба в Градския Музей на изкуствата, която се оказа, че и двамата са посетили и разгледали; за новия исторически роман, за който всички говореха — един фантастичен епизод от ранния период на космическите полети. За глупавото и непристойно държание на пътната полиция, за благоразумието да се инвестира и другаде във Вечния Център и, разбира се за тях самите.

Ан му разказа, че е родена и отраснала в Манхатън, а завършила право в Колумбийския университет. Разказа му и за две свои ваканции — една във Франция и една в Япония и че вече не си взимала такива отпуски, защото те се оказали само губене на време и харчене на пари. Пък и адвокатската ѝ практика вече ѝ отнемала всичкото време — работа твърде много за един човек и недостатъчна за двама.

Той на свой ред ѝ разказа за ваканциите си, които като момче прекарвал в стопанството на дядо си в Уискънсин, което вече не било стопанство, разбира се, защото стопанства вече нямаше, а нещо като лятна семейна резиденция.

— Макар че — каза той, — то сега едва ли би могло да се нарече летовище. Семейството вече не е собственик. При смъртта на баба и дядо беше продадено на една от големите поземлени компании и после премина под попечителството на Вечния Център. Преди няколко години ходих по служба до Чикаго и отделих един ден да посетя мястото. Намира се на запад по склоновете над едно малко градче —

Бриджиспорт. Постройките си стояха, но никой не живееше в тях, разбира се. И всичко беше започнало да се руши и пустее.

— Страшно е, струва ми се — каза Ан, — че няма вече стопанства. Толкова земя е изоставена и запусната. Мисля, че правителството трябва да насърчава стопанисването. Това би създавало работа за много хора.

Той поклати глава.

— И на мене ми е мъчно за това. Имаше някаква сигурност в стопанствата. Нация без стопанства е нещо нестабилно и несигурно. Но ясно беше, че няма защо да поддържаме тези стопанства. Конверторните заводи, към които изцяло се насочихме, имат много предимства. Ще имаме нужда от тези заводи и от целия им производствен капацитет при започване на съживяванията. А що се касае до заетостта...

— Да, зная — каза тя. — Всичко необходимо трябва да се построи и пригответи. Безброй жилищни блокове и всичките празни. И то не само тук — по целия свят. Когато бях в Япония видях, че изпълват с тях акър след акър.

— И пак няма да ни стигнат — каза той. — Имаме почти 100 милиарда замразени, а живите са не по-малко от половината на тази цифра.

— И къде ще ги настаним всички тези хора? — запита тя. — Доколкото зная...

— В по-големи постройки, ако се наложи. Вечният Център надвишава една миля във височина. Построяването му всъщност беше предвидено като модел; като една проверка за възможността да се построи устойчиво такава огромна сграда. И както изглежда устоява. Появи се леко слягане в началото, но ни най-малко опасно и тревожно. Толкова високо, разбира се, не може да се строи навсякъде. Нужна е скалиста основа. Но инженерите вече говорят, че ако се копае достатъчно дълбоко...

— Искате да кажете, да се живее под земята?

— Ами да, и под, и над нея. Отива се в дълбочина до солидна опора, от която се започва строеж висок колкото си пожелаят и могат. По този начин в една само постройка могат да се приютят няколко милиона човека. Това се равнява на един малък град и то в една единствена постройка.

— Но и това си има граници.

— Ама разбира се — съгласи се той. — Ще дойде време въпреки всичкото ни умение и предвидливост, когато няма да има място.

— И ще мигрираме във времето, така ли?

— Май да — каза той, — надявам се.

— Но това все още не е постигнато от вас?

— Не още — каза той, — но скоро ще стане.

— А безсмъртието?

— След 10 години... 20 може би — отвърна той. — Ако не се натъкнем на някои трудности.

— Дан — запитва тя, — беше ли разумно да държим всичките тези хора замразени докато успеем да им предложим безсмъртието? Вече знаем какво да правим с рака, как да възстановим отслабналото сърце, как да се справим със старостта. Можехме да започнем съживяванията преди почти 100 години, но вместо това ние предпочитаме да трупаме тези замразени тела. Казахме си, че за тях е безразлично дали ще лежат по-малко или повече. Те никога няма да узнаят това. Така че нека им отдадем заслуженото, нека им сервираме приятната изненада. Да изненадаме тези старчоци при пробуждането им. Нека ги дарим с вечния живот.

Той се разсмя.

— Не знам. Не би могла да ме подведе в спор по този въпрос. Премного празни приказки са изречени за това. Аз лично не виждам каква би била разликата.

— Но с тези милиарди хора. Помисли за времето, което ще бъде необходимо. Всеки поотделно ще трябва да бъде обработван...

— Знам това, но за това има цяла армия от техници. Хиляди от тях са готови да се захванат за работа веднага след положителния резултат и отговор. Освен това друга армия от съветници също е в готовност.

— Но за това ще трябва време.

— Да — каза той. — Това ще отнеме много време. Щеше да бъде много по-просто по първоначалния ни план. Но дойде и се намеси това социално осигуряване. Съгласен съм, че това беше единствения правилен и честен път, защото не може и не бива да се търгува с едно продължение на живота. Това обаче усложнява и затруднява

съживяването, да не говорим за икономическия хаос, който то ще причини.

— Но тези проблеми ще се решат — каза тя. — Трябва да се решат! Както сам ти каза, това е единствения правилен и честен път. Безсмъртието не може да бъде патент само на тези, които могат да си го позволят, които могат да платят за него.

— Но помисли си за Индия — каза той. — Помисли за Африка и Китай. Хората там и сега едва преживяват, поддържат ги на границата на гладната смърт само с помощни програми и подаяния. Те не могат да отделят и да инвестират дори цент, дайм^[1] дори. Те ще бъдат съживени в един свят не по-добър от този, който са напуснали. Те отново ще се изправят пред глада и ще се наредят на опашките за подаяния. Това, което общественото осигуряване им предлага, е една нищожна възможност за съживяване — нищо повече.

— По-добро от смъртта все пак — каза тя. — По-добре от един окончателен край на всичко.

— Не споря, така е — каза той.

Тя погледна часовника си.

— Съжалявам, време е да тръгвам. Отдавна е минало всъщност. Не си спомням да съм имала такава приятна вечер.

— Много ще се радвам ако останеш още.

Тя поклати глава и стана от масата.

— Всъщност нямах намерение да стоя. Но сега се радвам, че останах. Очарована съм от всичко тази вечер.

— Някой път бих могъл да ти телефонирам — подхвърли той.

— Ще бъде много мило от твоя страна.

— Ще те изпратя до дома.

— Колата ми е долу.

— Ан, има и нещо друго.

Полуобърнатата към вратата тя се поспря в колебание.

— Мислех си... — каза той. — Ти си адвокат. Може да ми потрябва такъв. Ще поемеш ли защитата ми?

Тя се обърна с лице към него, полузадачена, и леко се засмя.

— Каква нужда, боже мой, можеш пък ти да имаш от адвокат?

— Не знам — отвърна той. — Може всъщност пък и да нямам. Но, струва ми се, имам един особен документ. Имам там цяло тесте

листа и съм почти сигурен, че той е там между тях. Имам чувството обаче, че би било по-добре ако не го видя, ако не знам какво...

— Дан — запита го тя. — Какво, за бога, се опитваш да кажеш?

— Не съм съвсем сигурен. Виждаш ли, този лист е у мен или поне мисля, че е у мен.

— Е, и какво толкова важно има на този лист? Що за документ е той?

— Не знам какъв е. Просто някаква бележка. Но аз не искам да стои у мен. Той не е мой.

— Ами отърви се от него, — каза му тя. — Изгори го. Не е нужно да...

— Не — протестира той. — Не, това не мога да направя. Може би е нещо важно.

— Но ти би трябвало да знаеш какво пише в него. Ти трябва да знаеш...

Той разклати глава.

— Аз го погледнах когато попадна в ръцете ми, но не го разбрах. И сега просто съм забравил какво пишеше там. В началото не ми се стори нещо важно...

— Но сега ти се струва — каза тя.

Той кимна в знак на съгласие.

— Може би. Не знам.

— И не искаш да знаеш?

— Мисля, че е точно така — каза той.

Тя сбърчи вежди и го погледна полусерiously, полусериозно.

— Не мога да разбера какво общо имам аз с това.

— Помислих си да взема листата, тестето, за което ти казах, да ги сложа в един плик и да предам плика на тебе...

— Като твой адвокат?

Той отново тъжно кимна с глава.

— Бих ли могла да зная малко повече за тази хартийка? Да ми кажеш още нещо за нея? — каза тя след кратко колебание.

— Май няма да мога — каза той. — Не ми се ще да те забърквам в тази работа. Листата са в джоба ми. Преди ти да дойдеш аз търсах точно този документ, защото исках да разбера дали е още у мен. Намерих тестето листа, които бях извадил от костюма си, но ти се появи и аз ги напъхах в джоба си...

— Уплаши се, че някой идва да вземе от теб този документ?

— Да, нещо толкова. Не мога да си спомня какво точно помислих. Сега обаче ясно съзнавам, че би било по-добре да не знам какво е в този документ и дори къде точно ще бъде.

— Не го намирам, нито етично, нито законно — каза тя.

— Ясно, разбирам те — каза той. — Предложението ми не е от най-удачните. Тури му пепел.

— Дан — каза тя.

— Да.

— Аз те помолих за услуга.

— И аз не можах да ти я направя.

— Ще я направиш, когато можеш.

— Не разчитай на мен. Възможностите са...

— Ти имаш неприятности, Дан.

— Не още, но предполагам че ще имам. Ти сбърка. Дойде при човека, който най-малко би могъл да ти помогне.

— Не мисля така — каза тя. — Аз определено залагам на теб. А сега, дай ми пликчето...

[1] дайм — американска монета от десет цента. — Б.пр. ↑

ПЕТНАДЕСЕТ

Еймъс Хиклин сложи още едно дръвце на огъня. Беше малък и безопасен огън, типичен за горските обитатели.

Вечерята беше привършена, а тигана и кафеничето бяха изтрити с пясък и блестяха в меката лунна светлина. Мракът съвсем се сгъсти. Идеше момента, в който той се облягаше о стеблото на някое дърво, палеше лулата си и се отдаваше на размисъл.

Самотен козодой подхвана тъжната си вечерна песен като зов и питане от някакъв друг свят. Надолу по реката със силен плясък риба хвана поредната прелитаща над водата мухичка.

Хиклин посегна към купчината дърва, взе още две и ги сложи на огъня. Изтегли се след това назад към стеблото на дървото и извади от джоба на ризата си лулата и кесията с тютюна.

Хубав юни, помисли си той. Приятно време. С блесналата по реката луна и чуруликащата птичка горе в хралупата, а и комарите не са много и не са толкова хапливи.

А утре, може би...

Само един ненормален човек — помисли си той — би могъл да крие такова съкровище на остров в една река. Място съвсем несигурно за укритие на съкровище, защото и най-глупавия би предвидил какво може да стане с този остров.

Да, несъмнено откачена работа. Но човека се е укривал и едва не е бил заловен. Така че трябвало е да скрие тези неща и не е имал възможност да избира къде. А мястото има преимуществото, че никой не би допуснал тук да се скрие съкровище. Защото островите са се образували от пясъчни наноси, които лека-полека обрасвали с плиткокоренни върби. Те могат да просъществуват с години, но могат и за една нощ да изчезнат, защото тази река е коварна и крие изненади с променливия си оток и подводно течение. Хиклин добре разбираше, че това е съмнителна и рискована работа, но парите не са малко и той не губи нищо, освен една година време. Една година срещу, грубо изчислено, едно чисто милионче долари.

Хеманит, помисли си той. Колко глупаво — да крадеш камъни!

Защото в деня на кражбата почти не е имало възможност да бъдат продадени уникални музейни предмети, които всеки би се сетил че са откраднати. Освен това Стивън Фърнъс може би съвсем не е имал желание да ги продава. Влюбен в красотата, той вероятно е искал да я запази за себе си. Като дългогодишен работник в музея сигурно вътрешно е негодувал срещу излагането на показ на обекта на неговата любов.

Той почти е успял. Ако едно селянче, което видяло портрета му в някакъв вестник в онзи ден преди 200 години, не го познало, е щял да избяга. И в известен смисъл е избягал, защото не бил заловен. Изживял живота си до дълбоки старини. Изчуквал жалкото си съществуване с доста съмнителни работи по кръчмите в Ню Орлийнс.

С изпънати пред себе си крака Хиклин продължи да седи в мрака на нощта, пушейки бавно лулата си. Трептящият пламък на огъня гонеше сенки по лицето му.

Огромна тъжна степ, помисли си той. Цялата тази земя, превърната някога с големи усилия в плодородни ниви, сега отново беше станала степ — пустош. Земята повече не беше нужна. На нея сега се гледаше само като на жизнено пространство и хората, които на времето са изкарвали прехраната си от земята, сега бяха струпани там, където имаше работа. Натъпкани по апартаменти и стаи, в друга степ и пустош предназначена за животното — човек. Цялото източно крайбрежие, едно необятно море от хора, живеят натъпкани като сардели. Чикаго, този огромен център на Средния запад, струпан около езерото Мичиган далече на север до Грийн Бей и дълбоко навътре по Източния Бряг. Също и другите няколко центъра с многобройно население — огромни острови претъпкани с народ — население, което продължава да расте.

А тук, мислеше си той, седи човек, един от малкото измъкнали се оттам. Мотивите и желанието му за това обаче не се различават от тези на милиардите други. Макар че има една разлика. Той е поел един риск, един хазартен ход, а другите са предпочели да мъкнат ярема си.

Хазарт, помисли си той. Да, може да се нарече хазарт. Но все пак писмото, написано на смъртния одър и грубо надрасканата карта, макар и не лишени от романтика, носят белезите на сигурна автентичност. Ровенето му в записките на Стивън Фърнъс му

помогнаха да научи някои факти за последните му дни. По всичко личеше, че той е бил човекът, откраднал в 1973 от музея, където е работил, една колекция от хеманити, струваща цяло състояние. Някъде тук, на тези острови, точно в този район на реката сега лежи зарито това съкровище. Лежат тези изящно гравирани парчета, завити в хартия и наредени в стар стоманен куфар.

„... защото не искам те да бъдат загубени завинаги, затова сега описвам фактите и се моля дано да успеете да ги намерите по описанието, което ви давам.“

Писмо е написано и адресирано към същия музей, от който хеманитната колекция е била открадната. Писмо, което никога не е било изпратено, защото той изобщо не е имал тази възможност или пък не е имало на кой да го предаде, за да го изпрати. Може би не го е изпратил, защото не е имал марка, която да залепи на плика, а смъртта вече е била близо. Не било изпратено, но е било грижливо прибрано заедно с другите му вещи в един охлузен стар куфар, другар на онзи, в който хеманитите били заровени.

А този куфар — интересно къде ли се е спотайвал, забравен след смъртта на стареца? По какви ли странни пътища е попаднал най-после в този битак, за да бъде предложен в един дъждовен следобед за продажба заедно с другите там джунджурии? И защо никой не го е отворил, за да види какво има в него? Или пък може би някой го е отворил и е решил, че съдържа ненужни вехтории и боклуци?

Шляейки се безцелно в онзи дъждовен следобед, той беше обладан от единственото желание да потърси подслон от дъжда. Пробудилият се в него момчешки нагон го накара да се включи в наддаванията в магазина на битака. Ей тъй, без особена цел и желание. И с неговата сума наддаването приключи.

Продължавайки да седи и пуши, Хиклин си спомни как в един момент беше решил да го остави някъде. Под маската на разсеяност да го изостави и да се отърве от него. Но още веднъж, изневерил на логиката си, го занесе в стаята си и същата тази вечер просто от скука провери съдържанието му и намери писмото, което силно го

заинтригува. Той не му повярва, но то подразни любопитството. Прииска му се да разбере кой е бил този Стивън Фърнъс.

И ето го до реката с разпаления огън пред него и тъжната песен на козодоя от хралупата над него. Единствения човек в света, който знае или почти знае къде е заровен откраднатия хеманит. И може би един от малкото днес, които знаеха за тази кражба въобще.

Дори сега, рече си той, хеманита вероятно не би могъл да бъде изнесен на пазара. Защото записките и документите са още на лице и музеят все още съществува. Но след 500, след 1000 години той ще може да се продаде спокойно. Защото дотогава самите анали и факти по кражбата ще бъдат забравени или така забутани и заровени в древните документации, че няма да могат да се открият.

Хеманита, рече си той, би донесъл един солиден капитал за втория живот — само дано да го намери. Диаманти, рубини, помисли си той, едва ли биха заслужили такива усилия. Хеманита обаче е нещо по-различно. И той като всяко творение на изкуството не губи стойността си. Конверторите могат да произвеждат диамантите с бушели^[1] и несъмнено хеманит също — с тонове, ако се наложи. Но те не могат да произведат гравирани хеманит или картини. Произведенията на изкуството не губят цената си, а може би растат по стойност. Защото конверторите могат да преобразят суровия материал, какъвто и да е той, но те не могат да дубликират и възпроизведат предмет на изящното изкуство.

Човек, рече си той, трябва добре да помисли какво да скъта за Деня на Съживяването.

Тютюна в лулата беше догорял и тя блъбукаше при всяко всмукване. Той я извади от устата си и изчука пепелта в тока на ботуша си.

Утре сутринта ще има риба на геримите, които е хвърлил и все още имаше брашно и другото там, за да си направи някоя мекица. Стана и слезе към кануто, за да си вземе одеялото. След един хубав сън тази нощ и вкусната закуска той отново щеше да се заеме с търсенето. Ще потърси островчето с пясъчен нанос във форма, наподобяваща рибарска въдица и с двата бора откъм сушата. При все че добре разбираше, че наносът може да е променил формата си или да е съвсем изчезнал. Единствената му надежда бяха двата бора, ако и те все още са там.

Той застана до самата вода и погледна към небето. Нищо облаче не се виждаше и звездите студено блещукаха в безкрая, а полупълната луна беше увиснала като окачена над скалите на изток. Пое полъха на чистия и свеж въздух и почувства лека студена тръпка. Утре, рече си той, ще бъде още един прекрасен ден.

[1] бушел — английска мярка за житни храни. — Б.пр. ↑

ШЕСТНАДЕСЕТ

Даниел Фрост остана на тротоара, загледан в светлините на отдалечаващата се кола на Ан Харисън, докато тя зави и изчезна от погледа му.

Той се обърна и тръгна по изтритите каменни стълби към жилищния блок. Някъде по средата обаче се подвоуми за момент, обърна се и тръгна надолу по стълбите отново към улицата.

Не му се връщаше в стаята в такава хубава нощ. Но макар че си помисли това, беше уверен, че не хубавата нощ е причината, защото тук, в този порутен район нямаше нищо хубаво. Не привлекателността на нощта го върна, а някаква съпротива, някакво нежелание да се връща в стаята си. Да поизчака малко може би, докато празнотата в нея поизчезне или съзнанието му се позамъгли за да може да приеме тази празнота по-спокойно.

До тази вечер не беше усещал и разбирал колко празна, жалка, безцветна и окаяна е тази стая. Усети го, когато се върна от парка след срещата с Джо Гибънс. И след това за нула време тя приветливо светна и се изпълни с топлина и красота при посещението на Ан Харисън. Вярно, имаше свещи и дузина рози, за които той жестоко се охарчи, но нито свещите, нито розите, нито двете взети заедно бяха причина за промяната. Ан беше тази, която донесе чудото.

Да, той за пръв път усети колко окаяна е неговата стая. Преди не беше забелязвал това. Винаги му се е струвало, че е сносно място за живот. Една врата към усамотението, покрив, един единствен прозорец, за да пропуска светлина — и той беше съвсем достатъчен. Местенце за ядене и спане, за отмора. Не му беше минавало и през ум за по-голяма квартира, за по-големи удобства, защото единственото удобство и утеха бяха съзнанието, че седмица след седмица той притуряше към залога, който щеше да отнесе със себе си когато умре.

Защо стаята му се видя толкова малка и окаяна, когато се върна в онази вечер? Да не би пък защото самия живот внезапно беше му се видял нищожен и окаян? Да му се е видяла празна защото самия му

живот беше празен? А как може живота му да е празен, когато пред него беше сигурната перспектива за безсмъртие?

Улицата беше потънала в тъмнина. Само тук-там някоя лампа хвърляше бледа светлина. Порутените сгради по двете страни на улицата представляваха жалки видения от миналото. Стари мрачни жилищни сгради, които отдавна бяха отживели някогашната си слава. Стъпките му отекваха като кухи барабанни удари надолу по улицата. Къщите бяха в тъмнина. Само някъде просветваше прозорец. Нямаше никой навън. Никой освен мен, помисли си той, защото нямаше и причини за излизане. Нямаше кафета, нямаше театри, концерти — нали за всичко бяха нужни пари. А щом човек искаше да отиде подготвен във втория си живот, трябваше да стиска и къта паричките си.

Невзрачна, празна улица, невзрачна празна стая! Това ли е всичко, което настоящият живот може да предложи на човека? Да не би пък да беше сбъркал? — учуди се той. — Да не би пък да се разхождаше в някакъв сън, заслепен от славата на идващия живот?

Съвсем сам — помисли си той — съвсем сам в живота и тук на улицата.

От навеса на един вход излезе човек.

— Мистър Фрост? — запита той.

— Да — каза Фрост. — С какво мога да ви услужа?

Имаше нещо в този човек, което не му хареса. В думите му се чувстваше лека дързост и нахалство.

Човекът се приближи, но не каза нито дума.

— Ако нямате нищо против — каза Фрост, — аз имам...

Нещо го жилна в тила — нещо ужасно болезнено.

Той вдигна ръка, за да смачка нападателя с това ужасно жило, но ръката му беше толкова натежала, че едва стигна до половината. Стори му се че пада в страни. Бавно, като че ли съзнателно падане, не от удар, не насилствено, а просто като търсене на опора. И най-чудното беше че той изглежда не се уплаши, защото чувстваше че пада много бавно и няма да се нарани на тротоара.

Човекът, който го заговори, продължаваше да стои на паважа и недалеч от него беше застанал още един, който както Фрост подразбра беше изскочил зад него. Бяха хора без лица — забулени в сянката на сградите — хора, които не можа да познае.

СЕДЕМНАДЕСЕТ

Мястото, където се намираше, беше тъмно и той изглежда седеше на някакъв стол. Невидима лампа някъде в тъмнината осветяваше металното тяло на странна машина.

Чувстваше се удобно и сънливо отпуснат. Не му се щеше да се помръдне дори, въпреки безпокойството, че не можеше да разбере къде се намира. Беше съвсем непознато за него място.

Отново затвори очи. Твърдия стол под него му се стори като единствена реалност. Заслуша се. Едва доловимо се чуваше някакво бръмчене, нещо като шум от уред, включен и изчакващ нареждане.

Нещо пареше по страните и челото му. Някакво смъдене с леко парене. Недоумяваше какво се е случило, къде се намира и как беше попаднал там. Чувстваше се обаче така удобно, унасяше го дрямка и хич не беше го еня.

Продължи да седи спокойно. Усети, че освен бръмченето на машината се чуваше и едно тиктакане — тиктакането на времето, което спокойно течеше покрай него. Не, тиктакане на часовник. Не — защото нямаше часовник. Това беше тиктакането на самото време. И това му се стори странно, защото беше известно, че времето няма звук.

Смутен и объркан от тиктакането на времето той се пораздвижи в стола си и вдигна ръка, за да пипне смъдящата го страна.

— Господин съдия — чу се глас в тъмнината — подсъдимият се събуди.

Фрост широко отвори очи и се помъчи да стане от стола. Краката му обаче бяха безсилни, а ръцете му като че бяха гумени и той предпочете да остане седнал.

Човекът обаче беше казал „Господин Съдия“ и нещо като „обвиняемият е буден“. Това беше доста тревожно и той трябваше да потърси обяснения. Последва въпрос от някой друг.

— Може ли да стане?

— Изглежда че не може, Господин Съдия.

— Хм — каза Господин Съдията — няма значение.

Фрост с усилия се завъртя и като седна странично на стола, забеляза светлината — малка светлинка, покрита с абажур. Някъде наравно с главата му и непосредствено над светлинката, полузасенчено, полуосветено, беше се надвесило като видение някакво лице.

— Даниел Фрост — запита видението — можете ли да ме видите?

— Да, мога — каза Фрост.

— Можете ли да ме чувате и да разбирате?

— Не знам — каза Фрост. — Имам чувството, че току-що се събуждам и че не мога да стана от стола...

— Много говориш — каза другия глас в стаята.

— Остави го — каза призрачното лице. — Нека се опомни. Изглежда шокиран.

Фрост продължи да седи присвит в стола. Другите двама спокойно го изчакаха. Да, той вървеше по една улица, доколкото можеше да си спомни. Един човек излезе от покрит вход и го заговори. Нещо го жегна в тила и той понечи да махне носителя на жилото, но не успя да го достигне. Започна след това бавно да пада, но не можеше да си спомни дали изобщо докосна паважа. Имаше и двама мъже, не един, които стояха на тротоара и наблюдаваха как пада.

„Господин Съдия“, каза онзи, а това значи съд. А щом е съд, машината трябва да е съдебният компютър — съдебните заседатели, а мястото, където седеше Господин Съдията с покритата светлинка, трябва да е скамейката на съдията.

Не, това е грешка — фантазия! Защото няма причини той да бъде в съд!

— По-добре ли се чувствате сега? — запита Господин Съдията.

— Да, струва ми се — каза Фрост. — Но тук има някаква грешка. Струва ми се, че се намирам в съдебна зала.

— Точно там се намирате — каза другия глас.

— Ако си затвориш устата за малко, Господин Съдията ще ти обясни.

След тези думи той се изкиска и гадният му кикот изпълни стаята.

— Приставе — каза увисналото над скамейката лице. — Прекалявате с непристойното си държание. Този човек е нещастник

наистина, но не и обект за вашите подигравки.

Другият си замълча.

Подпирайки се на стола си, Фрост стана с усилие.

— Не ми е ясно какво става тук — каза той. — Имам пълното право да знам това и настоявам...

Една призрачна ръка до призрачната глава рязко го прекъсна.

— Имате правото — каза лицето — и ако благоволите да ме изслушате, ще ви обясня.

Чифт ръце отзад сграбчиха Фрост под мишниците и го задържаха да не падне. Той бавно се пресегна и се опря на облегалката на стола.

— Няма ми нищо, оставете ме — каза той на онзи зад него.

Ръцете го освободиха и той остана прав, подпрян на стола.

— Даниел Фрост — каза съдията — ще бъда кратък и прям. Вие бяхте грабнат, докаран в този съд и подложен на наркопроцес. Признат бяхте за виновен. Присъдата беше обявена и изпълнена съгласно закона.

— Но това е смешно — ревно Фрост. — Какво съм сторил аз? В какво съм бил обвинен?

— Измяна, предателство — каза съдията.

— Измяна. Господин Съдия, Вие сте полудял. Как бих могъл аз...

— Не измяна към държавата. Измяна към човечеството, към човечността.

Фрост целия настръхна и стисна до болка стола си. Обзелите го страх и ужас прекъснаха мислите му. Думите напиреха в устата му, но той сдържа езика си зад зъбите.

Една малка частица от съзнанието му, останала спокойна и недокосната му подсказваше, че моментът не беше за емоции и излияния. И без това като че ли беше попрекалил с приказките. Думите са инструменти, сечива и човек трябва да знае как и кога да си служи с тях.

— Господин Съдия — каза най-после той. — Аз категорично оспорвам твърдението Ви. Няма улики и поводи за...

— Там е работата, че има — каза съдията. — Помислете добре и ще видите, че има. Има улики за саботаж в плана за продължение на човешкия живот. Аз мога да ви цитирам...

Фрост разклати глава.

— Не е необходимо, макар че аз самият не съм чувал такива неща. Но дори и да е така, това не е измяна от моя страна. Аз съм работил и работя за същия този план. Работил съм и работя за Вечния Център...

— При съденето под въздействие на наркотика — каза съдията — Вие признахте, че по Ваше собствено усмотрение сте използвали положението си и сте подстрекавали разни издатели да компрометират и пречат на този план.

— Това е лъжа! — протестира Фрост. — Не беше така.

Призрачната глава бавно и тъжно се заклати.

— Било е както си е било. Вие сам си го признахте. Сам Вие го засвидетелствахте. Предполагам, не бихте се дискредитирали с лъжи за самия Вас.

— Съд! — каза Фрост жлъчно. — Посред нощ. Съборен на улицата и домъкнат тук. Без предварителен арест, без адвокат. И както ми се струва, без възможност за обжалване.

— Познахте — каза съдията. — Обжалване няма да има. Според закона заключенията след един наркопроцес са окончателни и не подлежат на обжалване. В крайна сметка, това е най-справедливият начин на съдене. При него изчезват всички пречки и затруднения в процеса към справедливост.

— Справедливост!

— Мистър Фрост — каза съдията — бях доста търпелив към Вас поради доверения и уважаван пост, който заемахте и поради дългогодишната ви служба във Вечния Център. Дадох малко по-голяма свобода в забележките Ви. Позволих ви повече от изискванията и достойнството на този съд. Мога да ви уверя, че делото беше проведено както подобава — със средствата и по закона за един процес за измяна. Бяхте признат за виновен, присъдата беше произнесена и сега ще ви я прочета.

Една призрачна ръка се пресегна в тъмнината към някакъв джоб и извади оттам чифт очила, който сложи на призрачното лице. Изкуствената като че ли ръка взе едно тесте листа, които отчетливо изшумоляха.

— Даниел Фрост — започна да чете съдията, — след подобаващ законен процес Вие сте признат за виновен в измяна спрямо

човечеството, като сте се опитали съзнателно и умишлено да попречите на административните функции и процеси, целящи установяване на безсмъртие не само за живите днес, но и за всички мъртви, които лежат замразени и чакат.

— Присъдата на този съд, съобразно наказателния кодекс е Вие, Даниел Фрост, да бъдете остракиран от човешкия род, да бъдете запретен...

— Не! — извика Фрост. — Не, това Вие не можете да направите с мен. Аз няма да...

— Пристав — ревна съдията.

Една ръка се протегна в тъмнината и пръстите ѝ се забиха в рамото на Фрост.

— Млък! — процеди пристава през зъби. — И слушай какво ти говори Господин Съдията.

— ... че ще бъдете запретен — продължи съдията — от сношение, контакти, общуване и всякакви връзки с представители на човешкия род и всеки индивид от този човешки род е запретен под страх от наказание да има сношение, общуване и връзки с Вас. Отнема се и се конфискува всичко, което притежавате, освен поради изискванията за благоприличие, дрехите които са на гърба Ви. Лишавате се също от всички права, освен основното — тялото ви да бъде замразено и съхранено съобразно законите и милостта на съда.

— Съгласно изискванията в тази присъда, за да могат хората ясно да ви разпознават като остракиран и да странят от Вас ще бъдете жигосан. На страните и челото ви ще бъде татуирана в червено буквата О.

Съдията остави листа и свали очилата си.

— Имам да добавя още нещо — каза той. — Като проява на милост и снизхождение татуирането беше извършено още когато бяхте под въздействието на наркотика. Това е много болезнена процедура, но настоящият съд не искаше и това не влиза в задълженията му — да увеличава агонията и униженията свръх неизбежните.

— И едно предупреждение. Съдът добре знае, че има начини за прикриване или гримиране на татуировките. Могат дори да бъдат премахнати. Под никакъв претекст и при никакви обстоятелства не се поддавайте на това коварно изкушение. Наказанието от това е

лишаване от единственото ви право — замразяването и съхраняването на Вашето тяло.

Той отправи пронизателен и зъл поглед към Фрост.

— Разбирате ли, сър? — запита той.

— Да, — промърмори Фрост, — разбирам.

Съдията посегна към чукчето и го стовари върху банката. Удара кухо изпълни почти празната зала.

— Делото приключи — каза той. — Пристав, придружете го до улицата и го захвърлете там — искам да кажа, освободете го.

ОСЕМНАДЕСЕТ

През нощта кръстът отново беше съборен.

ДЕВЕТНАДЕСЕТ

Лекото зарево на изток показваше, че зората наближава.

Даниел Фрост застана на улицата все още тръпнещ и вцепенен от случилото се в съдебната зала. Олюляваше се, все още чувствайки здравата прегръдка на смъртоносния наркотик и една странна смесица от отчаяние, гняв, страх и съжаление към самия себе си.

Беше му съвсем ясно, че имаше нещо нередно и грешно в цялата тази работа. Не само това, че той не можеше да бъде обвинен в това, в което го обвиниха. Имаше нещо нередно и във времето, в часа. Процес в мъртвата част на нощта, без да присъстват други хора, освен съдията и съдебният пристав, ако изобщо бяха съдия и пристав.

Нагласена работа, помисли си той. Дългата ръка на Маркус Епълтън беше посегнала към него и то с каква жестокост. Вероятно в този документ имаше нещо заради което Епълтън не би се спрял пред нищо, за да си го възвърне и скрие. Сега обаче Фрост не беше в състояние да направи нищо, ако въобще е бил в състояние да направи нещо по отношение на него. Никой не би му повярвал, а и нямаше човек, на когото да разкрие това. Обжалване няма — беше казало призрачното лице. И това е вярно — начин и възможност за обжалване нямаше.

Възможно е да бъда дискредитиран — беше казал той на Ан Харисън.

— Ан Харисън — прошепна името ѝ той.

Боже Господи, да, Ан Харисън.

Възможно ли е тя да е причината — нейното идване при него да е довело всичко това? И чакай, чакай! Дали не е споменал нещо за нея? Дали е казал, че документа е у нея — ако наистина е у нея?

Ако под въздействието на наркотика са го попитали за Ан, той несъмнено би я забъркал. Но по всичко личи, че не са питали, защото ако са (а съдът беше специално формиран), той нямаше да бъде осъден.

Фрост стоеше, люшкайки се между нощта и зората. В главата му се блъскаха безброй въпроси и съмнения и търсеха отговори и обяснения.

Край! Той вече не беше част от това човечество.

Беше едно нищо.

Капка протоплазма, изхвърлена на улицата — лишен от собственост и надежда. Единственото, което му оставиха е човешкото право на смърт.

А това, разбира се, беше целта по плана на Епълтън.

На това разчиташе той, — че при липса на други права Фрост ще прибягне и ще се възползува от единственото.

— Аз няма да го направя, Маркус — заяви на глас Даниел Фрост — на себе си, на нощта, на света и на Марк Епълтън.

Той се обърна и тръгна с несигурна крачка по улицата, защото трябваше да се махне от тук преди да съмне, трябваше да се скрие някак. Да се скрие от подигравките и гнева, от грубата жестокост, които го очакваха ако се изложеше на показ. Той трябваше да се скрие не от, а срещу света. Защото не беше част от него, а негов враг. Всички ръце ще бъдат издигнати срещу него и само укритието може да му спести това и да го запази. От сега нататък самият той беше своята защита, защото нямаше закони и право към които да се обърне и жалва.

В него се свиваше и нарастваше буца на гняв и злоба, която помиташе и последното самосъжаление. Една буца на силен леден гняв, че това, което се случи с него, беше възможно. То беше чуждо на цивилизацията — но кой ли някога изобщо е твърдял, че човешкият род е цивилизован? Той може да пътува в Космоса и да търси други планети, може да надзърта под капака на времето, може да победи смъртта и да търси вечен живот, но си остава дивашко племе. Невъзможно е да няма начин той да се справи с това ужасно племе, не може да няма начин по който да си уреди сметките с Епълтън; и ако има той ще го търси и ще го приложи без никаква милост.

Но точно сега не.

Сега точно трябва да намери място, където да се скрие. Защото беше убеден, че няма да сбърка, ако остане верен на себе си и на гневната буца отвътре. Това, което не биваше да прави, беше да се размеква и окайва.

Стигна до едно кръстовище и се подвоуми по кой път да тръгне. Някъде отдалеч, от друга улица, се дочу сподавено скимтене на електромотор — маршрутно такси може би.

Към реката — помисли си той — там е най-вероятно да намери място, където да се скрие, да поспи дори, ако изобщо успее да заспи. А след това ще трябва да си търси нещо за ядене.

Това го накара да потрепери. Нима такъв щеше да бъде живота му вече — постоянно търсене на място за укритие, спане и на ядене? Зимата приближаваше и скоро ще трябва да се придвижи на юг. Да се промъква крадешком нощем, когато никой няма да го види, надолу, през огромния крайбрежен комплекс от градове, които всъщност бяха един град.

На изток ставаше все по-светло и трябваше да побърза. Някаква вътрешна съпротива му казваше да не тръгва към реката. В действителност той все още не бягаше и не искаше да бяга. Освен татуировките на лицето си нямаше никаква друга причина да бяга. Но първата крачка, която направи към реката вече му показваше че е в бягство, а той не искаше да бяга, защото му се струваше, че ако веднъж започне, вече никога няма да спре.

Спря се и погледна нагоре и надолу по безлюдната улица. Може би изобщо не трябваше да се крие. Не може да няма място, инстанция, където той да потърси справедливост. Още със самата мисъл за това обаче се сети какъв би бил отговорът — че вече е получил своята справедливост. Смешно беше да се мисли за това — той беше сигурен. Нямаше никаква възможност за него. Никой няма да се вслуша в оплакванията му. Доказателствата за неговия статус и престъпление са на лицето му и всеки може да ги види. Освен това беше и лишен от права.

Примирен и отегчен, той се насочи към реката. Ако трябваше да бяга, поне да започне, преди да е станало късно.

Някакъв глас го заговори.

— Даниел Фрост?

Той бързо се обърна назад.

Някакъв мъж, който явно е стоял в сянката на ъгловата сграда, пристъпи на тротоара. Фрост видя прегърбена, разкривена фигура с огромна смачкана шапка върху главата и висящи по ръкавите парцали.

— Не — каза Фрост неуверено. — Не...

— Бъдете спокоен, мистър Фрост. Ще трябва да дойдете с мен.

— Но — каза Фрост. — Вие не знаете какво съм аз. Вие не разбирате.

— Ние добре разбираме — каза човекът с оръфаните ръкави. — Ние знаем, че Вие имате нужда от помощ, а това е най-важното. Моля вървете плътно след мен.

ДВАДЕСЕТ

Въпреки запаленият фенер в помещението беше тъмно. Светлината на фенера беше като малка прозрачна локва, а прегърбените фигури на хората в стаята изглеждаха като сенки, потъмни от тъмнината, с която се сливаха.

Фрост спря неуверено в мрака и почувства вперените в него погледи.

Приятел или враг — питаше се той, при все че там на улицата не можеше да се ориентира. Мъжът, който го доведе, изглеждаше приятел. „Вие се нуждаете от помощ“, беше казал той, „и това е най-важното“.

Човекът, който го беше довел, се приближи към насядалите до фенера, а Фрост остана на мястото си. Краката го наболяваха от дългото ходене. Беше много уморен, а и му се струваше, че въздействието на наркотика все още не е преминало. Иглата или шиша, дявол знае какво беше онова, което се заби в тила му, навярно е било добре заредено.

Погледа му не се отделяше от водача, който се навеждаше и шепнеше нещо на насядалите под фенера. Помъчи се да разбере къде е попаднал. Влагата, която го удряше в лицето му показваше, че е някъде до самата вода — вероятно в някаква изба или подземен етаж. Бяха слезли по няколко стълбища преди да слязат тук, в някакво скривалище, може би точно такова, каквото той самия искаше да търси.

— Мистър Фрост — прозвуча глас на старец — защо не дойдете насам и не седнете при нас? Виждам, че сте уморен.

Фрост с препъване се придвижи по посока на гласа и седна близо до фенера. Очите му вече посвикнаха с тъмнината и той видя, че приведените фигури бяха хора, лицата на които му изглеждаха като бели петна.

— Благодаря Ви, сър — каза той. — Уморен съм малко.

— Прекарахте ужасна нощ — каза човека.

Фрост кимна с глава.

— Лео казва, че са ви остракирали.

— Ще ви избавя от присъствието си — каза Фрост, — само малко да си почина.

— Не е нужно да ни напускате — каза човекът. — Сега Вие сте един от нас. Ние всички тук сме остракирани.

Фрост рязко вдигна глава и впери поглед в говорещия. Лицето му беше бледосиво, а по страните и брадичката му проблясваха белите косми на двудневна брада.

— Ние не носим белега, — каза стареца, — но сме остракирани. Ние не сме конформисти, а днес никой няма право да не бъде такъв. Ние не вярваме, или точно обратното, твърде много вярваме. Но не в тези неща, в които трябва, естествено.

— Не ви разбирам — каза Фрост.

Старецът се разсмя весело.

— Вие явно не разбирате къде се намирате.

— Ами близко до ума е — каза Фрост, леко раздразнен от въпросите — никой не ми е казал.

— Вие се намирате в едно свърталище на Холи — каза човекът. — Погледнете ни добре. Ние сме мръсниците и безумците, които излизат нощно време и пишат по стените. Ние сме тези, които проповядват по улиците, ъглите и парковете. Ние сме тези, които разпространяват тези изобличаващи Вечния Център материали. Докато не долетят ченгетата, разбира се, и ни прогонят.

— Вижте какво — каза Фрост с отегчение. — Мен не ме е грижа кои сте. Аз съм ви благодарен, че ме прибрахте, защото не знаех какво да правя. Бях решил да си търся скривалище, защото ми беше ясно, че трябва да се крия, но не знаех как и къде. Дойде този човек и...

— Един невинен — каза старецът. — Един бездомен, невинен, изхвърлен на улицата. Разбира се, че не сте знаели какво да правите. Можехте да си докарате безброй неприятности, но не е имало нужда да се безпокоите. Ние ви следяхме и наблюдавахме.

— Следили сте ме? И защо това?

— Слуховете — каза човекът. — Пуснаха се най-различни слухове. А ние научаваме всички слухове, които се пускат. Това е нашата работа — да чуваме най-различни слухове и правим подбор от тях.

— Чакайте, чакайте — каза Фрост. — Имало е слухове, че някой ще ме прибере?

— Да. Защото Вие знаете твърде много. Знаете нещо, което ние не бяхме в състояние да определим и разберем.

— Вие сигурно — каза Фрост — следите много хора.

— Не чак толкова много — каза дядката с наболата брада. — Но Вечният Център специално държим под особено наблюдение. Имаме някои канали там.

„Не се и съмнявам в това“ — помисли си Фрост, защото някак си, въпреки оказаната му помощ, този човек не му се понрави.

— Но вие сте уморен — каза човекът — и вероятно гладен.

Той стана и плесна с ръце. Някъде се отвори врата и сноп светлина нахлу в стаята.

— Храна — обърна се старецът към една жена, застанала в рамката на вратата. — Донесете нещо за ядене на нашия гост.

Вратата се затвори и човекът седна отново — този път близо до Фрост, почти един до друг.

Миризма на мръсно тяло се излъчваше от него. Ръцете му лежаха отпуснати в скута. Бяха ухабени и изцапани, с големи неизрязани нокти, под които беше се натрупала мръсотия.

— Както виждам — започна отново човека — не ви е много приятна нашата компания. Не бих желал обаче да се чувствате така. Ние не сме лоши хора. Вярно е, ние сме хора сектанти, протестанти, но все пак считаме за наше право да настояваме с всички средства гласът ни да бъде чул.

Фрост кимна с глава.

— Разбира се, че имате това право. Струва ми се обаче, че не това е най-подходящия начин. Вие я карате така от — колко — от петдесет години и повече?

— И не стигнахме много далеч. Това искате да кажете, нали?

— Да, предполагам — каза Фрост.

— Ние знаем, разбира се — отвърна другия, — че няма да спечелим. Няма начин да се спечели. Но здравия разум ни подсказва, че трябва да поддържаме нашата кауза. За нас е достатъчно слабият ни гласец да се чува в тази дивашка пустиня.

Фрост не каза нищо. Чувстваше, че тялото му потъва в някаква приятна летаргия и нямаше никакво желание да го изважда оттам.

Старецът протегна мръсната си ръка и я сложи на коляното на Фрост.

— Четеш ли Библията, синко?

— Да, от време на време. Чел съм доста от нея.

— И защо я четеш?

— Защо? Ами не знам — каза Фрост леко стъписан от въпроса. — Тя е един общочовешки документ. А може би за духовна утеха, при все че не съм много сигурен в това. Или може би защото я считам за добра литература...

— Но не и по убеждение?

— Предполагам, че имате право. Без някакво особено убеждение.

— Беше време, когато много хора я четяха с искрено и благоговейно убеждение. Беше време, когато тя носеше светлина и разсейваше мрака в душите на хората. До не много отдавна тя беше живот, надежда и упование. А днес най-добрият ви отзив, който чух за нея е — „добро литературно произведение“ — това се дължи на Вашите приказки за физическо безсмъртие. Защо ли трябва на хората да продължават да четат Библията, да вярват в нея или в каквото и да било, след като имат официалното, законното — не духовното, обърнете внимание — а законното обещание за безсмъртие? Безсмъртие значи да се живее безкрай — нещо, което никой морален човек не може да обещае.

— Бъркате — каза Фрост. — Аз не съм обещавал такова нещо!

— Прощавайте, говоря общо. Нямам предвид лично Вас, а Вечният Център.

— Не и Вечният Център изцяло — каза Фрост. — Може би самия човек. И да нямаше Вечен Център, човекът щеше да търси безсмъртието. Това е в самата му природа и той трудно би го преодолял. Не е в природата на човека да върши по-малко от това, което може. Може и да не успява във всичко, разбира се, но той настойчиво се опитва и бори.

— Това е Дяволът в него — каза посивелия старик. — Силите на Мрака и разрушението работят по много начини, за да пречат на вродената у човека набожност.

Фрост каза:

— Моля Ви, не искам да споря с Вас. В друг случай може би, но не сега. Вие добре разбирате, че аз съм ви благодарен и...

— Има ли човек на тази земя — настойчиво запита другия, — който би ви подал ръка за помощ в момент като този?

Фрост поклати глава.

— Не, струва ми се няма.

— Но ние го направихме — каза човекът. — Ние, простите и унизените. Ние, истински вярващите.

— Да — каза Фрост. — Признавам, направихте го.

— А не си ли задавате въпроса защо го направихме?

— Засега не — каза Фрост, — но предполагам, че такъв въпрос ще има.

— Направихме го — каза старецът — защото ценим в човека не смъртното, преходно тяло, а душата. Вие четете по разните исторически писания, че една нация наброява не толкова и толкова човеци, а толкова и толкова души. Може да ви се вижда странно и смешно, но тези стари писания са едно отражение на начина на мислене в онези времена, когато човека-животно, примитивния човек е имал силното усещане за Бога и отвъдния живот, а не се е грижил само за добруването си тук на Земята.

Отвори се врата и светлината отново нахлу в помещението. Старица с дълбоки бръчки по лицето влезе в светлината на фенера. В ръцете ѝ имаше паница и половин хляб, който тя подаде на плешивия човек.

— Благодаря ти, Мери — каза той и жената се отдалечи.

— Храна — обърна се човекът към Фрост, като сложи паницата пред него и му подаде хляба.

— Благодаря ви много — каза Фрост.

Той гребна една лъжица и я поднесе към устата си. Беше супа — рядка и безвкусна.

— И сега какво? — каза посивелият. — Само след няколко години, за човека няма да бъде възможно да минава през ритуала на смъртта, за да постигне безсмъртието. След като Вечният Център постигне работите по безсмъртието, писмено ги узакони и установи методите за тях, човекът ще може направо да става безсмъртен. Ще си остава млад и ще продължава да живее така, без да умира. Роди ли се веднъж, остава си вечно млад и жив.

— Това няма да стане — каза Фрост — за няколко години още.

— Но след като стане — ще бъде така, нали?

— Предполагам, да — каза Фрост. — След като това се постигне би било глупост да се оставят хората да стареят и умират при положение, че може да им се даде вечна младост и живот от рано.

— О, там е цялата измама — простена старецът. — Ужасното загуби-време. Безсмислието.

Фрост не му отговори. А и не знаеше какво да му каже. Просто продължи да яде.

Човекът го побутна по ръката.

— И още нещо, синко. Ти вярваш ли в Бога?

Фрост бавно остави лъжицата и попита:

— Трябва ли непременно да отговоря?

— Според мен трябва — каза човекът, — но честно!

— Отговорът ми е — каза Фрост, — че не знам. Навярно не е Бог, какъвто Вие имате предвид. Не в стария издялан от дърво белобрад старец, а в едно висше същество — в такъв Бог вярвам. Защото аз усещам, че във Вселената има някаква сила и власт. Тя е твърде подредена, за да бъде безконтролна и безстопанствена. Като погледнем на този ред, на това равновесие — от механизма на атома на едната страна на везните и законите в природата на другата, не може да не усетим и разберем, че тук има някаква контролираща и направляваща сила.

— Ред, равновесие! — избухна човекът. — Вие само това знаете — ред, равновесие. И нищо за свещената, божествената намеса...

— Прощавайте — каза Фрост, — но Вие поискахте честен и откровен отговор. Чухте честният ми отговор. Повярвайте ми, какво ли не бих дал да имам вашата вяра, сляпата вяра без никакви въпросителни и съмнения. Но дори и такава, само тя едва ли би била достатъчна.

— Вярата е всичко за човека — кротко отговори другият.

— Вие се хващате за вярата и я фетишизирате. Правите фетиш от невежеството, непознаването на...

— Ако знаехме — отвърна човека — нямаше да вярваме. А ние имаме нужда от вяра.

Чуха се далечни викове и тропот на тичащи хора.

Посивелият бързо се изправи на крака като несъзнателно докосна с крак паницата и я преобърна.

Съдържанието ѝ потече като олио по осветения от фенера под.

— Ченгетата — извика някой и всички бързо се раздвижиха. Някой грабна фенера и го загаси. Помещението потъна в мрак.

Фрост също стана. Понечи да тръгне, но някой се блъсна в него и с препъвания го забута назад. Изведнъж усети, че пода се огъва под краката му. Прогнилите дъски леко пропукаха и изскърцаха. Той започна да пада. Инстинктивно протегна ръце за да намери опора и се задържи. Пръстите на лявата му ръка се впиха в края на една счупена дъска. Тя не издържа тежината на падащото тяло и той полетя надолу през пробития под.

Пльосна в някаква ужасно смърдяща вода, струя от която се плисна в лицето му. Повдигна се леко и приклезна сред мръсотията наоколо. Тъмнина и мръсотия се сливаха в едно. Изви се и погледна нагоре. Дупката, през която беше паднал не се виждаше, но по пода тътнеха стъпките на нахлуващи хора и се чуваха отдалечаващи се викове на бягащи.

Последва нов тътен и други гласове — остри и гневни. Дочу се пукот на дъски от разбита врата. Крака отново затрополиха по пода над него и струйки светлина, проникващи през дупката, от която беше паднал заиграха наоколо му.

Изплашил се, че някой може да насочи фенерче в дупката и да го забележи, той бавно се премести напред. Водата обливаше глезените му.

Краката трополяха насам-натам. Влизаха по други стаи и пак се връщаха. Разменяха се къси и отсечени реплики.

— Измъкнаха се — чу се глас. — Някой ги е предупредил.

— Ама че мръсотия — добави друг. — Друго не може и да се очаква от тях...

Последва друг глас, при който Фрост се вкамени и инстинктивно се дръпна назад.

— Мъжаги — прозвуча гласът на Маркус Епълтън, — изпуснахме ги пак. Но има и други дни.

Чуха се отговорите на други хора, но неясно и неразбрано.

— Ще ги пипна аз тези кучи синове — каза Маркус Епълтън, — дори това да е последното, което ще направя.

Гласовете и стъпките се отдалечиха и изчезнаха.

Настана тишина, нарушавана само от откъслечно падане на капки вода в локвата, където Фрост беше застанал.

Вероятно някакъв тунел, опитваше се да се ориентира Фрост. Или някакво подземие, наводнено с просмукана речна вода?

Проблема сега беше как да излезе от тук. Без светлина това може би нямаше да бъде лесно. Единствения начин бе да се опита да излезе по начина, по който беше влязъл — през дупката над него.

Протегна ръце над главата си и пръстите му докоснаха грубо издялана греда. Повдигна се на пръсти и успя да се хване за пода отгоре. Налагаше се обаче да се придвижва бавно и внимателно, защото в тази съвършена тъмнина пръстите му бяха очи. Бавно-бавно той се придвижи и намери дупката. Сега трябваше да подскочи, да се хване за прогнилите дъски с надеждата, че ще го удържат и да се изтегли нагоре в стаята. Изкачил се там, той беше сигурен, че ще бъде в безопасност поне за известно време, защото Епълтън и хората му нямаше да се върнат. Нито пък Холите. Ще остане сам със себе си.

Спря за малко, за да си поеме дъх. Изведнъж от всички страни се дочу писукане, суетня и шум от безброй крачка на животинки, на разгневени и подгонени от глад същества.

Скова го страх и косата му настръхна.

Плъхове! Нападаха го плъхове в тъмнината.

Страхът като че ли притури сили в мускулите му и още от първия подскок той се оказа до кръста над пода. Кълчейки се и ритайки, той успя да се изтегли до горе и задъхан се изтегли на пода.

Долу под него скимтенето и писукането ужасно се усили, но сетне постепенно изчезна.

Фрост полежа на пода докато спря да трепери и потта по тялото му засъхна. Изправи се на ръце и колене, пропълзя до един ъгъл на стаята и се присви в ужаса и самотата на живота, който му предстоеше.

ДВАДЕСЕТ И ЕДНО

Готфрид Картрайт се излегна в тапицираното кресло и сложи ръце зад главата си. Така сядаше, когато му предстоеше да обсъжда важни неща и не желаше да изглежда прекалено заинтересован от дискусията.

— Струва ми се, че нещо опошлява работата — каза той. — Досега издател не е предлагал такава сума и дори чучело като Фрост щеше да я грабне, ако е сигурен, че няма да го пипнат. Фрост изчезна, Джо Гибънс се изгуби без следа... може би тук има пръст Епълтън или някой от неговия ранг, защото във Вечния Център се броят на пръсти тези, които знаят, че е въведена цензура. Ако Епълтън е разбрал... той не си поплюва.

— Искате да кажете, че няма да издадете книгата ми? — изохка Харис Хестингс.

Картрайт се втренчи в него.

— Ама човече божи — каза той, — ние никога не сме се разбирали така.

Хестингс силно се присви в креслото си. Видът му бе ужасен. Голата му глава беше като някаква лъскава топка с подобие на лице върху нея. Източи шия напред. Беше ужасно объркан, но правеше героически усилия да се съвземе.

— Но вие казахте... — подхвана.

— Изказах предположение, че книгата ви ще бъде търсена — отвърна Картрайт. — И още, че бихме могли да я издадем и да спечелим добре от нея. Но ви казах също, че преди да се захванем с нея, ни трябва гаранции, че ще стигне до читателите. Аз не исках да рискувам. Когато Фрост разбереше, че сме планирали финансов удар, щеше да ни изнудва. А излезем ли веднъж на пазара, той разбира се, не би предприел нищо, защото ще възбуди публичен процес и вълнения, а точно от това бяга Вечният Център.

— Но вие ми казахте... — отново започна Хестингс.

— Вярно, казах ви — отвърна Картрайт, — но без договор няма сделка. Казах ви, че не мога да подпиша такъв, докато не разбера дали ще се договоря с Фрост. Не можех да рискувам. Фрост винаги имаше хора, които да слухтят наоколо. Джо Гибънс например беше най-добрият. Неговите сделки с нас и с половин дузина други издателства винаги са били нещо изключително. Винаги беше информиран за всичко, което ставаше при нас. Имаше свои хора между нас, но не зная кои бяха те. Ако само знаех, отдавна да съм им запушил устата. Работата обаче е в това, че ние не можехме да направим крачка без Джо да разбере. И той разбра, както и предполагам. Не ми оставаше друго, освен да опитам да се договоря. Спокойно мога да ви кажа, че вашата книга е една от малкото, за които съм се договарял, преди да я издам.

— Но труда — простена Хестингс, — труда, който съм вложил в нея. Аз ѝ посветих двайсет години. Представете си само какво значат двадесет години на търсене и изследвания. Целият си живот вложих в нея, повярвайте ми. Това е целият ми живот!

Картрайт спокойно отвърна:

— Вие, предполагам, вярвате в глупостите, които сте написали?

— Разбира се, че вярвам — изненада се Хестингс, — та вие не виждате ли, че всичко това е вярно. Аз съм проучил всичко. Подробните доказателства са налице и всеки може да ги види. Този план... това продължение... това... както искате го наречете, е най-голямата измама към човешкия род. Неговата цел никога не е била тази, която е официално заявена. Всъщност касае се за последна и отчаяна мярка за премахване на войните. Защото ако хората повярват, че телата им могат да се съхранят и по-късно успешно да се съживят, кой би отишъл на война? Кой ненормален би тръгнал да се бие? Кое правителство или нация би допуснало да се оплита във война? Защото жертвите на една война не биха могли да разчитат на съхранение на телата си. А дори и да останат някои годни за съхранение, не би съществувала техническа възможност. Може би тази цел оправдава средствата? Мисля, че нямаме право да заклеимяваме и отричаме това изнудване. Войните са били нещо ужасно. Ние, които вече повече от век не знаем що е война, трудно бихме могли да проумеем целият ужас от нея. Преди сто години хората са живели в страх от приближаващата голяма война, която заплашвала да помете цялата човешка култура, ако

не и всичко тук на земята. И от тази гледна точка измамата може да се оправдае. Но така или иначе на хората трябва да се каже. Те трябва да бъдат...

Той внезапно спря и се загледа в Картрайт, който продължаваше да седи все така излегнат с ръце зад главата.

— Вие не вярвате на нищо от това, така ли?

Издателят протегна ръцете си напред, понамести се в креслото и се опря на бюрото.

— Харис — чистосърдечно започна той, — дали вярвам или не няма никакво значение. Работата ми не е да вярвам в книгите, които издавам. Аз вярвам в парите, които те ми носят. Ще ми се да издам вашата книга, защото съм сигурен, че ще бъде търсена.

— Но вие току-що казахте, че няма да я издадете.

Картрайт кимна с глава.

— Точно така. Не че няма да я издам, а не мога да я издам. Вечният Център няма да позволи това.

— Но те не биха могли да ви спрат.

— Да, законно не могат. Но те могат да притиснат и мене, и акционерите, и другите служители на компанията. И не забравяйте, че самият Център притежава част от капитала ни. Той притежава голямата част от деловия капитал на всичко по тая земя. Натискът, който биха упражнили, би бил невероятен. Както вече казах, ако я има издадена и пусната на пазара, никой не би могъл да ми каже нищо. Тогава гафът щеше да бъде на Фрост, а не мой. Главоболията щяха да бъдат за негова сметка. Щяха да го държат отговорен, че не ме е усетил навреме, а аз щях да бъда свободен от отговорност. Единственото, в което биха могли да ме упрекнат, е проява на лош вкус, липса на критерий може би, а това аз с лекота бих понесъл. Обаче при това положение...

Той безпомощно повдигна рамене.

— Бих могъл да опитам при други издатели.

— Защо не? Бихте могли — уклончиво отвърна Картрайт.

— Как да ви разбирам? Искате да кажете, че никой от тях не би се докоснал до нея?

— Да, дори от разстояние. Разчу се, че аз съм се опитал да подкупя Фрост. Не съм успял и Фрост вече го няма. Това е чул всеки издател в града. Носят се най-различни слухове.

— Но тя тогава изобщо няма да бъде публикувана!

— Боя се, че сте прав. Съветвам ви да си отидете в къщи, да седнете удобно в едно кресло и да се почувствате доволен, че сте открили нещо твърде голямо; нещо, до което никой не се осмелява дори да се докосне. Бъдете доволен, че вие сте единственият, който знае тайната и че сте бил достатъчно прозорлив да разкриете един заговор, който никой, абсолютно никой никога не е подозирал.

Хестингс проточи шия още по-напред.

— Думите ви звучат малко подигравателно — каза той — и това не ми харесва. Бъдете така любезен да ми кажете вашата версия.

— Моята версия?

— Да. Какво в действителност мислите за Вечния Център?

— Защо? — запита Картрайт. — Какво лошо има в това да се мисли, че той е това, което казват за него?

— Нищо, предполагам. Това е удобната гледна точка, към която се прибягва, но тя не е вярната. Пускат се слухове, разбира се. Чуват се навсякъде, но аз съм убеден, че хората си разнообразяват времето с тях. Разпространяват ги, слушат ги, но в действителност не им вярват. Забавленията са толкова малко, че хората се хващат за каквото им попадне. Прочетете за разнообразието на забавленията отпреди двеста години, ако не и по-малко. Нощният живот в градовете — опери, театри, музика... Имало е и спорт — бейзбол, футбол и много други неща. И къде е сега всичко това? Погълнато от скъперничеството на съвременната ни култура. Лудост е днес да се харчи за представления, щом можеш да си стоиш в къщи и да си гледаш телевизия. Да се хвърлят пари по мачове, когато парите за билети могат да се вложат във Вечния Център. Да се плащат фантастични суми за забавления по ресторанти. Абсолютна глупост. Днес човек рядко излиза на ресторант и малцината, които го правят, отиват за да се нахранят. Разните забавления там не ги интересуват, затова и книгите си остават търсени. Поддържахме ниската им цена. Правим ги шикозни и внушителни, но евтини... Когато човек прочете една книга може да я даде на друг, а след време пак да я прочете. А един мач, едно представление, могат да се видят само веднъж. Затова хората четат вестници и книги, затова гледат телевизия. По този начин се забавляват и развличат без пари. Евтини забавления, много от тях наистина евтини, но повярвайте, те действително запълват времето на хората. Та ние само това и правим

— убиваме и запълваме времето си. Грабим каквото ни попадне и убиваме времето в изчакване и подготовка за втория живот. Това ражда и мълвата, и слуховете. Те са безплатни и хората могат да си чешат езиците до насита.

— Вие самият трябва да напишете книга — заяви Хестингс.

— Защо не — отвърна Картрайт не без удоволствие. — Боже мой, наистина — защо не? Кожите им бих смъкнал. Ще я грабят като топъл хляб. Ще има да приказват месеци.

— Вие мислите, значи, че моята книга...

— Тя е нещо, в което те наистина биха могли да повярват — каза Картрайт. — Вие сте отразили и документирали всичко. Внушителна и впечатляваща е. Недоумявам как сте го постигнали.

— Вие все още не вярвате в нея — каза авторът злъчно. — Тайно подозирате, че съм изфабрикувал всичко това.

— О, не — каза Картрайт, — не можете да твърдите, че съм казал такова нещо. Никога не съм поставял под въпрос каквото и да е, нали?

Отправи блуждаещ поглед встрани.

— Много лошо — каза той, — много. Можехме да ударим едно милиардче. Повярвай ми, момко, не се шегувам — можехме да чукнем милиардчето!

ДВАДЕСЕТ И ДВЕ

Свит в алеята, зад разтрошените сандъци, изхвърлени и забравени там от заведението насреща, Фрост изчака човека да излезе от задната врата на закусвалнята и да хвърли остатъците в изправените до стената кофи за смет. Човекът дойде. Остави увит във вестник пакет до кофите и изтърси кошчето с останките. След това вдигна пакета и го закрепил на капака на една кофа. Мръсно бялата фигура се огледа в тъмнината нагоре и надолу по алеята. Силуетът ясно се очертаваше в нахлуващата от улицата слаба светлина. Човекът взе кошчето и се прибра в ресторанта.

Фрост стана, изтича бързо и грабна пакета от кофата. Тикна го под мишница, оттегли се по пътеката на алеята и спря преди да излезе на улицата. Там имаше няколко човека. Той изчака да се отдалечат и бързо изтича към насрещната пресечка. Пет преки по-нататък стигна до задната част на една необитавана и занемарена сграда, почти без покрив. Беше нещо като къща, която са почнали да рушат, но в последствие са се отказали. Сега стърчеше отстрани на пътя жалка, тъжна и порутена много повече от другите наоколо.

Каменно стълбище с разкривен и ръждясал парапет водеше към подземие.

С прибежки Фрост се приближи и се спусна по стълбището. То водеше до врата, която една ръждясала панта все още придържаше към рамката. С дърпане и тикания успя да отвори. Влезе вътре и затвори зад себе си. Беше си вече у дома. Дом, който беше намерил преди десет дена след много други укрития, далеч по-лоши от това, защото тук поне беше хладно, сухо и нямаше твърде много плъхове и други паразити. Изглеждаше изоставено, забравено и точно поради това, безопасно. Хора наоколо изобщо не се мяркаха.

— Ей, здрасти — прозвуча глас в тъмнината.

Фрост така бързо се обърна, че едва не падна, а пакета изхвъркна от ръцете му.

— Не се безпокойте — каза гласа. — Познавам ви и няма да ви сторя нищо лошо.

Фрост не мръдна от мястото си, но продължи да се бори за равновесие. Страх и надежда сковаха съзнанието му. Някой от Холите, който отново го е проследил? Или пък някой от Вечния Център, нарочно изпратен от Маркус Епълтън?

— Как ме открихте? — прошепна той.

— Търсих Ви. Разпитвах за Вас. Оказа се, че един беше ви зърнал тук в уличката. Вие сте Фрост, нали?

— Да, Фрост съм.

Човекът излезе от тъмното, където беше се притаил. Слабата светлинка от прозорчето на подземиято очерта фигурата на човек, но нищо повече.

— Радвам се, че ви намерих, Фрост — каза той. — Името ми е Франклин Чапмън.

— Чапмън? Чакайте, чакайте! Франклин Чапмън не е ли този дето...

— Правилно — отвърна другия. — Ан Харисън ви е говорила за мен.

Фрост почувства напирания в него див смях и се помъчи да го сподави, но не успя. Отпусна се на пода, безпомощно провеси ръце и целия се разтърси в горчив смях.

— Боже мой — проговори той като астматик. — Вие сте човека. Вие сте този, на когото аз се врекох да помогна!

— Да — отвърна Чапмън. — Понякога нещата странно се променят.

Смехът постепенно затихна, но Фрост продължи да седи все така отпуснат и безсилен.

— Радвам се, че дойдохте — каза най-после той, — макар че не разбирам защо го направихте.

— Ан ме изпрати. Помоли ме да ви намеря. Открила е какво се е случило с Вас.

— Открила? Защо открила? Предполагам, че вестниците са писали за това. А е било достатъчно да погледне и в бюлетина.

— Тя точно това и направила. Там го е видяла. А във вестниците нито дума. Пуснати са различни слухове. Градът гъмжи от слухове.

— Какви?

— Някакъв скандал в Центъра, Вие сте изчезнал и Центърът се опитвал да потуши и прикрие работата.

Фрост кимна с глава.

— Ясно. Вестниците са били посъветвани да си затворят очите. Последвали са слухове, че съм избягал. Мислите ли, че Центърът знае къде съм?

— Не знам — каза Чапмън. — Чух много работи, докато ви търсех. Аз не съм единственият, който разпитваше за Вас.

— Не стана както те мислеха. Те бяха убедени, че след един два дни аз ще потърся смъртта.

— Повечето така биха постъпили.

— Но не и аз — каза Фрост. — Имах доста време за мислене и добре помислих. Винаги мога да отида в замразителната камера като крайна мярка, като единствена възможност. Но не сега. Не поне засега.

Подвоуми се известно време и продължи.

— Съжалявам, Чапмън. Не се сетих. Не трябваше да говоря така пред Вас.

— Това не ме безпокои — отвърна Чапмън. — Вече не. Шокът отмина. В крайна сметка аз не съм по-зле от тези преди мен. Посвикнах някак си. Старая се да не мисля много за това.

— Вие май доста време сте потичали по мен. А работата Ви?

— Уволниха ме. Не се изненадах.

— Съжалявам.

— О, то стана по-добре. Подписах договор с един издател. Той плаща на друг да напише книга за мен. Искаше аз сам да я напиша, но аз му казах, че не мога; не мога да подреда думите.

— Тези мръсни влечуги — каза Фрост. — Готови са да цизат от всякъде и всичко.

— Знам — каза Чапмън, — но нямам нищо против. Знам много добре какво правят, но за мен дори е добре. Имам семейство, което трябва да се издържа и съпруга, която би трябвало да има някакви спестявания преди да умре. Това е най-малкото, което мога да направя за нея. Принудих ги да платят. Накарах ги с това да започнат, а след като продължиха с издевателствата си, посочих им човек, който бях сигурен, че не ще се осмелят да пипнат въпреки че го пипнаха, — и съм доволен. Половинката ми ще има скътана доста голяма сума.

Фрост стана, и потърси пакета си.

— Един човек, който работи в ресторанта в дъното на улицата, го оставя за мен всяка нощ. Не го познавам.

— Говорих с него — каза Чапмън. — Дребно, съвсем съсухрено и набръчкано старче. Каза, че ви забелязал да се ровите из кофите за боклук, да търсите нещо за ядене и решил, че човек не бива да бъде принуждаван да се храни по този начин.

— Я елате насам да поседнем — предложи Фрост. — Тук някъде има една стара кушетка, захвърлена от някого. На нея спя. Пружината е поразтеглена и разкъсана, но все пак е по-добре, отколкото на пода.

Чапмън го последва и двамата седнаха.

— Лошо ли беше? — запита Чапмън.

— Малко е да се каже лошо — отвърна Фрост. — Някакви Холи ме грабнаха от улицата и може би спасиха живота ми. Разговарях с един налудничав старик, който ме попита дали чета Библията и вярвам ли в Бога. След това Епълтън и копоите му ни нападнаха. Епълтън искаше да залови някои от водачите на Холите. Стори ми се, че стария лешояд с когото говорих беше един от тях. Аз пропаднах през прогнилия под в някаква изба и когато те си отидоха, изпълзах горе отново. Престоях там няколко дни, защото беше ме страх да изляза, но накрая така огладнях, че нямаше как. Представете си само какво значи да търсиш храна в един град, в който нито можеш да просиш, нито да крадеш, нито пък да си позволиш да говориш с някого, за да не го вкараш в беда.

— Не съм и помислил за такова нещо — каза Чапмън. — Представям си го добре, обаче.

— Не ми оставаше друго освен кофите за боклук. Повярвайте ми, трябва много ровене за да се намери нещо за ядене в кофа за отпадъци. Отначало е така, но когато огладнее порядъчно, човек свиква и става по-практичен. След ден-два ставаш нещо като специалист по отпадъците. Намираш и място за укритие, място за спане, а те не се намират лесно. Освен това трябва да ги сменяш. Не може дълго да се стои на едно и също място. Хората те забелязват, стават любопитни. Тук се позаседях повече от необходимото, защото това място е най-доброто, на което попаднах. Затова ме и намерихте. Ако бях го сменил, нямаше да ме откриете. Брадата ми расте, нямам бръснач, както знаете. Също и косата ми. Още малко и брадата ще скрие татуировките по страните ми, а като изтегля косата си напред ще

закрия и челото си. Тогава може би ще се осмеля да се показвам навън и през деня. Все още няма да имам смелост да приказвам с някого, изобщо да общувам с хората, но поне не ще бъде необходимо да се крия толкова много. Хората може би ще ми се вглеждат, макар и не така усилено, защото странните фигури не са рядкост в този район. Аз страня от тях. Страх ме е! Човек трябва да си отваря очите. Добре да подбира начина и средствата в този вид живот.

Той млъкна и впери поглед в тъмнината към бялото петно до себе си — лицето на Чапмън.

— Прощавайте — каза той настойчиво — аз много приказвам. Огладнява се от това.

— Продължавайте — каза Чапмън. — Аз слушам. Ан ще иска да знае как сте.

— А, и това — каза Фрост. — Не искам тя да бъде замесена в тази работа. Кажете ѝ да стои настрана. Няма да може да ми помогне, само ще си навреди. Кажете ѝ да забрави за мен!

— Това тя няма да направи — отвърна му Чапмън. — Аз също. Вие бяхте единственият, който ми подаде ръка.

— Но аз не направих нищо за Вас. Не можех нищо да направя. Това беше нещо като задължение. Беше ми съвсем ясно тогава, че не мога да помогна.

— Господине — каза Чапмън — това няма никакво значение. Важното е, че независимо от възможностите, Вие сте проявили готовност. Това аз няма никога да забравя.

— Добре, добре тогава — направете ми тази услуга. И Вие и Ан стойте настрана от мен. Не се забърквайте с мен. Не искам да пострадате, защото ако продължавате да се ровите насам-натам, това непременно ще стане. Тук никой не може да помогне. Ако пък стане непоносимо, има начин.

— Не, аз няма да ви оставя да се откъсвате и съвсем да се изолирате — настойчиво продължи Чапмън. — Хайде да се договорим. Аз вече няма да се свързвам с Вас, но ако някога нещо ви потрябва, помощ, каквато и да е, нека си уговорим място, където ще ме търсите.

— За помощ няма да дойда — каза Фрост, — но ако то е за Вас... ако то ви кара да се чувствате по-добре...

— Ще останете тук в този район, нали?

— Съмнявам се. Но бих могъл винаги да намина насам.

— През три пресечки от тук има малка квартална библиотека с пейка пред нея.

— Мястото ми е познато — каза Фрост.

— Ще бъда там всяка вечер, между 9 и 10 да речем, в средите и съботите.

— О, това ще бъде голямо главоболие за Вас. Колко време ще трябва да идвате? Шест месеца? Година? Две години?

— Ами тогава хайде да се спазарим така — шест месеца. Ако не се появите в тези 6 месеца, значи че изобщо няма да дойдете.

— Ама Вие сте голям глупак — каза Фрост. — Аз няма да ви потърся. Нарочно няма да го направя. Не искам да ви замесвам. Освен това шест месеца е много време. След месец само аз ще трябва да се придвижа на юг. Не искам зимата да ме свари тук.

— Ан ви праща едно пакетче — каза Чапмън, променяйки темата на разговора, с което искаше да му каже, че няма да отстъпи по отношение на срещите им. — Ей го там. В него има конци, кибрит. Една ножица, ножче. Неща, които тя смята, че ще ви потрябват. Мисля, че има и няколко консерви.

Фрост кимна с глава.

— Предайте на Ан че ѝ благодаря за пакета. Благодарен съм и за смелостта, но ѝ кажете, за бога, да не се бърка! Да не се впуска в такива неща повече.

— Ще ѝ предам — мрачно отвърна Чапмън.

— На Вас също благодаря. Не е трябвало да ѝ позволявате да ви говори за това.

— След като научих за Вас, беше невъзможно. Аз сам търсех тези разговори. Отговорете ми обаче на един въпрос. Как всичко това се случи? Казаха сте на Ан, че имате някакви неприятности. Доколкото разбирам, някой е скалъпил някакво обвинение срещу Вас.

— Някой, да — каза Фрост.

— Да ми кажете нещо повече?

— Не, няма да ви кажа. Ан и Вие навярно ще започнете да ровите, да се опитвате да доказвате. А такава неща е невъзможно. Никой нищо не може да докаже. Всичко вече е записано и законно документирано.

— И Вие значи ще останете така — със скръстени ръце.

— Не съвсем. Някой ден ще съумея да си уредя сметките с Епълтън...

— Значи Епълтън е бил?

— Кой друг? — запита Фрост. — И мисля, че е крайно време да излезете от тук. Карате ме да говоря твърде много. Присъствието ви ще ме накара да издрънкам всичко, а аз не желая това.

Чапмън бавно стана.

— О'кей — каза той. — Отивам си, макар и неохотно, защото изглежда не постигнах много.

Той си тръгна, но внезапно се спря и обърна назад.

— Имам пистолет — каза той. — Ако смятате, че...

Фрост многозначително поклати глава.

— Не! — каза той раздразнен. — Вие какво искате да направя? Да се лиша от единственото право, което са ми оставили? По-добре го захвърлете, знаете че са незаконни. Оръжията са незаконни.

— Това не ми пречи — каза Чапмън. — Аз ще си го запазя. Имам по-малко за губене от Вас.

Завъртя се обратно и тръгна към вратата.

— Чапмън — кротко каза Фрост.

— Да.

— Благодаря Ви, че дойдохте. Трогнат съм. Прощавайте, не съм съвсем на себе си.

— Влизам ви в положението — каза Чапмън.

След тези думи той излезе и затвори вратата подире си. Фрост проследи изкачването му по стълбите и на улицата докато най-последните стъпки му съвсем заглъхнаха.

ДВАДЕСЕТ И ТРИ

Люляците пролетно време все така омайно ли ще ухаят и след 1000 години? — чудеше се Мона Кямпбъл. Ще може ли човек и след 1000 години да въздъхва в захлас при гледката на осеяна с нарциси поляна? Ако въобще след 1000 години остане място на земята за люляк и нарциси.

Тя седеше, люлееше се напред-назад в шезлонга, който беше намерила на тавана и смъкнала по стълбите, за да го очисти от прах и паяжини и се любуваше през прозореца на омайната юнска вечер. Скоро ще се появят светулки. От тъмните хралупи ще се обади със своята песен козодоя. Откъм реката ще запълзи по склона първата мъглица.

Тя седеше, леко се поклащаше и благотворното влияние на лятната вечер постепенно я завладяваше. Това влияние се чувстваше във всичко наоколо — един свят, който нежно я поглъща. В този момент за нея нямаше нищо по-важно от това да седи, да се поклаща напред-назад и да гледа през прозореца към зеленината, която постепенно се превръщаше в тъмнина. Сенките се сгъстяваха. Нощния хлад настъпваше и забулваше всичко освен усещането за изминалия горещ слънчев ден.

Една малка частица от съзнанието ѝ обаче продължаваше да будува и да ѝ нашепва, че тук и точно сега е времето и мястото да оформи решението, което трябваше да вземе.

Шепотът на тези мисли обаче заглъхна някъде в тишината и сгъстяващия се мрак. Пропълзя и се настани фантазията. При все, че в тези съждения, които изместиха здравата логика, нямаше нищо въображаемо.

Фантазия — помисли си тя. Разбира се, това са фантазии, утопия и нищо друго. Тук и сега в реалния свят около нея, в омаята, уханието и мрака на тази пробудила се земя това никога няма да стане. Не е възможно, защото уханието на животворящата земя, стрелкащата се светлинка на светулката, безпогрешното падане на мрака и изгряването

на зората, показват една закономерност, един цикъл. А живота и смъртта са неразделна, съставна част в този кръговрат на Вселената.

Точно това тя реши, че трябва да има предвид и помни в изправената пред човечеството вечност — не като раса, не като вид, а като индивиди. Усещаше, че тя самата няма да запомни, защото това едва ли беше по силите ѝ — уморена жена на средна възраст, която твърде дълго се е занимавала с неприсъщи за жената неща. С математика. Та какво общо има жената с математиката, освен елементарното смятане, за да може да крепи семейния бюджет? И какво общо има жената с живота освен грижата ѝ за раждането, създаването и отглеждането на този живот? И защо тя, Мона Кямпбъл трябва да бъде заставена да търси съвсем сама решение, което самия Бог (ако наистина има такова съществуване) би трябвало да потърси и вземе?

Да можеше само да разбере какъв би бил света след 1000 години? Но не на външен аспект, защото по външност той ще бъде само една културно усъвършенствана козметика, а какво ще бъде в ядрото на човечеството, в сърцата на мъжете и жените. Какъв ще бъде този свят, или какъв би бил, когато цялото човечество заживее вечно и то във вечна младост? Ще има ли мъдрост без побелели коси и набръчкани чела? Вечните мисли, съпътстващи старостта, дали ще секнат и изчезнат в жизнеността на възобновените плът, жлези и мускули? Между хората ще изчезнат ли нежността, търпимостта и вечната отзивчива мисъл? Ще може ли човек някога да седне в такъв шезлонг, да се любува през прозореца на настъпващата вечер и да намира в настъпването на мрака възможност за утеха?

А не може ли пък и самата младост да се окаже една уловка и козметика? Няма ли човечеството най-после да почувства безполезност, празнота, нетърпимост към този безкраен поток от време? Да се почувства разочаровано и излъгано с тази вечност? След милионното бракосъчетание, след милиардното парче тиквен пай, след стотици хиляди пролети с люляк и нарциси, какво още?

Един живот за човека не е ли достатъчен?

Ще може ли смъртта да се замени с друго?

Това бяха въпроси, на които тя чувстваше, че не може да отговори, но въпроси на които човечеството трябваше да намери отговор.

Полюшваше се леко напред-назад и се опитваше да прогони тези натрапчиви мисли. Галещото чудо на вечерта постепенно нахлу в съзнанието ѝ и я освободи от тях.

Някъде долу, от скрита по хълмовете тъмна хралупа, прозвуча вечерната песен на козодоя.

ДВАДЕСЕТ И ЧЕТИРИ

Тъй като брадата му беше пораснала и почти закриваше белезите на остракизма по страните му, за Фрост не беше нужно да чака тъмнината. Вече спокойно можеше да излиза привечер. С нахлупена почти до очите стара шапка, която беше намерил по боклуците, той започна да се промъква навън веднага след като по улиците почнеха да оредяват забързаните дневни тълпи. Привечер градът оставаше негов. По това време имаше малко хора по улиците, но и те се стрелкаха забързани покрай него. Нещо неудържимо ги теглеше към техните подслони, към кафезите в огромните жилищни блокове, които се извисяваха като древни паметници, издигнати от скотоподобни чудовища в първобитното минало.

Фрост ги наблюдаваше под периферията на нахлупената си шапка, и добре ги разбираше, защото някога и той бе един от тях. Да, тичай по цял ден и вечер се прибирай. Лудо бързай да спечелиш колкото се може повече и се прибирай в гнездото си, за да не похарчиш някое пени от спечеленото.

Макар че днес дори и да пожелаеше човек да похарчи част от спечеленото за някоя глупотевина, нямаше тази възможност. Защото нямаше вече кина, нямаше ги спортните състезания и приказния нощен живот от преди век и половина. Всичко беше подчинено на неудържимия стремеж към вечния живот. И всичко това, разбира се, облагодетелстваше Вечния Център (а може пък самия Вечен Център да беше го замислил така), защото това значеше повече капиталовложения във фонда на Вечния Център.

И така след лудешката надпревара през деня, човешкото стадо се прибираще в къщи и за развлечение четеше ежедневниците, които отдавна бяха престанали да бъдат информативни, но пък бяха откровено и забавно сензационни. Четяха евтини книги — евтини по цена и често евтини и по съдържание. Или пък седяха със зяпнала уста пред семейния телевизор. Любуваха се на филателната си колекция, или на колекцията от шахматни кутии, чудесно гравирани и

изработени, или различни други колекции, за които собственика не съжаляваше, че пресметливо е рискувал част от припечеленото, защото цената бе пораснала.

А имаше и други, които пък прибегваха към халюциногенни наркотици, които можеха да се купят на всеки аптечен пункт или дрогерия. С тях искаха да си доставят по няколко часа въображаем живот. Живот, в който да избягат от скуката и еднообразието на ежедневието си.

Защото вече нямаше нищо ново както е имало преди векове. Някога, в началото на 20 век, хората са се вълнували от грамофона, от телефона. После дошли самолета и радиото, а малко по-късно — телевизията. Днес обаче няма нищо ново. Няма напредък и стремеж в нищо, освен канализирания стремеж към приближаващия ден, определен от Вечния Център. Човек преживяваше с което имаше, а то ставаше все по-малко и по-малко. Цивилизацията беше стигнала до застои. Живота на хората в много аспекти беше на същото културно ниво на което е бил през Вековете на Мрака — преди повече от 1000 години.

В онези дни селяните са работили денем по нивите си за да осигурят прехраната, а през нощта са се приютявали в къщурките си и здраво са залоствали вратите, за да се запазят от ужасите на мрака.

Същото е и днес — бързай през деня — крий се през нощта. Бързай и се крий. Приютявай се, чакай края на нощта и пак бързай.

За Фрост обаче не беше нужно да бърза. Да дебне, може би да, но не и да бърза. Защото му предстоеше да посети малко места и нито едно от тях не беше спешно. Ходеше всяка вечер да вземе пакета, оставен за него на кофата за боклук. Прокрадваше се до контейнерите за отпадъци, за да намери някой вестник за четене и, разбира се, всичко друго, което би му потрябвало. През деня четеше и спеше, а привечер отново подхващаше дебненето.

Имаше и други като него, които дебнеха и населяваха тъмните улици. Понякога той разменяше само по някоя дума с тях, защото не му се искаше да наврежда на тези хорица като разговаря с тях. А веднъж на едно празно място във от града, до самото море, недалеч от една новопостроена сграда той поседя и поговори с двама, но когато се върна на другия ден нямаше нито хората, нито огъня. Той не общуваше с другите обитатели на тъмнината, нито пък някой от тях

установяваше и поддържаше познанство с него. Всички те бяха самотници и понякога той се питаше кои могат да бъдат, кои са могли да бъдат и защо бродеха в тъмнината. Знаеше обаче, че не може да пита и че няма да получи отговор и в това нямаше нищо странно, защото и той самия избягваше да се идентифицира.

Избягваше ги, може би, защото нямаше вече индивидуалност. Не беше вече Даниел Фрост, а една човешка нула. Не се различаваше по нищо от милионите нещастници, които спяха по улиците на Индия, покрити с някоя дрипа, а някои лишени дори от нея. Хора, които не познаваха друго състояние освен глад, които отдавна бяха лишени дори от местенца, в които да удовлетворят интимните функции и нужди на тялото.

Имаше дни, в които Фрост очакваше някой от Холите да го потърси пак, но това не се случваше. При все че в промъкванията си насам-натам той срещаше доказателства за тяхното дейно присъствие. Набързо надраскани с тебешир лозунги често се появяваха по стените.

„Приятелю, не се хващай на въдицата!“

„Не подменяйте истинското безсмъртие.“

„Ами пра-пра-дядо?“

„Нашите праотци не бяха наркомани, но ние сме!“

и отново, и отново, и пак този новия:

„Защо да ги връщаме от рая!“

С опитното око на професионалист в областта на лозунгите, Фрост се възхищаваше от извършената работа. В много отношения тя беше по-добра от тривиалните и консервативни глупости, които той и неговия отдел бяха изписали и които все още проблясваха с мигащи светлини по много от постройките. Примадващите лозунги на Вечния Център, много от които бяха направо откраднати от едно отминало време.

„Пести, за да имаш!“

„Пени спестено е пени спечелено!“

Дори най-новите издевателстваха със своята строгост.

„Не се самозалъгвайте — ще ви потрябва!“

„Сега е времето да си го запазите!“

„Поддържай Центъра — Центъра поддържа теб!“

Изглеждаха доста бледи и постни за него сега, като страничен наблюдател.

И така той се промъкваше по улиците сам, без цел и направление. Вече не бягаше. Отначало беше неспокоен и припрян, но сега — не. Нямаше ги вече неспокойните прибежки като на затворено в клетка зверче. Сега уверено крачеше човек, който за пръв път в живота си не по своя воля, а от срам и гняв беше се превърнал в нещо, което струваше му се, истинския човек трябва да изпита. Човек, който за пръв път вижда звездите през мъглявината над града и се учудва на тяхната красота и отдалеченост, който слуша ромона на реката, устремена към равнината; който е отделил време, за да се възхити от ръста и строежа на едно дърво.

Този усет не винаги беше такъв, разбира се, но често беше. Понякога яростта, гневът и срамът го обземаха и се разгаряха в него като лумнал огън, а понякога мраз с не по-малка сила от срама и гнева нахлуваше в главата му и той обмисляше подробни и фантастични планове и съвсем нелогични замисли за отмъщение — не планове за своя реабилитация, за свое връщане към нормален човешки живот, а планове за отмъщение.

Той живееше, спеше, излизаше и ядеше каквото човекът от ресторанта му оставяше до кофите за боклук — половинка корав хляб, обрезки от печено, кифла, сухо парченце пай и други неща. Сега той често заставаше в алеята и чакаше без да се мъчи да се крие. Изчакваше човека да остави пакета, вдигаше ръка в знак на поздрав и благодарност, на което човека мълчаливо махваше с ръка в ответ. Никакви думи, никаква близост — нищо повече от това махване за поздрав, този семафор на общителност, сходство и братство. На Фрост обаче му струваше, че този човек му е познат и дългогодишен приятел.

Един ден пък реши да посети местата, където бе живял, но само след няколко преки се отказа. Сметна, че няма нищо, което да го тегли там и се върна в укритието си. Сети се, че във фойето на входа името му върху дъската ще е заменено с друго, и че друга кола, — точно като неговата — ще бъде паркирана в редицата еднакви коли, едва не опрели носове в стената на жилищния блок. Не, неговата кола нямаше да бъде там. Отдавна, по заповед за конфискация ще да е извлечена оттам, а и блока за него вече беше чужд. Порутената къщичка, подземието, в което сега живееше, бяха неговият дом. Сега за него всяка дупка беше дом.

Върнал се в своето подземие, той седна в тъмнината и отново се помъчи да обмисли положението, опитвайки се да подреди фактите в тяхната последователност с надежда да намери в тези строго подредени аспекти на своето положение пътя, по който да тръгне. Този път той все още не можеше да открие, защото бариерата от факти му сочеше улица без изход.

Беше като в клопка и имаше само един изход — последният, отчаяният, нерадостният горчив път към камерите, където тялото му щеше да бъде замразено и съхранено. Само че той нямаше да поеме натам без принуда. Защото при това положение на нещата, ако влезеше в камерата, щеше да излезе от нея просяк. Средствата за втория му живот нямаше да бъдат повече от тези на дивака от Централна Африка, от тези на пеона^[1] от Южна Америка. Ще има и разполага с толкова, колкото и спящите по улиците на Индия. А ако продължи да живее, може би някъде, някак си — кога и как един Бог знаеше — той би могъл да стигне до някаква възможност или положение, което би му вдъхнало надежда, макар и много слаба, но все пак нещо, с което би могъл да подхване втория си живот.

Вероятно не му предстоеше живот на богаташ, на милиардер, но поне няма да виси по опашките за хляб и да трепери по улиците без покрив над главата си. В онзи свят на пробуждане човек по-добре да е мъртъв, отколкото беден.

Тръпки го побиха при мисълта за участието на бедните в един отрупан с богатство свят. В света, в който хората ще се събудят и ще намерят спестяванията си многократно увеличени. А богатство като това би било нещо непоклатимо и сигурно, защото ще представлява самата земя. До връщането на вложителите във Вечният Център към втори живот всичко тук на тази планета ще влезе в този капитал и хората, които са участвали в него с предвидливост и благоразумие, ще продължават да богатяят. А този, който няма никакъв дял там, ще бъде лишен от всякаква възможност. Ще бъде обречен на вечна просия и бедност.

Причинната логика на тези мисли му показваше, че не може и не бива изобщо да мисли за камерите.

Не биваше да прибегва до камерите и по друга една причина. Та нали точно това очакваше от него Маркус Епълтън.

Зараян в булеварда на времето, безконечните дни му се струваха като наредените в безкрая дървета по булеварда пред него. Но освен този сляп, безкраен булевард, който води до никъде — друга посока, друг път нямаше.

Проспа деня и привечер отново подхвана своето дебнене и промъкване.

Беше вече нощ, когато влезе в уличката, за да вземе пакета при кофите за боклук. Пакетът го нямаше, което означаваше, че е избързал. Човекът все още не беше излизал.

Оттегли се към един по-отстранен ъгъл в алеята и приклепна да чака.

Пристъпвайки безшумно в сенките с наострени уши се появи котка. Спря и се загледа в приклепналия Фрост. Разбирайки, явно, че той не представлява опасност за нея, тя седна и започна да се мие.

Малко след това задната врата на ресторанта се отвори и сноп светлина се стрелна в нощта. Човекът излезе. Бялата му дреха блесна на светлината. С дясната си ръка придържаше кошче с отпадъци опряно на хълбок, а в лявата му беше пакета.

Фрост се изправи и пристъпи напред. Приглушен изстрел отекна в стените. Човекът в бяло опъна тялото си в спазъм и отхвърли глава назад. Кошчето падна, завъртя се и от него потече нещо черно.

Фрост забеляза, че пребледнялото лице на човека, малко преди да падне, започна да тъмнее откъм косата.

Човекът в бяло падна и се присви на тротоара. Кошчето, което продължаваше да се върти, направи още едно-две завъртания и спря до тялото му. Фрост направи още няколко крачки и се спря устремно напрегнат.

Котката я нямаше. Нямаше никакво движение, никакви гласове и стъпки.

Съзнанието на Фрост извика — „клопка!“.

Покушение на човек тук, в улицата! Най-вероятно убит с разрушител на мозъка (оная тъмна течност се стича по страната му), а това изключва всякаква надежда за втори живот.

Човекът умираше в уличката, а там беше само той, Фрост и беше съвсем сигурен, че наоколо може да се намери пистолет.

Тази смърт беше за него, съвсем сигурен беше. Край на остракизма. Вече искаха живота му и то не временно, а веднъж

завинаги. Защото този, който беше убил хладнокръвно човека, проявил състрадание към него, всъщност искаше неговия живот.

И нямаше никакво значение, че Фрост не беше убивал. Нищо не би доказало точно така, както стана и с обвинението му в предателство.

Той се обърна и заоглежда стените.

И двете бяха тухлени, двуетажни, около 30 фута високи. На подалечната, в дъното, явно е имало пристроена барака над задната врата. По стената стърчаха половинки тухли, наредени във формата на обърнато V, към които явно е била прикрепена бараката.

Фрост се засили две-три крачки, подскочи и се хвана за най-долната издадена тухла. За миг дъхът му спря тухлата да не се отчупи или извади от тежестта му. Тя обаче издържа и той бързо се пресегна с лявата си ръка, хвана се за втора тухла и се подхвърли нагоре, хващайки се с дясната ръка за третата тухла и бързо с лявата за четвъртата.

Обзет от панически страх, той се гърчеше нагоре по стената, редувайки ръцете си. В мускулите му беше нахлула сила, непозната досега за него, нервите му бяха опънати до краен предел.

Когато стигна до петата тухла, той стъпи на най-долната и със силен напън се изхвърли нагоре. Залови се с лакти за върха на стената, бързо се прехвърли през нея и се просна на покрива. На стената имаше два фута надстройка и това го скри откъм улицата.

Прилепил се до асфалтовия покрив, той продължи да лежи задъхан от неимоверните усилия.

Долу на улицата се чуваха стъпки на тичащи хора и яростни викове.

Той разбираше много добре, че не може да остане тук. Трябваше някак си да се махне не само от покрива и уличката, но и от целия район. След като не го намерят в алеята, ще претърсят сградите и покривите по двете страни на улицата, а до това време той трябваше да е на много пресечки от тук.

Обърна глава встрани и огледа покрива. Погледът му попадна на една издатина, недалеч от него и той пропъзля към нея.

Долу в уличката виковете се усилваха и към тях се прибави воя на спасителните коли. „Навреме“ — помисли си Фрост — но едва ли ще помогнат на човека.

Пресегна се към издатината и разбра, че е квадратен капак, направен от дърво и покрит с ламарина — похлупак на някакъв отвор.

Опипа го с пръсти за да намери някакви дръжки, но капакът беше плътно прилепнал. Опитва с ръце от двете му страни и той като че ли се поддаде. Дръпна отново и го повдигна. Напъна се по-силно и капака започна да се отваря. Дори и в този момент Фрост мислеше какво ли ще намери долу под него.

Отмести леко капака и под него видя тъмнина. Дишането му се поуспокои, при все че съзнаваше — все още не може да бъде спокоен. Там долу навярно има някой. Вероятно е горен етаж на магазин или жилище.

Отмести капака съвсем встрани, след което се надвеси и погледна надолу. Опъна тяло и увисна на ръцете си. Всичко беше в тъмнина, но слаба светлинка проникваше отнякъде. Логиката му казваше, че долу под него трябва да има някакъв под, но въпреки това му се стори, че виси над някаква дупка.

Отпусна се и полетя надолу. След около два фута падна върху нещо, което се сгромоляса отгоре му. С притаен дъх Фрост се прилепи до пода и наостри уши.

Навън сирените на спасителните коли бяха заглъхнали. Някой ревеше като бик, но от думите му нищо не можеше да се разбере. В помещението, където беше той, обаче нямаше никакъв звук.

Очите му посвикнаха с тъмнината и забеляза тъмните очертания на предмети.

От високи тесни прозорци към улицата проникваше слаба светлинка и Фрост разбра, че това не беше отделна стая, а огромно помещение по целия втори етаж.

Очертаващите се силуети бяха мебели, шезлонги, подредени ракли и сгъваеми маси.

Изложбен етаж на малко, невзрачно мебелно предприятие.

Трябва да се затвори капака — помисли си той. Но това нямаше да е лесно и ще отнеме много време. Трябва да намери нещо, на което да се качи и достигне капака. Ще трябва да го притегли и намести, което е много вероятно да не успее да направи изцяло.

Не, той не можеше да си позволи необходимото време за това. Трябва да изчезне отгук преди преследвачите да излязат от алеята и да

започнат претърсване на улицата. Запрепъва се насам-натам. Най-после намери стълбище и слезе по него на долния етаж.

Светлината, която идваше тук от витрината отпред, беше по-силна от онази горе.

Завъртя секретата на вратата, освободи нощната ключалка, след това вдигна резето, откряна вратата и погледна през замърсените стъкла към улицата. Видя му се безлюдна.

Отвори вратата и се измъкна навън, след което я затвори, но не я застопори. Може би щеше да се наложи отново да се върне и скрие зад тази врата. Прилепи се плътно до сградата и бързо погледна нагоре и надолу към улицата.

Нямаше никого.

Чевръсто прекоси улицата, стигна до ъгъла, заобиколи го и оттичане премина в бърз ход. След две пресечки срещна друг забързан като него, но онзи го отмина без да го погледне. Минаха и няколко коли, но при преминаването на всяка той се шмугваше в някой сенчест вход и изчакваше докато отмине.

След половин час усети, че е вече в безопасност.

В безопасност, но отново в бягство.

Беше му съвсем ясно, че не може да се върне в подземията си, защото Епълтън и хората му сигурно знаеха за това укритие. Навярно са го следили преди да изпълнят главният си удар, с който искаха да ликвидират завинаги заплахата, която той представляваше за тях.

А каква е заплахата? Той не можеше да проумее какъв беше този документ. И дали наистина е бил между листите, които той сложи в плика за Ан? Панически страх сви сърцето му при мисълта за плика и Ан. Ако Епълтън се усъмни, че плика е у нея, грози я смъртна опасност. Както се случи с всички, докоснали се до неговия живот. Постъпката на човека от ресторанта не беше нищо повече от акт на състрадание към един непознат, към ближния и... ето го мъртъв. Прострелян, издъхващ с последната тревожна мисъл, че неговата смърт може да улесни залавянето и смъртта на другия, към когото се е отнесъл човешки.

Епълтън сигурно знае, че Ан е разговаряла с него. Повече от вероятно е, че нейната поява на сцената и готовността за помощ, проявена от Фрост, са дали повод за залавянето и осъждането му.

Може би, — помисли си той — трябва някак си да я предупредя. Но как? По телефона? Та той нямаше пари дори за телефон, а и по телефона би било абсолютна глупост, защото сигурно го подслушват, а нея я следят.

Да се свърже пак с Чапмън? Но това само по себе си е опасно, само по себе си за Чапмън и Ан. Защото е твърде вероятно Епълтън да знае за идването на Чапмън при него, а съвсем близко до ума е, че това не е било без знанието на Ан. Най-добре би било да стои настрана и от двамата. Да, те трябва да бъдат предупредени, но с предупреждението той ще им навреди повече, отколкото ако ги остави в неведение.

Този лист — помисли си той — дано не е в нея! Ако не е у нея, няма никаква опасност. Но не е и в ръцете на Епълтън и Лейн, защото след залавянето му през време на съденето са обърнали всичко в стаята му, за да го намерят, но всъщност не са успели.

А какво имаше в този лист? Само един ред. Нещо заведено беше. Или добавено към заведеното. Опита да си спомни този единствен ред, но беше невъзможно. Мозъкът му блокираше при мисълта за него.

Безсмислица и недоразумение — рече си той. Бележка? Но каква бележка? И какво толкова важно има в нея, че не само го опозориха, но и го преследват като хрътки заради него?

Всичко започна от един глупав инцидент — от грешката на едно неопитно куриерче, което беше оставило чужда папка на бюрото му. И след това неудобството при обясненията, когато върна папката на Лейн. Трябваше, помисли си той, да приеме още едно неудобство и да върне и листа, изпаднал от папката. Но тази бележка му се стори толкова обикновена и незначителна, че реши да не си прави този труд.

От какви странни и дребни неща и постъпки — замисли се той — зависят съдбите на хората.

Постепенно премина в бавен ход, като се придържаше колкото може повече в сенките. Беше жизнено важно да се отдалечи, и то много, от алеята в която беше загинал онзи човек. Но още преди да се зазори трябваше да намери място, в което да се скрие. Някоя дупка, където да се свие за през деня и с настъпването на нощта отново да продължи, и още повече да увеличи разстоянието между себе си и беса, който го преследваше.

[1] пеон — южноамерикански ратай. ↑

ДВАДЕСЕТ И ПЕТ

Двама старчоци се срещнаха в парка на партия „чекърз“.

— Ти чу ли? — запита единият зевзек. — За новото във Вечния?

— Чуваме ги най-различни — отвърна другия, — човек не знае на какво да вярва. Говорят сега, че ако постигнат безсмъртие, няма да има нужда да се умира въобще. Ще ни наредят един до друг, ще ни набоцкат по ръцете и отново ще станем млади и ще живеем вечно. Какво ще кажеш, а?

Старият зевзек разклати глава.

— Нямах предвид това! Чух го от сигурно място. Моя племенник има шурей, който работи в една лаборатория на Вечния, той ми го каза. Сигурен съм, че много хора ще бъдат шашнати.

— Шашнати от какво? — нетърпеливо запита другия.

— Не, може би думата не е най-точната. Те не могат да бъдат шашнати. Трудно може да се шашне един мъртвец.

— Отново се отплесна — възропта събеседникът му. — Какво в края на краищата искаш да кажеш?

— Ама не може без увод, без подготовка.

— Добре де, казвай и да започваме играта.

— Изглежда — каза стария зевзек, — че са открили някакви бактерии — стори ми се така каза той, — някакви бактерии, които живеят в мозъка и че тези бактерии продължават да живеят и след замразяване на тялото. Мозъка става на буца лед, но бактериите остават незасегнати. Те продължават да живеят и се размножават непрекъснато като изяждат мозъка.

— Бягай бе, това е невъзможно — каза другият. — Човек чува какви ли не глупости и повярвай ми, Джон, капка истина няма в тях. Нищо чудно ония — Холите да ги пускат, за да ни объркват. Ако наистина има такива бактерии, защо не изяждат мозъка ни докато сме още живи?

— Там е работата — каза Джон. — Докато сме живи има нещо в мозъка ни — антитела ли, знам ли, които възпират тези бактерии. А

когато мозъкът замръзне вече не може да произвежда тези антитела и бактериите полудяват. Уверявам те, много от тези в камерите нямат в главите си никакъв мозък — само празни черепи, претъпкани с бактерии.

ДВАДЕСЕТ И ШЕСТ

Фрост стигна до решение и за да го изпълни, открадна кола.

Кражбата не беше лесно нещо. Трябваше да намери кола, в която разсеяния шофьор е забравил ключовете. Беше чувал, че кола може да се запали със съединяване на кабели, без ключ, но не знаеше как. Освен това изпитваше страх от електричеството и избягваше да си играе с жици и кабели.

На четвъртият ден от своето дирене намери една кола паркирана зад хранителен магазин с ключовете на нея. Разгледа наоколо да се увери, че никой няма да го забележи и да вдигне тревога като го види че взема колата. Най-вероятно, реши той, тя принадлежи на някой от работещите в магазина. Светеха няколко прозореца, но бяха твърде високо, за да може да надзърне вътре.

Мушна се зад волана и запали двигателя. Със затаен дъх изтегли машината от паркинга на улицата. Едва след десетина-дванадесет пресечки дишането му се нормализира. След половин час спря колата, зарови се в инструментите и измъкна оттам малка отверка. Около миля по-нататък, в един засенчен от огромни брястове булевард спря зад една друга кола. Тихо и безшумно, без да вижда, с опипвания той размени табелите с номерата на двете коли.

По-късно, пътувайки нататък, тази смяна му се стори само губене на време, но почти веднага се сети че само след няколко часа щеше да бъде съобщено за кражбата, а размяната ще затрудни залавянето.

Тук, в западните покрайнини на града движението беше по-слабо. Всяка нощ, докато дебнеше за кола, той си изработи план да се отпрати на запад към края на града и пустите, необитавани места нататък. Още от първата нощ след бягството му от алеята, беше решил, че там ще може да се укрие по-добре. Ако има някакво население, то ще е съвсем рядко, а и големи райони от земята, някога обработвани, сега бяха обраснали и запуснати. Освен това една мисъл дълбоко в

съзнанието му подсказваше, че Епълтън не ще допусне възможността да излезе от града.

Далеч от града сигурно ще има проблеми, най-вече с храната. Но смътно се надяваше да се справи някак. Сезона на плодовете, боровинките, малините, ягодите и къпините приближаваше. А можеше да хваща и риба и да пригоди някой капан за дребни животни. Благодарение на Ан беше горе-долу екипиран. Предчувствайки, че рано или късно ще трябва да напусне подземие, бе напъхал всичко по джобовете си — въдици и жилка, джобна запалка, флакончета с газ, кремъчета, фитилчета. Голям джобен нож, малка ножичка, гребен, отварачка за консерви (от която нямаше да има нужда в тази пустош) и малка аптечка. С тези неща смяташе, че ще се справи, макар да не знаеше още как.

Тези проблеми обаче малко го занимаваха. Най-важното беше да напусне града и да се установи някъде на постоянно място, където няма непрекъснато да дебне, да се крие и да се страхува, че някой може да го види и да го съобщи като подозрителен.

Мисълта за бягство в пустошта беше се оформила у него още първата нощ след като избяга. По-късно реши да отиде по-далеч на запад — към старото стопанство, в което някога беше прекарвал ваканциите през младостта си. Здравият му разум се бореше с това решение, но някаква по-силна вътрешна мисъл го склоня.

Дневно време, докато седеше свит по дупките, често се опитваше да разгадае причините за това влечение, този подтик към мястото на неговата младост. Дали не беше силното желание да се идентифицира с нещо. Не беше ли това не манифестирана, но крещяща нужда да стъпи на позната земя, да каже: „това е място, което познавам и то познава мен — място, с което си принадлежим“ — едно търсене на корена, независимо колко плитко е той.

Не разбираше. Не можеше да го разбере. Чувстваше само, че нещо много по-силно от хладния му и практичен ум го тегли към това старо и изоставено стопанство.

И ето го вече на път.

Много по-лесно щеше да му бъде ако беше тръгнал по откритите пътища, които излизаха във всички посоки от града, но точно тях той отбягна. Защо да излиза на показ след като толкова дълго беше се крил?

Без карта нямаше представа накъде върви. Беше му ясно само, че се придвижва на запад. Когато открадна колата, луната отиваше на запад и той тръгна по луната.

Повече от час пътуваше в населен район, осеян с пазари и магазини, но скоро навлезе в безлюдни райони, в които рядко се виждаха къщи. Стигна до някакъв тесен път с лоша настилка и тръгна по него.

Настилката свърши, но пътя продължаваше като два коловоза, потънали в прах. Къщите оредяха и малко след това съвсем изчезнаха. Гъсти, тъмни гори закриваха хоризонта.

След много завой и заобикаляния, той се изкачи на един хълм. Спря колата, излезе и се огледа назад.

Далече зад него на изток, север и юг, докъдето окото му можеше да види, мигаха светлинките на града, който беше напуснал. Пред него беше мрак без искрица светлина.

Изправил се на този гол хълм, той дълбоко пое дъх, изпълнил гърдите му със свежест и прохлада, които само откритата, неподправена природа може да предложи. Почувства миризмата на бор и прах. Беше му съвсем ясно, че града е далеч зад него.

Качи се в колата и продължи. Пътят не предложи нищо по-добро, но все пак беше път, и той неотклонно го следваше, устремен на запад.

Призори излезе от пътя, прескочи една плитка канавка, мина по нива обраснала в плевели и храсталаци и паркира в една горичка от дъбове в края на нивата.

Слезе от колата, широко се протегна и почувства колко е гладен. По-важно обаче бе, че тази сутрин за пръв път от седмици насам той усети, че повече не трябва да дебне и да търси укритие.

ДВАДЕСЕТ И СЕДЕМ

След чакане от един час Ан Харисън влезе при Маркус Епълтън.

Беше вежлив и любезен. Седнал зад бюрото си, той имаше вид на забогатял и преуспяващ бизнесмен.

— Мис Харисън — откликна той. — Толкова се радвам да ви видя. Четох доста за вас във връзка, струва ми се, с участието ви в някакво дело.

— Но не и за това, че съм успяла да помогна на клиента си — каза Ан.

— Но все пак възбуждането на делото не беше напразно. Точно такива съждения и разисквания подпомагат и утвърждават законите.

— Благодаря ви за комплимента — отговори Ан. — Ако наистина беше комплимент.

— О, да — каза Епълтън. — Бях съвсем откровен. А сега бихте ли ми казали на какво дължа тази чест? С какво мога да ви услужа?

— Най-напред като махнете подслушвателите от телефоните ми — каза Ан. — След това като си приберете копоите, които сте пуснали по следите ми, и като ми кажете защо е всичко това.

— Но мило момиче...

— Можете да си спестите въздишките — прекъсна го Ан. — Аз знам, че сте поставили подслушвателни уреди, може би в централата. Подготвила съм жалби и срещу вас, и срещу хората от съобщенията. В тях вие сте замесен в инвазия, нарушение на частния ми живот и този на моите клиенти, което може би е много по-важно от моя личен живот и...

— Нищо не можете да направите — грубо я прекъсна Епълтън.

— Мисля, че мога — каза Ан. — Няма съд, който би отхвърлил такъв случай, защото той касае гаранциите, установени между адвокат и клиент. И касае, разбира се, основата, корените на правосъдието.

— Нямате доказателства.

— Мисля, че имам — каза Ан, — но това не е въпрос, който ще седна да разисквам с Вас. А дори доказателствата ми да са

недостатъчни, а те са, аз вярвам, че съдът ще възбуди и нареди разследване по моите оплаквания.

— Глупости! — избухна Епълтън. — Съдилищата нямат за цел, нито пък имат време да се занимават с разследвания по оплакванията на разни пикли.

— Може би не с всички и „разни“, но с оплакване като това...

— Вие може би ще свършите — студено отсече Епълтън — с отнемане на адвокатското ви право.

— Може би — отвърна Ан. — Ако съдилищата са толкова под опеката ви, както си въобразявате. Аз обаче мисля, че не ги притежавате чак толкова.

Епълтън разярен изпелтечи:

— Притежаваме съдилищата!

— Ами да — спокойно отговори Ан, — и съдилищата, и вестниците. Но мълвата, слуховете не можете да обсебите. Тях не можете да контролирате. И ако съдът се опита да ми затвори устата и вестниците премълчат, ще се размирише. Повярвайте ми, мистър Епълтън, аз ще се погрижа да завони така, както не сте и предполагали.

Разтрепераните му устни се поуспокоиха и пороя от слюнка секна.

— Вие ме заплашвате? — запита той със студен, писклив глас.

— О, не предполагам, че ще се стигне до там — каза Ан. — Все още вярвам в правдата на закона. Вярвам, че в съдилищата все още има справедливост. А и не съм много сигурна, че сте успели да сложите намордници на всички вестници.

— Вие май нямате особено високо мнение за Вечният Център?

— Защо да го имам? — запита тя. — Вие заграбихте всичко. Подчинихте всичко на себе си. Спънахте прогреса. Превърнахте хората в глупци. Вярно, има правителства, но те са във вашата сянка и играят по вашата свирка. И срещу всичко това вие пледирате, че предлагате нещо, и наистина предлагате, но трябва ли да го предлагате на толкова висока цена?

— Добре, — каза той. — Ако телефоните ви се подслушват и ние премахнем подслушвателите и си приберем, както Вие се изразихте, копоите, какво друго ще искате?

— Вие няма, разбира се, да направите нито едното, нито другото, но ако го направите, има и друго, което бихте могли да извършите за мен. Можете да ми кажете — защо?

— Мис Харисън — каза Епълтън. — Аз ще бъда не по-малко откровен с Вас. Ако сме ви обърнали малко повече внимание, то е защото ние сме много любопитни по отношение връзките ви с Даниел Фрост.

— С него аз нямам връзки. Срещала съм го само веднъж.

— Посетихте го Вие?

— Отидох да поискам помощта му за един мой клиент.

— За онзи там... Франклин Чапмън?

— Когато говорите за Франклин Чапмън, съветвам ви да контролирате тона на гласа си. Този човек беше осъден по един остарял и порочен закон, който е част от господството на ужасното отчаяние, което Вечният Център наложи на света.

— Вие поискахте Фрост да помогне на Чапмън?

Тя кимна с глава.

— Той ми каза, че няма с какво да помогне, но ако в бъдеще се появи такава възможност, ще помогне на клиента ми.

— Значи Фрост не е Ваш клиент?

— Не е — отвърна тя.

— Той ви е дал едно документче.

— Даде ми един плик. Беше запечатан. Изобщо не знам дали имаше нещо в него.

— И той и днес не е Ваш клиент?

— Мистър Епълтън, той довери един плик като човек на човек. Това е толкова просто. То няма нищо общо със закона и юрисдикцията.

— Къде е този плик?

— Защо? — запита Ан леко изненадана. — Мислех, че е у Вас. Вашите хора основно претърсиха кабинета ми. Апартамента ми също. Помислих, че сте го намерили. Ако не сте, просто недоумявам къде може да бъде.

Седнал зад бюрото, Епълтън я изгледа втренчено без дори да мигне.

— Мис Харисън — каза той най-после. — Вие сте най-хладнокръвния и спокоен посетител при мен.

— Аз влизам в свърталища на лъвове — каза Ан. — Мен не ме е страх от лъвове.

Епълтън леко плесна с ръка.

— Ние с Вас говорим на един и същи език — каза той. — Вие сте дошли за сделка.

— Дойдох — отвърна тя — да ви разкарам от главата си.

— Пликът — каза той. — Пликът — и Фрост ще бъде реабилитиран.

— Присъдата му отменена — продължи тя жлъчно. — Татуировките премахнати, имотите и работата му възстановени, лошите спомени и мълвата — спряна.

Той кимна с глава.

— Можем да се договорим за това.

— Защо това великодушие от Ваша страна — каза тя. — Та Вие спокойно и още по-лесно бихте могли да го ликвидирате?

— Мис Харисън — засегна се той. — Вие навярно мислите, че ние сме чудовища.

— Мисля, разбира се — отвърна тя.

— Пликът! — настоя той.

— Предполагам, че е у Вас.

— А ако не е?

— Тогава не знам къде може да бъде. Но така или иначе всичко това е безсмислено. Аз не дойдох тук за сделка, както Вие се изразихте.

— Но след като сте тук?

Тя завъртя глава.

— Нямам такова право. Всички разговори на тази тема трябва да се водят с Даниел Фрост.

— Бихте могли да му предадете това.

— Да — каза тя. — Предполагам, че бих могла.

Епълтън се наведе рязко напред и не можа да прикрие нетърпението и интереса си.

— Значи бихте?

— Искях да добавя, че бих могла да му спомена такова нещо, ако знам къде се намира. Вижте, мистър Епълтън, това наистина е съвсем безсмислено. Мене то хич не ме интересува, а надали и за мистър Фрост то би било от някакъв интерес.

— Но Фрост...

— И той, както и аз — каза Ан, — знае много добре, че на Вас не може да се вярва.

Тя стана от стола и тръгна към вратата.

Епълтън несръчно стана и заобиколи бюрото.

— А по другия въпрос, там — каза той.

— Решила съм — отвърна му Ан. — Ще подам молбите си. Вече ми стана съвсем ясно, че на Вас не мога да вярвам.

Слизайки надолу с асансьора тя почувства началото на дълбоко съмнение. Какво беше постигнала? Поне му беше дала да разбере, че знае за следенето. И научи, че и той като нея не знае къде се намира Даниел Фрост.

Прекося фойето и излезе на паркинга. До колата ѝ беше застанал висок и слаб мъж с посивели коси. Бакенбардите му, не брада, но просто свободно обрасли бакенбарди, имаха цвят на мешана сол.

Когато я видя, че приближава, той отвори вратата и каза:

— Мис Харисън, Вие не ме познавате, но аз съм приятел, а Вие имате нужда от приятел. Вие сте била горе на разговор с Епълтън и...

— Моля — прекъсна го Ан. — Моля ви, оставете ме на мира.

— Аз съм Джордж Сътън — каза той тихичко, — и съм Холи. Епълтън би заплатил добре, за да ме пипне. Аз съм роден Холи и ще си остана такъв. Ако не вярвате — вижте.

Той разкъса ризата си и показа дясната страна на гърдите си.

— Белег от връзан преподавател, както виждате, няма.

— Белегът може да се е заличил.

— Грешите — отвърна той, — белега от този разрез не може да изчезне и се заличи. С възрастта се враждат нови преподаватели. Последният преподавател се вражда, когато човек е тийнейджър.

— Качвайте се в колата — рязко му каза тя. — Ако стоите така, някой може да ни забележи. А ако сте Холи...

— Вие може би мислите, че съм човек на Вечния Център. Мислите...

— Влизайте в колата — процеди през зъби тя.

Огромният поток от коли в улицата бързо ги погълна.

— Видях се с Даниел Фрост — каза Сътън. — Първата нощ след случилото се. Един от моите хора го доведе в нашето укритие и аз разговарях с него...

— За какво говорихте с него?

— За много неща. Стана дума за нашата лозунгова кампания, което изглежда много не го интересуваше. Попитах го и дали чете Библията и вярва ли в Бога. Това е нещо, за което питам всички хора. Мис, въпроса който ми зададохте относно разговора с Фрост е малко смешен. Какво значение има това?

— Защото аз знам отчасти за какво сте говорили.

— Значи сте го виждали?

— Не, не съм го виждала.

— Тогава някой друг...

— Да, друг — каза тя. — Дан му е казал, че сте го питали дали чете Библията и вярва ли в Бог.

— При това положение можете да ми се доверите.

— Не знам — каза тя, все още притеснена. — Мисля, че мога, при все че не съм съвсем сигурна. Всичко беше като кошмар. Стоиш в неизвестност. Отвсякъде те гледат. Знаех, че ме следят — забелязах ги. И с положителност усещах, че телефонът ми се подслушва. Не можех да седя със скръстени ръце. Не можех да си седя и да приемам всичко това. Затова и отидох при Епълтън. А и вие — вие също сте ме следили!

Той кимна с глава.

— И Вас, и Фрост, и онзи другия — онзи... Чапмън. Мис, ние не рисуваме само лозунги по стените. Ние вършим много други неща. Ние се борим с Вечния Център. Борим се с всичко, с което можем.

— Но защо?

— Защото те са наши врагове. Те са врагове на цялото човечество. Ние сме единствените оцелели от доброто старо минало на това човечество. Ние сме подмолният, нелегален свят. Наложиха ни тази нелегалност.

— Мисълта ми не е за това. Мисълта ми е защо следите нас?

— Предполагам, че едното е във връзка с другото. А ние можем и да ви помогнем. Ние бяхме зад закусвалнята онази нощ, когато убиха онзи човечец. Бяхме готови да помогнем, но се оказа, че Фрост няма нужда от помощ.

— Значи знаете къде е той?

— Не. Знаем, че открадна кола. Предполагаме, че е напуснал града. Загубихме следите му. За последно го видяхме когато тръгваше

на запад.

— И помислихте, че аз може би знам.

— Хм, не. Не сме мислили такова нещо. Ние нямаше да се свържем с Вас, ако не бяхте отишла във Вечният Център.

— Какво общо има това? Аз имам пълното право да...

— Вие имате право, разбира се. Но на Епълтън вече му е известно, че Вие знаете за следенето. Ако сте успяла докрай да изиграете ролята на наивница и глупачка и не сте казала нищо съществено, няма защо да се безпокоите.

— Предполагам, че вече не мога да бъда спокойна.

— С Вечният Център не можете да се борите — каза той. — Никой не може. Злополука или нещо друго може да се случи. Били сме свидетели на много такива неща.

— Но у мен има нещо, което той много иска да има.

— Не нещо, което иска да има, а нещо което той иска никой да го няма. И отговорът е много прост. Фрост е отстранен. Вече ще отстрани и Вас и ще бъде съвсем спокоен.

— Вие, изглежда, сте доста добре осведомен!

— Мис — отвърна Сътън, — можех ли да знам тези неща, ако няхах свои хора във Вечния Център?

Това са значи те — помисли си тя. — Никаква банда от религиозни фанатици, никакви рисувачи на лозунги, а добре организирана и ефикасна организация от бунтовници, които години наред тихомълком и с дръзновение са причинили на Вечния Център такива главоболия и неприятности, които човек не може дори да си въобрази.

Но без успех. Защото никой не може да се изправи и да устои срещу силата на една структура, която владее света и дори нещо повече. У нея е залогът и обещанието за вечен живот.

В такава структура не може без свои хора. Не само на Холите, но и на всеки, който не иска да губи. А с тази ненаситна лакомия за трупане на състояния за втория живот, хора за изтичане на информация ще се намерят винаги.

— Струва ми се трябва да ви благодаря — каза Ан.

— Няма нужда от благодарности.

— Къде да ви сваля?

— Мис Харисън — започна Сътън. — Имам да ви кажа още нещо. Надявам се, че ще ме изслушате.

— Защо не. Разбира се ще ви изслушам.

— Документа, който е у Вас...

— А, значи и Вие го искате.

— Ако нещо се случи с Вас, ако...

— Не — каза Ан. — Той не е мой. Той принадлежи на Даниел Фрост.

— Но ако се загуби... Той е едно оръжие, не разбирате ли. Не знам какво има в него, но ние...

— Разбирам. Вие можете да си послужите с всичко, което ви попадне. Всичко без изключение. Без значение как сте се докопали до него. Без значение какво е то.

— Не звучи много ласкаво, но мисля че сте права.

— Мистър Сътън — каза Ан. — Ще се приближа до тротоара. Ще намаля, но няма да спирам. Вижте някак да слезете.

— Щом искате, мис.

— Искам — каза тя. — И ме оставете на мира. Един преследвач ми стига, не искам още.

Посещението ѝ при Маркус Епълтън беше грешка, упрекна се тя. Няма значение какво е мислила и казала. Тези неща не биха могли да се решат в един законен съд. А блъфиране, колкото и умело да бъде направено, съвсем не е уместно. Рискът е много голям. Интересите на много хора ще бъдат засегнати. Те не може да не се намесят.

Имаше само един отговор за момента. Тя не можеше да се върне нито в кабинета, нито в апартамента си. Зловещата машина вече е пусната в ход и само нейната съобразителност може да я отърве от нея. Намали и Сътън скочи на бордюра.

— Благодаря за возенето — каза той.

— Моля, моля — отвърна тя и стрелна колата отново в потока от коли.

В чантата ѝ имаше малко пари и кредитните ѝ карти също бяха там, така че нямаше причини да се връща.

Бягство, помисли си тя. Не точно бягство. Не бягство от някого, а бягство при някого.

Слава на Бога, че го е запазил и е добре, помисли си тя.

ДВАДЕСЕТ И ОСЕМ

Беше се отдалечил доста на юг от Чикаго. По едно време все още съзираше забулени в далечната мъглявина кулите и жилищните блокове откъм долния край на езерото, но вече беше на запад от него и криволичеше на север по тесни, стари пътища. На моменти те се губеха и ставаха непроходими и той се принуждаваше да заобикаля и да търси нови, обрасли с треволяк пътища, които да го изведат във върнатата посока.

Така беше още от самия източен бряг и придвижването му не беше лесно и бързо. Макар че причини за бързане нямаше. Нямаше причини — успокояваше се той за кой ли път — да бърза за никъде. Не гонеше цел и направление. Целта, към която беше се насочил, бе само една емоционално обременена представа, която можеше да се окаже без особено значение. Утехата и себеутвърждаването, които очакваше да намери там, навярно са само една примамлива илюзия. Навярно и там е кухо, празно и скучно, както и всеки километър, който щеше да измине до там. И въпреки това той неотменно си проправяше път нагам, теглен от нещо вътре в него, нещо, което все още не можеше да проумее.

Срещаше малко хора. Землищата, в които пътуваше, бяха рядко населени. Тук-там в изоставени и порутени стопански сгради живееха, или по-скоро лагеруваха дрипави и грозни семейства. Все още се срещаха рядко малки селца, обитавани от по няколко семейства, останали упорито да противостоят на тоталната миграция към огромните градски центрове. Живееха събрани в малки човешки ядра, заобиколени от разпадащи се постройки, обитавани някога от здрави човешки същества.

На места по пътя стърчаха мониторинни и спасителни пунктове. Спасителни коли и хеликоптери бяха наредени по рампата, готови всеки миг да полетят и приберат тялото, когато монитора в сградата регистрира прекъснал предавател на спряло да тупти сърце и покаже точните координати на тази кончина.

Тези станции едва ли имаха много работа поради малобройното население. В продължение на месеци може да не се появи смъртен случай в квадранта на станцията и въпреки това дори в такива райони, където сигналите за смърт са рядкост освен някой приходящ, станциите се поддържат в очакване на някой загасващ живот.

Защото въпреки някои неща, въпреки мълвата и злословията на критикарите, Вечният Център твърдо поддържаше древното и изпитано доверие. Поддържаше традицията на безкомпромисно обслужване, залегнала в целите на самото му създаване. И така, рече си Фрост с чувство на гордост, трябва да бъде, защото доверието е солидната основа за изграждането на такова предприятие.

Километрите, които изминаваше за един ден по тези пътища, не бяха много. А и търсенето на храна му отнемаше време. Завираше се по храсталаците да търси ягоди и малини и се катереше по застарели дървета, останки от някогашни овощни градини, за да откъсне някой подранил плод. Без особен успех ловеше риба в по-големите рекички. От пръчка хикория огъна лък и издяла стрели от ясенови издънки. С часове тренираше и се учеше да си служи с това оръжие. Лъкът и стрелите обаче не си оправдаха труда. Неопитно стъкмен, лъкът се оказа съвсем неточен. Единственият дивеч, който улучи, беше един престарял сурок, жилав до немай къде, но все пак беше червено месо, първото, което вкусваше от седмици насам.

В една изоставена стопанска къща намери чайник, поръждясал, но все още здрав. Няколко дена по-късно до едно покрито с пяна блато хвана една костенурка, отдалечила се доста от водата. Закла я и я сложи в чайника да се свари. Не можа да разбере хареса ли супата или не, но беше храна все пак, а това беше най-важното.

Започна да чувства известна отпуснатост и спокойствие. Нямахше го вече криенето и бягането. Животът му сякаш се движеше по дълъг и криволичещ булевард на доволство и спокойствие. Попаднеше ли на удобно за лагеруване място, оставаше с дни. Почиваше, ловеше риба, плуваше, береше диви плодове и се хранеше. Опита се да опуши част от уловената риба за да я запази за идни дни, но опитът излезе неуспешен.

Вече не се заглеждаше в пътя зад себе си. Маркус Епълтън несъмнено продължаваше да го търси, но Фрост разчиташе на това — все още да не е разбрал, че жертвата му е напуснала града. Кражбата

на колата отдавна е докладвана и онази с разменените номера открита, но нямаше начин, беше убеден той, разкритията да стигнат до него. Разпознаването и връщането на открадната кола не е лесна работа, защото всички коли си приличат. Всичките се произвеждат от една компания, а след като няма конкуренция и претенции на клиентите, промяна в моделите всяка година или на всеки 10–20 години не се налагаше. Защото колите бяха стандартни, произведени по установени и утвърдени спецификации. Всичките малки, за да заемат по-малко място. Всичките задвижвани от дългосрочни акумулатори. Тихи, недимящи, с невисоки скорости и ниски центрове на гравитация. Коли, пригодени към условията и изискванията на претъпканите улици, на условията, при които те се експлоатираха. Снабдени с приспособления за безопасност — да предпазват пътниците си.

Чикаго остана зад него. Насочваше се на север. Един ден стигна до реката и разбра точно къде се намира. Старият железен мост, почервенял от ръжда, все още стоеше над потока, а в далечината, на изток, се виждаше сивия, очукан от времето скелет на изоставено село. На запад, непосредствено до моста имаше стар черен път, който минаваше успоредно с реката между самата вода и обраслия с дървета варовиков скат.

Двадесет мили — помисли си той, — само след 20 мили той щеше да си бъде у дома. Макар добре да разбираше, че това не е негов дом и никога не е бил. Просто беше познато място; място с което беше свикнал.

Зави колата на дясно и навлезе в пътя покрай реката — два тесни коловоза с ивица трева по между им. Клоните на дърветата и храсталациите бяха така увиснали, че драскаха по купето на колата.

След 100 ярда клонакът свърши и той излезе на малка полянка, която някога е била най-вероятно нива или пасище. В другия край на поляната храсталаци и дървета затваряха кръга. Малко нагоре по склона стърчаха сред буренаци и храсти полуразрушени стопански сгради.

В центъра на просеката до самия път беше разположен лагер. Мръсни, закърпени палатки бяха наредени в кръг. Струйки синкав дим се издигаха от огньовете, на които се готвеше ядене. В едната страна имаше 3–4 очукани и ръждясали коли. Имаше и животни, които навярно бяха коне, въпреки че Фрост никога не беше виждал кон.

Между хората щъкаха кучета. Всички те, и хора и кучета, се обърнаха към него. Някои дори тръгнаха към него с пронизителни ликуващи крясъци.

Фрост веднага разбра къде беше попаднал. Беше се натъкнал на шайка безделници. Една от малобройните безработни и негодни за работа, които се скитаха по горите и полята и се опълчваха срещу всеки опит да бъдат вкарани в икономическите структури. Те не се срещаха често, но сега пред него беше една от тези шайки и той налетя точно на нея.

Отне газта, намали, но моментално промени решението си. Бързо подаде газ и ускори надолу по пътя като непрекъснато увеличаваше скоростта с надеждата да се отърве от глутницата, която се спускаше откъм лагера.

За момент му се стори, че се е отървал, защото вече се измъкваше от най-голямата група тичащи хора. През страничното стъкло ясно виждаше разкривените в крясъци лица, брадясали, мръсни, широко отворили уста и разтеглили устни, които изцяло разкриваха зъбите им.

Изведнъж вълната от напирани тела се стовари върху колата. Тя се огъна като ограда при силен удар. Силно се олюля, заподскача по коловоза и бавно се наклони на една страна. Двете колела, които все още бяха в контакт със земята, продължаваха да се движат. Крепящата маса от хора се трупна отгоре и я изправи.

Тя изтрополи на земята и разтреперана забуксува. Някой дръпна вратата и се пресегна към Фрост. Изтегли го и го метна на земята. Той с усилия се задържа на крака. Лауфърите бяха го заобиколили като глутница вълци, но сега отвратителната и ужасна жестокост по лицата им беше изместена от някаква радост.

Един от предните в глутницата рязко закима с глава към него.

— Колко мило от Ваша страна — каза той — да ни докарате кола. Умрем за такава. Нашите таратайки вече хич ги няма.

Фрост не отговори. Изгледа наредените в полукръг пред него. Лицата им бяха разкривени в нещо като смях. Между мъжете имаше и деца. Мършави момченца, които го зяпаха учудено.

— Конне имаме — обади се мъж с увиснала долна челюст, — но друго си е колата. Те не могат да бягат така бързо, а и трудно се гледат.

Фрост продължаваше да мълчи просто защото все още не можеше да реши какво да каже без да си навреди. Ясно беше, че тези хора ще му вземат колата и той не може нищо да направи. Находката с колата и неговото смущение ги забавляваше и те се смееха, но трябваше да внимава в думите си, защото една грешка и веднага щяха да се озъбят насреща му.

— Тате — изписука едно момченце, — какво е това на челото му? Той има нещо червено. К'во е то?

Настана тишина. Смеха секна. Лицата се разкривиха в гримаси.

— Ости! — ревна онзи с увисналата челюст. — Господи Боже той е ости!

Фрост се обърна и се спусна към колата. Опря се на горната ѝ част и ловко я прескочи. Падна неуверено на краката си и се препъна. Тълпата от безделници се заблъска по двете страни на колата и го загради. Опита се с препъвания да побегне, но видя че е заграден отвсякъде. Пред него беше реката, а от всички страни напиреха лауфъри. Отново се чуха викове и смях, но грозен и зъл като рев на истерични хиени.

Камъни свистяха покрай него и трополяха по земята или се хлъзгаха по тревата. Той вдигна високо и присви рамене за да запази главата си. Един камък обаче го улучи в бузата и цялото му тяло се разтресе от болка. Като че ли нож преряза челюстта му. От земята сякаш изскочи мъгла и замрежи очите му. Стори му се, че потъва. Изведнъж, без да усети че пада, той почувства, че е на земята. Безброй ръце се протегнаха към него. Вдигнаха го и го понесоха.

Над бъркотията от мъгла и врявата от викове се извиси гръмогласно мъжки глас.

— Чакайте, момчета! Не го хвърляйте с обувките — ще се удави!

— Вярно бе — ревна друг, — трябва да му дадем възможност. Свалете тези обувки.

Задърпаха обувките му и той се остави да ги измъкнат. Опита се да вика, но се задави в някакво грачене.

— Тоя панталон ще натежи във водата също — провикна се гръмогласния.

Обади се друг:

— Онези от спасителната няма да могат да го намерят и измъкнат ако потъне!

Фрост опита съпротива, но тя се оказа нищожна срещу толкова хора и те бързо смъкнаха от него панталона, сакото, ризата и всичко останало.

Четирима го хванаха за ръцете и краката, а друг встрани започна да брои:

— Едно! Две! Три!

При всяко отброяване те го люшваха със засилване и на третото го пуснаха. Той полетя над реката, усещайки водата да се приближава към него.

Пльосна се с цял ръст в нея и почувства съпротивата ѝ като юмручен удар. Започна да потъва в синьо-зелената студена вода, борейки се панически да се задържи. Най-после успя да изплува на повърхността и инстинктивно запляска с ръце и крака. Нещо твърдо се удари в него. Той протегна ръка, за да го махне и почувства грапавата кора на дърво. Обхвана го с ръце и усети, че е плаващ дънер. Хвана се още по-здраво, отпусна тяло отгоре му и погледна назад.

На брега лауфърите диво се кълчеха и подскачаха в някакъв войнствен танц подвиквайки му думи, които той не разбираше. Един от тях размахваше високо над главата си панталона му като току-що смъкнат скалп.

ДВАДЕСЕТ И ДЕВЕТ

Някъде през нощта вятърът пак беше съборил кръста.

Огдън Ръсел седеше и търкаше очите си, за да прогони дрямката.

Седнал върху пясъка, се взираше в падналия кръст и си мислеше, че това беше вече непоносимо, при все че беше вече време да свикне. Направи всичко, което знаеше и можеше, за да поддържа кръста изправен. Хващаше плуваци по реката дървета, за да го подпира и укрепва. Покрай водата намери няколко по-големи камъка и ги дотътри до кръста, за да изгради основите му. Изкопаваше дупка след дупка за него и с едно по-тежко дърво, изхвърлено на брега, трамбоваше здраво пясъка около него.

Но нищо не помогна.

Нощ след нощ кръстът падаше.

Не беше ли това — учудваше се той, — знак, упорито напомняне, че няма да намери утехата и упованието, които търсеше и че е по-добре да се откаже? Или пък беше едно изпитание за това доколко той заслужава да получи този божествен дар, това благодеяние? В какво бъркаше? Къде беше грешката? В продължение на много часове стоеше коленичил. Отразеното във водата слънце и пясъка опърлиха кожата му и целият заприлича на сварен забелен картоф. Плачеше и се молеше на Всемогъщия, докато краката му се схванеха, лишени от приток на кръв и гласът му пресипнеше. Подлагаше се на безкрайни душевни изпитания и изтезания и отправяше стонове и молби, които биха трогнали дори сърце от камък. Живееше само с речни миди, малини, къпини, воден крес и по някоя рибка от време на време, докато от тялото му останаха само кожа и кости и постоянна болка сви стомаха му.

И нищо не се случваше. Нищо не идваше.

Предзнаменованието го нямаше.

Бог продължаваше да го пренебрегва.

А не беше само това. Беше изгорил и последния от двата борови дънера, които намери изхвърлени във върбовия гъсталак до пясъка на

брега. Предишния ден изскубна и последните корени, които можеше да достигне. Разчиташе само на случайно изхвърлено от водата дръвце и изсъхнали върбови клонки, които до голяма степен бяха нищо, защото бързо се превръщаха в пепел без особена топлина.

И като добавка към това горестно изпитание, беше човека с кануто, който през цялото лято се навираше тук по реката и понякога дори се опитваше да разговаря с него без да знае и разбира, че с отшелници не се разговаря.

Та той беше избягал от хората. Беше обърнал гръб на живота. Беше дошъл тук, за да се отърве и от двете. Но ето, че въпреки всичко животът, в лицето на този човек с кануто, си навира носа и може би го шпионира, макар че какво има за шпиониране, учудваше се той, при скромен мирянин като него. Ръсел бавно се изправи на крака, подпирайки се на ръце и поотупа пясъка от гърба и краката си.

Погледна кръста още веднъж и реши, че трябва да направи нещо по-ефикасно от направеното до сега. Единственото решение, рече си той, беше да преплува на брега, да намери изхвърлено някое по-дълго дърво, за да подмени дългата част на кръста и да го забие колкото се може по-дълбоко. Заровен така той няма да натежава толкова и по-трудно ще бъде прекатурван.

Мина по пясъка и коленичи до водата, загреба с пълни шепи и наплиска лицето си. Изми се и както си беше на колене, погледна през омарата над стоманеносивата водна повърхност към гъстите неравни шубраци на другия бряг.

Да, беше постъпил правилно, помисли си той. Беше останал верен на всички стари изисквания на отшелничеството. Беше дошъл в едно забутано местенце на земята, тук дълбоко в девствената природа. Беше се изолирал на това заобиколено с пясък островче посред реката, където никой и нищо не можеше да разсейва и отвлича вниманието му. Със собствените си ръце направи и съхрани кръста. Гладуването му беше почти непоносимо. Молитвите си изпълняваше както подобава. Плачеше и се молеше. Унижаваше се и духом и тялом.

Имаше едно нещо. Едно-единствено нещо. И през последните седмици той се бореше с мисълта за него, със самият факт, че е помислил за него, с желанието да го изрече. Пазеше го дълбоко закътано в съзнанието си. Опитваше се да го забрави, да го изтрие от разума и съзнанието си.

И все пак то постоянно изплуваше на повърхността и нищо не беше в състояние да го потисне. Тук, в тишината на току-що зародилия се ден, той отново беше изправен лице в лице с него.

Предавателят, вграден в гръдния му кош!

Можеше ли той да търси душевно безсмъртие и същевременно да се придържа към обещанието за физическото? Можеше ли да играе комар с Бога и да крие ас в ръкава си?

Трябва ли преди молбите му да бъдат чути, да се отърве от предавателя в гърдите си и да стане обикновен смъртен?

Политна напред и колабира на пясъка.

Влажния пясък подразни страната му и продължаващите да се движат устни загребаха пясъчинки.

— О, Боже! — прошепна той в страх и отчаяние. — Това не, това не, това не...

ТРИДЕСЕТ

След като успешно отпрати стеблото, за което се беше заловил, към брега, той отново стъпи на твърдо. Трябваше да измине половин миля през гъсти гори преди да излезе на пътя.

Комарите и мухите бяха ужасни. Нагорещената земя пареше краката му. На много места се натъкна на коприва и въпреки опитите му да заобикаля такива растения, налагаше му се да минава през места, обраснали с отровен бръшлян. Ожареното от копривата все още пареше, а отровните мехури от бръшляна знаеше, че ще се появят след един-два дни. Предстояха му трудности.

В първите няколко мили страхливо се озърташе, защото се опасяваше, че лауфърите ще го догонят, но те не се виждаха никакви и той реши, че са го изоставили. Достатъчно се позабавляваха с него и повече не им беше нужен. Взеха колата, дрехите му и всичко, което имаше. Метнаха го в реката с дива радост и толкова. Какво повече. Те всъщност не бяха лоши хора. Ако бяха, той вероятно нямаше сега да бъде тук. Нямаше да подскача по този коловоз и да шляпа с ръце комарите и мухите и постоянно да охка от паренето на копривата.

Стигна до един поток. Каменният мост над него беше започнал да се разпада. Потокът под него течеше лениво и по дъното му прозираше черна алувиална тиня.

Фрост тръгна по обраслия с трева коловоз върху моста, като продължи безуспешно да размахва ръце срещу рояците инсекти, които го нападаха. Задачата му обаче беше непосилна. Комарите настървено се впираха в него и в стремежа си да ги махне от врата си ръката му размазваше издутите им от кръв тела.

Беше убеден, че привечер щеше да стане още по-зле. С настъпването на вечерния здрач, мухите щяха да изчезнат, но пък облаци от комари щяха да се вдигнат от тресавищата и мочурищата в низината. Единиците, които сега лакомо се охранваха по него бяха само пратениците, авангарда на тези, които щяха да долетят привечер.

С настъпване на утрото тялото му ще бъде изпъстрено с размазани ивици кръв и омаломощено от отровните ухапвания на комарите, а повече от сигурно клепащите му ще се подуют и ще затворят очите му. Мина му и мисълта за възможна смърт при толкова ухапвания.

Да можеше само да накладе огън. Димът би го предпазил от тях. А и на открити пясъчни наноси по реката постоянния речен ветрец би поразредил тази напаст. Ако пък би могъл да изкачи скалите, горе на ветровития хълм ще се поотърве от издигащите се от тресавищата рояци след падането на мрака.

Огън не можеше да накладе. А мисълта за катеренето по скалите и пробиването на обратен път през гъсталаците към реката го хвърляше в ужас. Преминаването щеше да бъде ужасно трудно през отровните бръшляни, а възможно беше да се натъкне и на гърмящи змии. Освен това, дори и да стигне до реката, може би нямаше да може да се добере до пясъчен нанос. Единственият, който познаваше, навярно беше доста далече, а той не бе добър плувец.

Много ясно обаче разбираше, че трябва да предприеме нещо. Следобеда преваляше и много време не му оставаше.

Застанал на пътя с присвити очи гледаше към обрастите в храсталаци и бурени скали.

Трябва да се намери друг изход, помисли си той. В главата му бавно се оформи решение. Обърна се отново, отиде към моста и се смъкна към плиткото поточе. Наведе се и загреба шепа тиня. Беше черна, леплива и смърдеше. Размаза тинята по гърдите си, по ръцете и раменете. Нахвърли препълнени шепи по гърба си. След това грижливо намаза и лицето си. Тинята залепна по него като щит. Острото свирене на комарите продължаваше да звучи в ушите му. Спускаха се на облаци пред очите му, но не кацаха по размазаната тиня.

Той продължи да се плеска с кал, за да прикрие тялото си колкото се може по-добре. Прохладата на тинята, а може би и нещо антисептично в нея, облекчиха смъденето и болките от копривата и ухапванията на комарите.

Тук, помисли си той, приседнал гол като дивак на брега на този тинест поток, беше много по-зле отколкото там, по градските улици. Защото сега нямаше нищо — абсолютно нищо.

Тук, почти в края на пътя, който незнайно защо беше поел, той най-накрая бе сломен. По-рано хранеше някаква съвсем слаба надежда, но сега надежда нямаше. Не виждаше как може да излезе от положението. Нямаше нито средства, нито понятие за това.

Да вземе ли утре да се върне при лауфърите и да се присъедини към тях, ако все още са там и ако въобще го приемат? Това не беше живот по негов вкус и желание, но така поне би се сдобил с панталон, а вероятно и чифт обувки. Ще има какво да яде и какво да върши.

Но твърде вероятно е те да го отпъдят веднага щом го видят. Защото той е ости и никой, дори лауфъри, не бива да общуват с хора, които са ости. Възможно е обаче и да не им пука. Могат да го приемат в компанията си просто като шут на групата, като забавен зевзек.

Само мисълта за такова падение го накара да потрепери.

А може пък да беше дошъл часът да поеме последния отчаян път и да потърси най-близката мониторна станция, и да заяви желанието си за смърт и след 50, 100 или 1000 години да се събуди не по-добре отколкото е сега. Ще премахнат белезите на остракизма и той ще бъде това, което си е, но нищо повече. Ще му дадат дрехи, за да се облече и той ще се нареди на опашките за хранителни продукти и отново няма да има достойнство, стремежи и надежда. Но ще бъде безсмъртен — Боже мой, да, той ще бъде безсмъртен!

Стана и тръгна нагоре по поточето да потърси къпините, които беше забелязал по-рано. Налапа шепи от тях и отново се върна. Седна замислен, като от време на време загребваше тиня и подновяваше отронилата се от тялото му. Ясно, беше в безизходица. Здрачаваше се вече и комарите се събираха на рояци. Налагаше се да прекара нощта тук. На сутринта ще хапне малко къпини за закуска, ще поднови дрехата си от кал и ще види какво да предприеме.

Падна мрак и светулките понесоха по скалите и храсталаците стрелкащите си светлини. Козодой избоботи самотен някъде в далечината. Друг му отговори. Някъде из гъсталаците изцвили борсук. На изток засия златиста светлина и луната, почти пълна, изгря. Свиренето на комарите превзе тишината на нощта. Някои влизаха в очите и ушите му и той постоянно ги мачкаше. Унасяше се в дрямка и внезапно уплашен се събуждаше. На моменти не можеше да проумее къде се намира. Бяха му необходими секунди, за да се опомни и ориентира. Наизлязоха дребни нощни грабители и зашумолиха по

храстите и буренаците. Заек заподскача надолу и спря на края на моста със заострени напред уши. Погледна важно надолу към странната фигура, присвита на речния бряг. Далече някъде нещо високо и весело изджавка. По върха на скалистия бряг зловещо извресця патица и Фрост се разтрепера.

Задрямваше и отново се събуждаше. В тези моменти на пробуждане мислите му се мъчеха да избягат от жестоката действителност и се рееха назад към други дни. Към човека, който му оставяше храна до кофите за боклук. Към онзи старик, който го беше запитал дали вярва в Бог и към мимолетния час в светлината на свещите и аромата на розите с Ан Харисън.

И защо, учудваше се той, този човек го хранеше? Човек, когото не познаваше и с когото никога не беше разговарял? Нима има, чудеше се той, някакъв смисъл в този живот, който човечеството живееше? Може ли да има стремеж и цел в един толкова безсмислен живот?

Някъде в безкрая на дългата нощ, той разбра и реши какво трябваше да направи. Разбра и смътно осъзна отговорността, за която не беше се сетил до този момент. Не я усети изведнъж. Тя се яви и оформи постепенно, като едно назидание; урок, научен на етапи и болезнено.

Не, той не трябва да се връща в лагера на лауфърите. Не трябва да търси смъртта. Докато е жив, трябва твърдо и неотлъчно да се придържа към целта, която не му беше известна. Беше тръгнал към някакво стопанство без да знае защо трябва да продължи в това направление, към тази своя цел. Защото нещо му подсказваше, че не само той се е отправил натам. Чапмън, онзи чуден човек, който му зададе толкова много въпроси, човека, който загина в алеята — или по-скоро спомена за него, неговата памет също бяха се отправили натам. Опита се да осмисли всичко това, но напразно. Беше му ясно, че смисълът не можеше да изкристализира. Чувстваше, че не може да го проумее. Беше се обвързал с този курс, беше тръгнал по този път и трябваше да го следва въпреки многото въпросителни.

Възможно ли е, учуди се той, този луд и необуздан подтик към това пътуване да е резултат на някакво предчувствие извън нормалния умствен процес? Може би една добавена, извънредна функция на разума, която се проявява само при стресови състояния и извънредни обстоятелства.

Утрото най-после дойде и той тръгна нагоре по потока, за да потърси къпини. След това внимателно поднови тинята по тялото си и тръгна.

Още 15 мили и щеше да стигне до началото на една падина, която се спускаше отгоре между хълмовете. По тази падина най-после щеше да стигне до стопанството. Опита се да си спомни как изглеждаше отвора на тази долина. Единственото, което си спомни беше, че някъде на хълма извираше поточе, ледено студено, което слънцето никога не можеше да стопли. Струеше във водоскока под пътя, и лъкатушеше към едно езерце недалеч от пътя, задушавано от папур, тръстики и други блатни растения. Ще трябва да се ориентира по извора и поточето, убеди се той, защото друго не помнеше.

Смъденето от копривата изглежда беше минало, а поради калта мухите и комарите почти не го безпокояха. Продължи трудния си път нататък. Стомаха му се бунтуваше. По едно време забеляза гъби по пътя и се спря да ги разгледа. Спомни си, че в онези дни, когато идваше в стопанството за летните ваканции често ходеше с дядо си за гъби. Тези му изглеждаха като онези, които тогава беряха, но все пак не можеше да бъде съвсем сигурен. Глада и предпазливостта се сблъскаха в жестока схватка и той продължи пътя си без дори да ги докосне.

Стана горещо и надолу по реката заграчиха врани. Закътан между скалистите хълмове, пътят беше задушен и безветрен. Фрост пътуваше в омара от горещи изпарения — без полъх дори от ветреца и чувстваше, че се задушава. Калта засъхваше и се отлюспваше от тялото му или смесена с пот се стичаше надолу. Сега обаче комарите бяха по-малко. Горещината ги беше прогонила по сенчестите места до пътя.

Слънцето стигна обедния си апогей и наклони на запад. Далече натам израснаха огромни буреносни облаци и всичко затихна. Не се чуваше нищо. Признак за буря, помисли си Фрост, като си спомни за баба си и нейните гадания на времето.

В продължение на повече от час той се спираше по височините, разглеждаше и търсеше познати места пред себе си. Пътят обаче с неизменно еднообразие продължаваше да лъкатуши между стените от зеленина.

Денят преваляше. Облаците на запад се умножиха и увеличиха. Слънцето най-после се скри зад тях, и въздуха се поразхлади.

Фрост стъпка по стъпка се тътреше напред. Мъчителното ходене като че нямаше край.

Изведнъж дочу звук на течаща вода. Спря и се заоглежда. Пред него беше падината с поточето. Ето го вдясно и склона, спомни си той, с короната от варовик и кедрите около нея. Стори му се като място, което е напуснал вчера. Не беше очаквал, че ще му бъде толкова познато. Но освен близостта имаше и нещо странно. Имаше нещо окачено на едно дърво до извора. Утъпкана пътека водеше към извора и въздухът беше изпълнен с някаква остра миризма.

Фрост почувства напрежение в тялото си и косите му леко настръхнаха.

Слънцето окончателно изчезна зад надвисналите облаци. Сенчестите места до гората станаха по-тъмни и комарите отново се появиха.

Той видя че това, което висеше на дървото, беше раница и усети, че миризмата идваше от лютивни изпарения на мокра пепел. Някои навярно бяха палили огън до извора и са отишли някъде, оставяйки раницата. Дали изобщо са заминали от тук или ще се върнат, не можеше да се разбере, но щом имаше раница, значи имаше навярно и храна.

Фрост се отклони от пътя и се затътри по пътечката към утъпканите буренаци на мястото за лагеруване.

Там имаше човек. На земята лежеше мъж. Единият му крак беше свит почти до корема, а другият опънат. Дори от разстоянието, където се намираще, Фрост ясно видя, че опънатият крак беше почти два пъти по-дебел от другият. Крачолът беше така издут, че платът просто лъщеше. Той беше загънат над глезена, а под него оголената плът беше се подула извън пределите на крачола и обувката и беше червено-черна.

Мъртъв е, помисли Фрост. Мъртъв и кой знае от кога лежи тук?

А това беше странно, защото хеликоптер от спасителната станция щеше отдавна да е пристигнал, за да прибере тялото.

Фрост тръгна напред, но се спъна в паднало от дървото клонче. Сухите листа по него изшумоляха.

Легналият на земята леко се раздвижи и се опита да се обърне по гръб. Обърна глава по посока на шума. Лицето му представляваше издута маска, а очите му изглеждаха затворени от отока. Размърда устни, но звук нямаше. В дълбоките пукнатини на устните му потече кръв и накваси брадата му. Устните отново се раздвижиха и този път се чу слабо грачене.

До сивата могилка на загасналия огън имаше прекатурен чайник.

Фрост отиде до огъня, грабна чайника, бързо отиде при извора и загреба вода.

Върна се, коленичи, леко повдигна човека и го подпря с тялото си. Опря чайника до устата му и човекът жадно, с даване и лигавения се напи. Фрост свали чайника и отново положи човека на земята.

Продължителна гръмотевица изпълни долината. Скалистите склонове отразиха ехото. Фрост погледна нагоре. Черните облаци като че бяха кипнали. Бурята, която заплашваше целия следобед беше на път да се разрази.

Фрост стана, отиде при дървото, взе раницата и я отвори. От нея се изгърсиха панталон, риза, чорапи, няколко консерви и някой други дреболии. До дървото беше изправена рибарска пръчка.

Върна се при лагеруващия, който със затворени очи немощно му махаше с ръка. Повдигна го, даде му още вода и пак го положи на земята.

— Змия — каза човекът, и това беше повече грачене, отколкото дума.

Гръмотевицата избоботи отново. Стана по-тъмно.

Човекът каза змия. Гърмяща змия може би. С опустяването на земите гърмящите змии се бяха увеличили.

— Ще трябва да ви отведа от тук — каза той на човека. — Ще се наложи да ви нося. Може да боли но...

Човекът не отговори.

Фрост погледна лицето му.

Имаше вид на заспал. Вероятно беше изпаднал в кома. Повече от вероятно беше той да е изпаднал и излизал от кома в продължение на часове, ако не и дни.

Друг изход няма — убеди се Фрост. Ще трябва да отнесе човека до стопанската къща горе на хълма. Да го подслони и облекчи някак

си. Да накладе огън и му стотви нещо топло. Бурята всеки миг щеше да се разрази и той не можеше да го остави така.

За да се придвижи до къщата той ще трябва да се възползува от обувките на човека, от панталона и ризата, които бяха изпаднали от раницата. От храна също ще има нужда. Ще сложи някоя и друга консерва по джобовете си. Кибрит или запалка също. Не може да няма такива, помисли си той. Ще трябва да вземе и чайника. Ще го привърже за колана си може би. Ще му потрябва за подгриване на яденето.

Две мили, помисли си той. Най-малко две мили и все нагоре по хълма, по ужасен терен.

Трябваше обаче да се направи. Човешки живот беше в опасност.

Човекът промърмори нещо.

— Искате още вода? — запита Фрост.

Онзи изглежда не го чу.

— Хеманити — изломоти той. — Хеманити, много хеманити...

ТРИДЕСЕТ И ЕДНО

Франклин Чапмън седеше на пейката пред библиотеката и чакаше. Бе чакал всяка сряда и събота вечер след разговора си с Фрост. Почувства първата болка. За момент уличните светлини, осветените прозорци по къщите, тъмните сенки на дърветата и блесналата настилка на улицата се завъртяха и разместиха като тъмен калейдоскоп. Той се присви от пареща болка, която премина от гърдите и корема му към ръката. Здравно притисна ръце към корема и заби глава в гърдите си. Болката в гърдите и корема позатихна, но лявата му ръка остана все така безчувствена и в безчувствеността ѝ като че ли запулсира нещо страшно.

Изправи се внимателно и страх скова сърцето му, защото някъде някаква частица в съзнанието му нашепна причините за тази болка. Трябваше да се прибере в къщи. Или по-добре да спре такси и да помоли шофьора да го закара в най-близката болница. Трябва обаче, реши той, да почака още малко, защото беше обещал, че ще чака от 9 до 10 две вечери в седмицата. А какво би станало, ако Фрост го потърсеше?

Макар че от онази вечер, когато готвача беше убит в алеята при ресторанта, Фрост съвсем се загуби. Ан Харисън също изчезна без да му се обади.

— Какво би могло да им се случи? — замисли се той. Отпусна се внимателно и положи стрелкащата го ръка в скута си.

Ама, и той е един — една болка, какво толкова...

Болката дойде с нов пристъп и той отново се присви одве.

Пристъпът постепенно отслабна и той бавно изпусна дълбоко поетия въздух от омаломощените си гърди.

Не трябва да умирам, рече си той. Трябва някак си да продължа да живея.

Хвана се здраво за пейката и се изправи. От дъното на улицата се появи светещата табелка на такси. Той се запрепъва по пътеката към улицата, махайки с дясната си ръка към приближаващото такси.

Таксито се изтегли встрани и спря. Шофьорът протегна ръка назад, за да отвори вратата. Чапмън се вмъкна и се стовари на седалката. Дишаше все по-трудно и звучно.

— Къде, мистър?

— Закарайте ме... — започна Чапмън и спря, защото му хрумна нещо. В болница не. Не направо и веднага в болница. Той непременно трябва най-напред да отиде на едно друго място.

Шофьорът се полуобърна и се вгледа в него.

— Мистър, добре ли сте?

— Добре съм.

— Виждате ми се малко особен.

— Няма ми нищо — каза Чапмън.

Беше му трудно да мисли. Ужасно трудно да свърже мислите си. Съзнанието му беше претоварено и объркано.

— Трябва ми пощенска станция — каза той.

— Има една по тази улица, но ще да е затворена.

— Не — прошепна Чапмън. — Не просто станция. Искам да ме закарате в една определена станция — продължи с усилие той и каза на шофьора къде се намира тя.

Шофьорът го погледна подозрително.

— Мистър, Вие не ми се виждате добре.

— Добре съм — каза Чапмън.

Облегна се назад и се загледа в бягащата покрай таксито улица. Повечето от заведенията и магазините бяха тъмни. Тук-там по блоковете продължаваха да светят прозорци. Недалеч отпред на лунната светлина блестеше кръст на църква. Веднъж, спомни си, и той влезе в една църква, за да потърси помощ.

Нощта беше тиха. Градът също, какъвто си беше и всяка нощ. В този умерен поток имаше някаква сигурност — внушаваше спокойствие. Земя и живот, замисли се той — две толкова хубави неща. Светлините на лампите по паважа, безшумните прибежки на котка, черна като самата нощ, изрисуваните търговски реклами по витрините. Всичко това той беше виждал и по-рано, но не така ясно и истински. Сега, облегнат в бягащото такси, той ги виждаше като за пръв път. Виждаше ги като съставни части и подробности на града, който добре познаваше. Сякаш се прощаваше с всичките тези неща и се вглеждаше в тях, за да не ги забрави след като си отиде.

Макар че никъде не заминаваше. Отиваше най-напред в пощата, след това в болница, откъдето щеше да се обади вкъщи, защото ако не успее да се обади, Алис ще се безпокои, а тревогите са й толкова много, че не му се ще да прибавя към тях. Не парични тревоги обаче. В това отношение той беше спокоен, като имаше предвид книгата, която щеше да реши паричните им проблеми.

Ръката много го безпокоеше. Така му се искаше да се отърве от тази болка. Освен ръката, той вече се чувстваше добре. Малко отпуснат, отслабнал и разсеян може би, но ръката, ръката го безпокоеше.

Таксито приближи бордюра и шофьорът се обърна, за да отвори вратата.

— Заповядайте — каза той. — Да чакам ли?

— Ако нямате нищо против — отвърна Чапмън. — Веднага се връщам.

Изкачи стълбите на почивки, защото му беше много трудно. Краката му се влачеха и когато се качи горе просто не можеше да си поеме дъх.

Прекося фойето и намери кутията, която преди няколко седмици беше наел. Погледна. Пликът все още беше там — сам, единствен.

От Б до Ф и обратно на А. Бавно и внимателно завъртя барабана, но не успя. Завъртя шайбата и отново набра буквите. Този път отвори. Бръкна, извади плика и затвори кутията.

Стиснал здраво плика той се обърна да тръгне. Болката отново го сполетя — масирана, жестока, ужасна. Невероятна чернота го обхвана и той падна без да усети пода. Съзнанието му се понесе в притаеното сияние на зората и Франклин Чапмън навлезе в покоите на смъртта.

ТРИДЕСЕТ И ДВЕ

Бурята се разрази минути след неговото тръгване. Прегърнал човека като бебе, Фрост мъчително си пробиваше път през хаоса от проблясващи светкавици и постоянен тътнеж от гръмотевици, които хълмовете наоколо многократно повтаряха. Дъждът се сипеше като из ведро и земята под краката му като че ли се движеше с поройните талази. Дърветата над него шибаха клони като огромни агонизиращи чудовища. Скалите по върховете на хълмовете тъжно стенеха и като че ли запълваха паузите между гръмотевиците.

Човекът, когото носеше, хич не беше лек. Беше набит и тежък. Налагаше се Фрост често да спира и търси опора за товара си без да го лишава от бащинската прегръдка. Между тези неизбежни почивки той неотстъпно продължаваше трудния си път. Стъпка по стъпка опипваше и изкачваше хълма. Почвата под краката му беше неустойчива, като течащата по нея вода. В низината долу се чуваше рева на прииждащите води, които се събираха в подножието на хълмовете като в огромна фуния. Мястото, където намери човека, навярно вече беше в един фут, ако не и повече вода.

С настъпването на бурята силно се смрачи. Виждаше само няколко ярда пред себе си и не се осмеляваше да мисли за разстоянието, което му предстоеше да измине. Мислеше само за поредната стъпка и след като успешно я направеше, мислеше за следващата. Времето престана да значи нещо, и светът за него се сведе до няколкото квадратни метра от мъгла и сива вечност, в които си пробиваше път.

И изведнъж, без каквито и да е признаци, гората свърши. Излязоха на поляна, която изглежда някога е била изкуствена ливада. Триви до коленете се огъваха под напора на сърдития вятър. Белите им стъбълца призрачно проблясваха в сумрака на бурята, шибани от разбитите в мрака дъждовни талази.

На хълма над поляната имаше къща, изправена като скала срещу бурята. Около нея, шибани от вятъра, се огъваха дървета, а по-назад,

на хоризонта се чернееше друга постройка — навярно плевнята с оборите.

Той понесе тежкия си товар през поляната. Чувстваше, че стъпва по-уверено, защото земята тук беше по-равна, а и близостта на целта му беше вдъхнала неподозирани сили. Тук, в пътя през поляната, той за пръв път след като тръгна, почувства топлината в тялото на човека, когото носеше. Изкачването на хълма му беше особено трудно с този товар. Но за пореден път си напомни, че това не беше никакво бреме, а човек.

Тръгна между дърветата около къщата. Светкавиците раздираха небето и поройните вълни безмилостно се изливаха отгоре му.

Спря се под навеса на портата и с радост усети, че къщата му е позната. Дори в този ужасен дъжд веднага си представи и видя двамата старчоци, седнали на верандата в шезлонгите как се любуват на живописната котловина.

Стигна до стъпалата и се заизкачва нагоре. Сториха му се крехки и несигурни, но все пак издържаха тежестта и той се изкачи на верандата.

А сега вратата, помисли си той. Дали ще е отключена? Не беше и помислял за това. Заклучена или не той трябваше да влезе. Ще разбие вратата или някой прозорец, защото човекът когото носеше имаше нужда от подслон.

Прекося дъсченият под на верандата. Когато стигна до вратата тя неочаквано се отвори и един глас каза:

— Сложете го ей там.

Тъмната човешка фигура го заведе към нещо като кушетка до стената.

Той се наведе и сложи човека на кушетката, а самият остана прав. Ръцете му болезнено и безжизнено увиснаха. За миг само стаята се завъртя около него, но всичко бързо дойде на мястото си.

Другият, който му отвори вратата беше застанал до една маса в насрещния край на стаята. Несигурно затрептя малко езиче светлинка. Разрасна се, бързо се успокои и Фрост различи свещ. А за последен път той видя свещ онази нощ (колко отдавна беше това!), когато Ан Харисън седеше срещу него на масата.

Другият се обърна. Беше жена. Лицето ѝ беше обикновено, но излъчваше сила. Лице на 60 годишна жена, ако не и повече, но имаше

вид на лице без възраст — спокойно и уверено. Косата ѝ беше плътно прибрана на кок до самия врат. Облечена беше в дрипав спортен пуловер с дупка на единия лакът.

— Какво му е? — запита тя.

— Ухапан от змия. Намерих го сам, отседнал на едно място до пътя покрай реката.

Тя взе свещта и я подаде на Фрост.

— Дръжте това — каза тя, — светете ми да работя.

Наведе се над миндера и човека.

— Кракът му — каза Фрост.

— Виждам — отвърна тя.

Хвана с двете си ръце долния край на оръфания крачол и го разкъса. Подхвана краищата и също ги разкъса докато кракът съвсем се откри.

— Свалете свещта по-надолу — тросна се тя.

— Да, мем — отвърна Фрост.

Кожата на крака беше издута до краен предел и изпъстрена с черни и червени петна. От някои отворени язвички изтичаше гной.

— От колко време е така?

— Не знам. Намерих го днес следобед.

— Домъкнахте го по хълма в тази буря?

— Какво друго можех да направя — каза той. — Трябваше!

— Не виждам какво мога да направя — добави тя. — Можем само да го попочистим. Да му сварим топла супа. Да го пооблекчим.

— Медицинска помощ наоколо навярно няма!

— На около 10 мили — каза тя, — има спасително-моторна станция, а аз имам кола. Можем да го закараме там като спре бурята. За бурно време пътят е твърде опасен. Има голяма опасност от свличания и подводни ями. Ако успеем да го закараме там, те ще го вдигнат с хеликоптер за Чикаго.

Обърна се и тръгна към кухнята.

— Ще стъкна огъня — каза тя — и ще стопля малко вода. Опитайте се да го позачистите, докато направя супата. Трябва да му влеем поне малко от нея.

— Той размени няколко думи с мен. Само няколко. Някакви безсмислици. Бълнуваше за много хеманит. Имах чувството, че нося

мъртвец. Външно беше съвсем изстинал, но аз усещах че е жив, защото в тялото му имаше топлина.

— Тук и сега не е време за умирање — каза тя. — Дори и там долу в падината. Изключено е в такава буря спасителната команда да дойде навреме.

— Помислих за това — каза Фрост.

— Вие дойдохте направо тук! Знаехте ли че има къща?

— Преди много години — отвърна той — съм идвал тук. Не очаквах обаче да намеря някого в къщата.

— Аз се настаних в нея — каза тя. — Предполагах, че никой няма да има нищо против.

— Сигурно няма — отвърна той.

— Вие изглежда също имате нужда от храна — обърна се тя към него, — и от почивка — също.

— Вижте, мем, трябва да ви кажа нещо. Аз съм ости. Остракиран съм и не бива с никого да говоря и никой не трябва...

Тя вдигна ръка.

— Знам какво е остракиран. Не ми обяснявайте.

— Исках просто честно да ви кажа и да ви предупредя. На тази светлина трудно можете да забележите, а и брадата ми порасна и поприкри белезите. Ще поостана, за да ви помогна с човека ако искате, и след това ще си отида. Не ми се ще да ви причинявам неприятности.

— Млади човече — каза тя, — остракизма за мене е едно нищо. Съмнявам се дали изобщо е нещо за някого тук в тази пустош.

— Но аз не искам...

— Ами след като сте остракиран и не трябва да контактувате с никого, защо е трябвало да се главоболите с този човек?

— Не можех да го оставя така. Не можех да го оставя да умре!

— Могли сте — отвърна тя. — Това не е било задължение за един остракиран.

— Но мем...

— Виждала съм ви някъде — прекъсна го тя. — Без брада. Още от началото си го помислих, щом осветих лицето ви със свещта, но...

— Не мисля, че сте ме виждали — каза той. — Името ми е Даниел Фрост и...

— Даниел Фрост от Вечният Център?

— Да. Но Вие как...

— Радиото — отвърна тя. — Аз имам радио и следя новините. Казаха, че сте изчезнал. Говориха за някакъв скандал, но не казаха, че сте остракиран. И ето че се сетих къде съм ви виждала. На Новогодишната забава, точно преди една година.

— Новогодишната забава?

— Да, във Вечния Център в Ню Йорк. Вие навярно не сте ме запомнили. Не ни запознаха. Аз бях с хората от отдела за Изследване на Времето.

— Изследване на Времето! — едва не извика той, защото вече разбра коя е жената.

Беше тази, за която Би Джей каза, че трябва да се намери. Изчезналата.

— Радвам се, че най-после се срещнах с Вас, Даниел Фрост — каза тя. — Моето име е Мона Кямпбъл.

ТРИДЕСЕТ И ТРИ

Ан Харисън разбра, че отново беше навлязла в път без изход, но нямаше какво друго да прави освен да го следва докато намери място за обръщане, за да се върне и отново да потърси път, който да я отведе на запад.

Едно време пътищата са били номерирани и старателно обозначени. На всяка сервизна станция е имало подробни карти. Сега обаче повече от пътните знаци бяха изчезнали и нямаше сервизни станции. С тези коли, задвижвани от дългосрочни, почти вечни акумулатори нямаше нужда и от сервизи.

В тази пустош всичко се свеждаше до търсене на верния път. Човек често се забиваше в грешни посоки, връщаше се и отново търсеше. В някои дни тя изминаваше само по няколко мили, а често и без да знае къде се намира. Рядко попадеше на хора, които да пита и рядко минаваше през населени места. Погледнато от друга страна, беше една изключителна възможност за гадаене.

Денят беше топъл. Буйната растителност около пътя образуваше нещо като тунел и задържаше горещината. Дори с отворени прозорци в колата едва се дишаше.

В последната миля пътят съвсем се стесни. Заприлича на тясно прокопан канал в склона на хълма. От дясната страна стръмно се спускаше склон, гъсто обрасъл с дървета и храсти. Тук-там от нападалите листа се показваха сиви камъни покрити с мъх. От ляво теренът беше съвсем стръмен, с рядко накацали по него камъни и дървета.

Ан реши, че ако след още пет минути не намери място да обърне, ще върне колата на заден ход до разклонението, няколко мили назад. Това обаче щеше да бъде бавна процедура, дори опасна в тази теснотия и хич не ѝ се искаше да я предприема, освен ако не се наложеше.

Клоните на дърветата от двете страни се сливаха и образуваха тунел, а някои се свеждаха ниско и драскаха по колата.

Видя гнездото много късно, а дори и да беше го видяла нямаше да разбере, че е гнездо. Приличаше на сива топка намачкана хартия, виснала на клона. Удари се в предното стъкло на колата, хлъзна се по колонката и хлътна в отворения прозорец. Рояк насекоми се разхвърчаха от него и сърдито забръмчаха. Едва сега Ан разбра, че тази топка хартия беше гнездо на оси.

Спуснаха се по лицето ѝ и се забиха в косата ѝ. Започна да крещи и да ги пъди с ръце. Колата кривна встрани, олюля се и изскочи от пътя. Удари се в едно дърво, отскочи назад и се удари в камък, завъртя се около него и спря със задната си част заклещена между две дървета.

Ан напипа ключалката и я натисна. Вратата се отвори и тя се изтърколи навън. С усилия се изправи на крака и се впусна в безогледен див бяг, като непрекъснато се шляпаше по лицето и врата. Препъна се, падна и се претърколи. Хвана се за паднало дърво и отново стана.

Една оса запълзя по челото ѝ, друга гневно забръмча в косата ѝ. На две места по врата и на едно по бузата почувства болезнени парения.

Осата на челото отлетя. Ан седна бавно и разклати глава. Бръмченето спря. И тази оса очевидно беше отлетяла.

Разголи краката си. Бяха осеяни със синини и ожулвания. Не липсваха ужилвания и по тях. Слабо пулсиране, като при оток се чувстваше в единия ѝ глезен. Седна внимателно на падналото дърво. Под тежестта ѝ прогнилото стъбло се счупи на парчета и падна на земята.

Наоколо беше черно, сиво и зелено. Покоят на тази пустош също беше зелен. Не трепваше нито лист. Природата беше се притаила в очакване — спокойна и уверена. Случилото се като че ли не я интересуваше.

Ан искаше да крещи, но се овладя. Убеди се, че не беше време за нерви. Единственото, което трябваше да направи, беше да поседи на този пън и да събере мислите си. Да прецени ситуацията и след това да се изкачи и види в какво състояние е колата ѝ. При все че беше съвсем сигурна, че дори и да може да се запали, тя едва ли би могла да излезе на пътя от само себе си. Колите са направени за градските улици, не за терени като този. Тръгването ѝ беше една глупост, разбира се. Това

пътуване тя не трябваше да предприема. Тръгна, спомни си тя, по две причини — да избяга от преследването на Вечният Център и с едно плахо усещане, че по тези места ще може да намери Даниел Фрост.

А защо Даниел Фрост? — опита се да си обясни тя. Човек, с когото беше се виждала само веднъж. Човек, за когото беше сготвила вечеря и я споделила на маса, осветена от свещи и украсена с рози. Човек, с когото ѝ беше лесно и приятно да разговаря. Човек, който обеща помощ при все че съзнаваше, че не може да я даде и усещаше, че и него самият го грози опасност. Човекът, който ѝ беше казал, че е прекарвал летата на своето детство в едно стопанство близо до Бриджпорт в Уискънсин.

И човек, който в последствие беше превърнат в парий.

Изгубени кучета и бездомни котки — при все, че вече нямаше много кучета и котки. Нямаше и загубени каузи. Тя си падаше по загубените каузи. Тя, вечният защитник и утешител за нещастниците. И какво постигна? Ето какво, помисли си тя. Тук дълбоко в този непознат лес, на път изоставен, не водещ за никъде, на 100 мили от всичко човешко, изхапана от оси, покрита със синини, с контузен глезен — една безвъзвратно загубена глупачка.

Изправи се леко и постоя, за да изпробва глезена си. Имаше болка, но реши че ще издържи.

Тръгна бавно нагоре по хълма. Краката ѝ потъваха в напластената с години шума, превърнала се вече в тор. Предпазливо заобикаляше камъните и се хващаше за провиснали клонки да си помага.

Разгневена оса избръмча покрай нея, но по всичко личеше, че рояка вече се е умирал.

Стигна до колата и от пръв поглед разбра, че е неизползваема. Едно от колелата челно беше се ударило в камък и беше нагънато като тенекия.

Погледа го безпомощно и се замисли какво да прави.

Спалния ѝ чувал! Да, той разбира се беше лек, но обемист и неудобен за носене. Храна, колкото може, брадвичката, за да сече дърва за огън, кибрит, още един чифт обувки.

Повече нямаше смисъл да остава тук. Там някъде по тези пusti и изоставени пътища не може да не намери помощ. Все някак ще се оправи. А след като се оправи, какво после? Беше изминала само

няколкостотин мили, а ѝ оставаха много повече. Да продължи ли безумната си одисея или да се върне в Манхатън и Вечният Център?

Някакъв шум привлече вниманието ѝ. Приглушения звук на драскащи по метал клони и тихото бръмчене на електрически двигател. Няква кола се движеше по пътя. Някой пък да я преследва?

Обзе я страх. Силите и смелостта ѝ се стопиха и тя приклепна и се присви до останките от колата си, докато другата кола скрита от увисналите клони, премина и запълзя бавно нататък по пътя.

Навярно е някой, който я е преследвал, реши тя. Защото това беше път, който изглежда не водеше до никъде. Който постепенно се влошаваше и нищо чудно, че скоро съвсем щеше да изчезне.

След няколко секунди колата трябваше да стигне до гнездото на осите и какво ли ще се случи? Тези животинки няма лесно да посрещнат това ново нашествие. Разсърдени при първото нападение всичките като една ще бръмнат за отмъщение.

Шумът от драскането на клоните по метала секна. Електрическият мотор продължи да работи на свободен ход. Колата беше спряла преди да стигне до гнездото.

Хлопна се врата и листата зашумолиха под нечии целеустремени стъпки. Спряха в напрегната тишина. Продължиха отново и пак спряха.

Някой се изкашля за да прочисти гърлото си, като че да проговори, но се отказа.

Нечии крака неуверено се разстъпваха по пътя.

Прозвуча несигурен глас. Глас, който като че ли се страхуваше да наруши горският покой.

— Мис Харисън, тук ли сте някъде? — запита той.

Тя леко се понадигна изненадана. Беше чувала този глас и трябваше да се сети кой е.

— Мистър Сътън — откликна тя, възможно най-спокойно, решила да не вика и да издава изненадата си. — Ето ме тук. Внимавайте, там има гнездо на осите.

— Гнездо на осите ли?

— Там на пътя. Точно пред Вас.

— Вие добре ли сте?

— Да, добре съм. Понажилена малко. Блъснах се с колата в гнездото. Колата изскочи от пътя и...

Принуди се да спре. Думите ѝ се лееха като отпушен поток. Трябваше да се контролира. Трябваше да се пребори с тази хистерия.

Онзи вече беше излязъл от пътя и подскачаше надолу към нея.

Тя го видя. Едрият набит мъж със сивосинкавото и брадясало лице. Той се спря и изгледа колата.

— О, лоша работа — каза той.

— Едно колело е счупено. Нагънато като юфка.

— Създадохте ми доста главоболия да ви търся — каза той.

— Но защо... как ме открихте?

— Сляпа случайност — каза той. — Десетина-петнадесет човека от нашите ви търсят в най-различни посоки. Аз единствен попаднах в следите ви, преди един два дни. Бяхте разговаряли с хората в едно село.

— Спирах на много места, за да питам за пътя — каза тя.

Той кимна с глава.

— А и в къщата горе до разклонението. Те ми казаха, че сте тръгнали в тази посока. Казаха ми, че пътят се губи и не води за никъде. Казаха, че ще имате неприятности, защото пътят е съвсем негоден.

— Аз не видях къща.

— Възможно е — каза той. — Тя е малко встрани, не се вижда добре. Едно куче излезе и ме залая. Иначе и аз нямаше да разбера.

Тя се изправи на крака.

— Е, и какво сега? — запита тя. — Защо ме следите?

— Имаме нужда от Вас. Има нещо, което Вие трябва да направите. Нещо, което ние не можем. Франклин Чапмън е мъртъв.

— Мъртъв!

— Инфаркт — каза той.

— Пликът! — ревна тя. — Той беше единственият, който знаеше...

— Всичко е в ред — прекъсна я той. — Плика е у нас. Ние не го изпускахме от очи. Един шофьор на такси го взе и го закара в пощата...

— Там беше писмото — каза тя. — Аз го помолих да наеме една кутия с фиктивно име. Дадох му плика, той го адресира до себе си и го остави в кутията. Нещо съвсем законно. По този начин аз нямаше да знам къде се намира писмото.

— Шофьорът на таксито беше един от нашите — каза Сътън. — Така го и проследихме. Изглежда е зле когато се е качил в колата и...

— Горкия Франкин — въздъхна тя.

— Бил е мъртъв преди още да падне на пода. Не е разбрал изобщо какво е станало.

— Но за него втори живот няма, няма да...

— Отреден му е по-добър втори живот — каза Сътън, — много по-добър от този, който Вечният Център обещава.

ТРИДЕСЕТ И ЧЕТИРИ

Фрост седна на стълбите на верандата и се загледа в долината. Първите сенки на вечерта се стелеха по реката и низината. А далече над върховете на дърветата, в нестройна редица, ято врани летяха към гнездата си. На другата страна на реката блясналата ивица на стария изоставен път, като бяла панделка или огромна змия се виеше около заоблените хълмове.

Малко по-надолу, недалеч от Фрост, беше плевнята и оборите с провиснала и огъната от времето подпорна греда и безразборно струпани наблизоръждявали от времето стопански машини. В далечния край на отдавна изоставена нива нещо черно подскачаше през високите буренаци — диво куче или най-вероятно койот.

Някога, спомни си той, тази поляна беше ливада и се косеше. Храстите се подрязваха и цветните лехи грижливо се поддържаха. Някога, в неговите спомени, оградите се боядисваха, а сега боята я нямаше, както и голяма част от самите огради. Входната порта висеше неустойчиво на една панта, едва не изскочила от стълба.

Вън от портата беше колата на Мона Кямпбъл, потънала във високите буренаци до самите стъкла. Беше се насадила там като едно несъответствие — един знак на противоречието. Мястото ѝ не беше тук. Човекът беше избягал от тази земя и тя трябваше да бъде оставена на спокойствие. Трябваше да ѝ се даде възможност да си отпочине от човешкото присъствие.

Вратата зад него леко се затвори. Чу стъпки зад себе си. Мона Кямпбъл седна на стъпалото зад него.

— Приятна гледка — каза тя. — Какво ще кажете?

Той кимна с глава.

— Предполагам, че си спомняте много приятни дни тук.

— Мисля, че да — каза Фрост, — но това беше толкова отдавна.

— Не много отдавна — отвърна тя. — Някакви си 20 години, ако не и по-малко.

— Празнота. Самота. Не е това, което беше. Но не ме изненадва, защото и не очаквах друго.

— И все пак дойдохте — каза тя. — Неудържимо търсехте този подслон.

— Дойдох, защото трябваше. Нещо ме караше да дойда. Не мога да кажа, че разбирам какво беше това нещо, но точно така беше.

Разговорът за момент като че ли свърши. Той погледна ръцете в скута ѝ. Ръце понабръчкани, но все още малки и сръчни. Било е време, помисли си той, когато тези ръце са били красиви и до известна степен, не бяха загубили своята красота.

— Мистър Фрост — каза тя, без да го погледне. — Вие не сте убили човека, нали?

— Не, не съм — каза той.

— Не съм и помислила, че сте — отвърна тя. — Вие нямате причини да бягате, освен белезите по лицето ви. Не ви ли е хрумвало, че можете да бъдете реабилитиран, ако ме предадете?

— Мина ми такава мисъл — каза Фрост.

— Мислили сте за такова решение?

— Не съвсем. Когато човек е притиснат до стената, мисли всичко. Дори неща, които не би направил. В случая обаче това не би било достойно.

— Мисля, че би било — каза тя. — Предполагам, че много искат да ме намерят.

От сенчеста хралупа наблизко прозвуча каканижене на козодой. Двамата на стълбите се заслушаха.

— Утре — най-последно проговори Фрост — ще замина, ще ви оставя. Достатъчно неприятности си имате и без мене. Така или иначе починах си една седмица, похапнах си, време е да изчезвам. Няма да е зле и Вие да се преместите от тук. Беглеца не бива да остава дълго на едно и също място.

— Няма нужда — каза тя. — Опасност няма. Те не знаят. Откъде ще знаят?

— Закарайте Хиклин в спасителната станция.

— Беше нощ — отвърна тя. — Те дори не ме погледнаха. Казах им, че съм минавала с колата си от тук и съм го намерила на пътя.

— Разбирам ви — каза той. — Но не забравяйте Хиклин! Човека може да говори.

— Не съм съгласна. Той беше в делириум почти през цялото време, а и когато говореше сам не усещаше какво говори. Бръщолевения за някакъв хеманит.

— Значи — каза той, — Вие няма да се върнете във Вечният Център. Изобщо няма да се върнете?

— Няма да се върна — каза тя.

— И какво ще правите?

— Не знам — отвърна тя. — Няма обаче да се върна. Това е немислимо, фантазия — чиста, жестока фантазия. Докоснал се веднъж до действителността, почувствал веднъж топлината на голата земя, живял веднъж с гората и залеза, порадвал се на песента на козодоя, човек...

Тя се обърна към него и го погледна в очите.

— Ти май не ме разбираш, нали?

Той поклати глава.

— Може би това не е най-добрият начин за живот — каза той. — Мисля, че всички разбираме това, но ние работим за един друг живот и това е най-важното, убеден съм в това. Може би пътищата не са най-верните. След няколко поколения ще намерим по-верните, но засега правим всичко, което можем...

— Казвате това след всичко случило се с Вас? След като ви затвориха, остракираха, опитаха се да ви припишат убийство? И Вие все още вярвате във Вечният Център?

— Случилото се с мен е дело на единици. Това не значи, че принципите, на които се базира Центъра са грешни. Това трябва да ме накара още повече да се придържам към тези принципи, към които винаги съм се придържал.

— Аз трябва да ви накарам да разберете — каза тя. — Не знам защо това е толкова важно, но трябва да ви накарам да разберете.

Той я погледна. Напрегнатото ѝ, сурово моминско лице, изтеглената в кок коса, тънките прави устни, безцветните очи. Лице на строга учителка, помисли си той, зад което се крие ум по-остър и от бръснач.

— Може би — каза той кротко — разбирането се крие в това, за което аз все още не съм попитал.

— Имате предвид причините за моето бягство. Защо отнесох записките си?

— За това би трябвало сам да се сетя — каза той. — Вие обаче не трябва да ми казвате. Беше време когато щях да поискам да знам, но сега изглежда няма значение.

— Избягах — каза тя, — защото исках да се уверя.

— Че това, което сте открили е вярно?

— Да, предполагам точно за това. Доста време се въздържах да докладвам, но дойде време когато трябваше и, как да кажа, мисля че при особено важни случаи човек се стреми да не бърза да говори, да изказва мнения за неща, които е открил, но все още не е съвсем сигурен. Така че се уплаших... е, не точно уплаших, просто помислих, че ако бих могла да изчезна, да остана сама със себе си за известно време...

— Искате да кажете, че сте възнамерявала да се върнете?

Тя кимна с глава.

— Точно това мислех. Но вече не мога да се върна. Премного открих и научих. Повече отколкото предполагам.

— Че пътуването назад във времето има много повече аспекти отколкото мислехме. Че то...

— Не повече от тези, които мислехме — каза тя. — В действителност няма никакви аспекти. Отговорът е много прост. Пътуването е невъзможно.

— Невъзможно!

— Точно така — невъзможно. Човек не може да се мести във времето, нито през времето, нито около него. То не може да се манипулира. То е твърде здраво вплътено в това, което бихме нарекли природа, вселена. Ние няма да можем да се възползваме от пътуване във времето, за да решим проблемите с пренаселеността. Ще трябва или да колонизираме други планети, или да строим в Космоса сателитни градове, или да превърнем Земята в един огромен жилищен блок, или всичко това заедно. Времето беше лесен начин, разбира се, Вечният Център затова и залагаше толкова много на него.

— Но Вие сигурна ли сте? Кое ви прави толкова уверена?

— Математиката — каза тя. — Нечовешката, извънземната математика. Хамелската математика.

— Да, знам — отвърна той. — Чух, че работите по нея.

— Хамелейците — каза тя спокойно — навярно са били странни хора. Хора, изцяло познаващи и спазващи логиката. Занимавали са ги

не само външните явления, но и основните корени на природата. За тази цел развили математиката, която им служела не само да подкрепя и доказва логиката им, но била и като инструмент на логиката.

Тя протегна ръка и я сложи върху неговата.

— Имам чувството — каза тя, — че те по някаква случайност са стигнали до абсолютната истина — ако въобще има такава. А аз вярвам, че има.

— Но другите математици...

— Да, и други математици се занимаваха с Хамелската математика. И тя доста ги затрудни, защото те погледнаха на нея като система от формални аксиоми. Те извлякоха от нея само символи, формули и изводи. Третираха я като материално изражение, а тя е нещо много по-голямо от това...

— Но това ще рече, че ще трябва да чакаме. Ще рече, че хората от камерите ще продължат да чакат. Да чакат, докато им построим място или много места, докато намерим други слънчеви системи с планети като Земята. А планети там има, но всички те са като Хамал IV. Ще трябва да се тераформират. А докато ги тераформираме, населението ще се увеличи още повече.

Той я погледна ужасен.

— Ние никога няма да застигнем и изпреварим този прираст.

Нямаше никога да го застигнат. Твърде дълго бяха чакали. Чакаха, защото безсмъртието им се виждаше близко и реално. Чакаха и защото можеха да си позволят това. Защото пространството във всички посоки на Вселената щеше да бъде тяхно след като решеха проблема с пътуване във времето. А ето, че времето се оказа недостижимо.

— Времето е един от факторите на природата — каза Мона Кямпбъл. — Космоса, пространството, Вселената, също са фактори и съставни части. Енергията е другата. И трите са свързани, вплетени едно в друго. Неразделни са. Нерушими са. Не подлежат на манипулации.

— Ние преодоляхме и опровергахме твърденията на Айнщайн — каза Фрост. — Направихме това, което никой не вярваше, че може да се направи. Може би ще можем да...

— Може би — каза тя, — но аз не мисля така.

— Това изглежда Вас не ви тревожи много.

— Няма причини да ме тревожи — отвърна тя. — Не ви казах всичко. Животът също е фактор. Или по-добре да кажа, живота/смъртта, в същия смисъл, в който казваме материя/енергия, макар че се съмнявам в точността на аналогията.

— Живот/смърт?

— Да, като материя/енергия. Бихте могли да го наречете ако искате, закон за съхранение на живота.

Той стана неустойчиво от стълбищата и слезе долу. Постоя малко загледан в долината и отново се обърна към нея.

— Ще рече, че всичките тези неприятности, тревоги, цялата тази работа е била напразна?

— Не знам — отвърна тя. — Опитвах се да мисля за това, но отговор все още нямам. И може би никога няма да имам. Единственото, което разбрах е, че животът не се руши, или гаси като пламъкът на една свещ. Смъртта е една ретранслация на свойството, наречено живот в друга форма. Точно както материята се ретранслира и превръща в енергия и енергията в материя.

— Значи ние продължаваме така до безкрайност?

— Кой сме ние? — запита тя.

И това беше правилно — помисли си той. Кой сме ние?

Една дребна мислеца пращинка, опълчила се арогантно срещу необятността, студенината, празнотата и безгрижието на природата? Вещ, която се мисли за нещо, а е нищо? Едно дребно неспокойно его, което си въобразява, че Вселената се върти около него, без да разбира, че Вселената нито знае, че то съществува, нито я е грижа дали то съществува.

Такова мислене би било допустимо, рече си той, до сега. Но повече не. Не — ако това, което му каза Мона Кямпбъл, е истина. Защото ако е така, то всяко малко, неспокойно его е съставна част от Вселената и фундаментално изражение, вид на целите и предназначението на Вселената.

— Е, и — започна той. — Какво ще правите при това положение?

Тя поклати глава затруднена и объркана от въпроса.

— Какво мислите, че ще стане, ако публикувам изчисленията си? Какво ще стане с Вечният Център, с хората — с живите и с мъртвите?

— Не знам — отговори той.

— Какво бих могла да кажа? — запита Мона Кямпбъл. — Нищо повече от това, което казах на вас. Че животът продължава, че не може да бъде унищожен, както и енергията. Че той е нещо вечно като времето и пространството. Защото той е едно цяло с тях в състава на Вселената. Не бих могла да се изправа срещу надежди и обещания извън увереността, че животът няма край. Не мога да им кажа, че смъртта би била най-доброто, което може да им се случи.

— Но тя би могла, разбира се.

— Допускам.

— Но някой друг, след 20 години — каза той, — след 50, 100 години, някой ще открие това, което Вие сте открила. Във Вечният Център са убедени, че Вие сте открила нещо. Те знаят, че Вие сте работили по Хамелската математика. Ще възложат на хора да работят по нея. Все някой ще открие това.

Мона Кямпбъл продължи да седи неподвижно на стъпалото.

— Това може да стане — каза тя. — Но Те ще бъдат тези, които ще им кажат, не аз. Не мога да си представя как аз ще разбия и разруша всичко, което човечеството е построило в последните 200 години.

— Но Вие ще го замените с нови надежди. Ще потвърдите вярата, която човечеството е пренесло през вековете.

— Твърде късно е за това — каза тя. — Ние самите формираме нашето безсмъртие, нашата вечност. То е в наши ръце. Не можеш да искаш от човечеството да се откаже от нещо като това заради...

— А, значи затова не искате да се върнете! Не защото не искате да ни кажете, че пътуването във времето е невъзможно, а защото узнаем ли това, ние ще разберем за истинският вечен живот.

— Точно така — отговори тя. — Не мога да превърна човечеството в стадо глупци.

ТРИДЕСЕТ И ПЕТ

Огдън Ръсел спря да копае, защото опря в нещо като камък. Не му оставаше друго, освен да продължи с ръце. Дупката не беше достатъчно дълбока и кръстът, който не му даваше мира тези дни, отново щеше да му създава главоболия.

Застана прав в дупката, която стигаше някъде между коляното и хълбока му, и погледна кръста, проснат на земята. Кръстачката беше привързана към дългото парче с лозова пръчка. Дългата част беше дървото, което той намери изхвърлено от водата и домъкна тук.

Беше доста голямо и несъмнено искаше и по-дълбока дупка. По-късо щеше да е по-добре, но той нямаше избор — взе това, което намери, а не разполагаше нито с трион или брадва, за да го скъси.

За да стои кръста стабилно изправен, при това положение, беше необходима почти два пъти по-дълбока дупка. Налагаше се да копае на друго място, малко по-нататък, защото дори и да разровеше около камъка, нямаше да може да го извади от дупката.

Облегна се на стената на дупката и ядно заудря с босата си пета по камъка. Стори му се, че ударите не звучат като удари по камък. Спря ритниците и се наведе към необикновения камък. Спомни си, че още в началото му се стори прекалено равен и гладък за обикновен камък.

Учуден и озадачен, заклати глава.

Може би не е камък. Но ако не е камък, какво е тогава?

Отново се наведе и присви в тясната дупка. Опипа с ръце твърдото дъно и се увери. Камъкът беше равен и гладък. Натисна с длан и усети огъване.

Озадачен и развълнуван изгреба няколко шепи пясък от едната страна на дупката и усети, че може да подкопае камъка. Изхвърли още няколко шепи и пръстите му напипаха някакъв по-твърд ръб и го обхванаха. Той се напъна доколкото му позволяваше теснотията. Предметът, който той смяташе за камък се преобърна и се изправи. Не беше камък, а нещо метално, проядено от ръжда. От него изпаднаха

дребни люспици ръжда стояли там дълго време необезпокоявани. Повдигнатата страна на металния предмет беше пробита и изпълнена с пясък, в който личаха предмети, увити в нещо като пожълтяла хартия.

Ръсел се пресегна и вдигна един от завитите предмети. Хартията беше стара и чуплива и се раздробиха щом я докосна. Разкъса я докрай и в ръцете му остана изящно гравирани предмет.

Изправи се и вдигна предмета към слънчевата светлина. Беше къс гравирани хеманит, изкусно оформен. Синьо-зеленото в основата беше вода, от която белият хеманитов шаран излизаше. Всяка една от люспите му беше гравирани с изящно съвършенство. Изящността на тази фина изработка накара ръката на Ръсел да потрепери.

Тук имаше красота. Имаше съкровище. И ако във всеки от пакетите имаше парче хеманит, това беше богатство, за каквото малко хора са мечтали.

Внимателно сложи гравюрата на пясъка до дупката. Наведе се бързо и извади още един пакет. И още един, и още — докато нареди на пясъка около 25 гравирани хеманита.

Погледна ги, внушително наредени пред него. Сълзи замрежиха очите му и потекоха по брадясалите му страни.

Седмици наред той се беше молил, просил. Седмици наред терзания късаха сърцето му. Ядеше тези противни миди. И през цялото това време, в пясъка под краката му е лежало това съкровище. Това неочаквано и тайнствено укрите, което е чакало откривателя си. И кой знае колко дълго е чакало този момент, когато той реши да изкопае по-дълбока дупка, за да издигне кръста.

Съкровище, замисли се той. Не това, което той търсеше, но несъмнено съкровище и то съкровище, с което човек би могъл да влезе във втория живот със солиден капитал.

Измъкна се от дупката, приклепна до хеманита и впери поглед в него. Не можеше да повярва. Побутна няколко парчета с пръст, за да се увери, че не сънува.

Съкровище, помисли той. Не търсеното, но това, което намери, докато търсеше другото, може би не така ценно съкровище.

Не беше ли това поредно изпитание, учуди се той. Не му ли стигаха мидите, неудобствата, трудностите и мизерията, които изживя на този остров? Възможно ли е по някакъв начин тези гравирани

ценности да са поставени тук, за да го изпитат, да проверят дали заслужава онова, другото съкровище?

Дали пък не грешеше с колебанието си? Може би трябва да грабне всичките тези гравирания и да ги захвърли в реката, доказвайки, че презира всичко светско. Да се върне след това и да продължи изкопаването на дупката; да укрепи кръста, та да не може вятърът вече да го събаря. След това, може би като по-нататъшно доказателство за преданост, да изтръгне предавателчето от гърдите си и също да го хвърли в реката и да се отърве от всичко, което го свързва със света?

Той приседна на пясъка, склопи ръце на корема си, заклати се напред-назад и се замисли за собствената си мизерия.

Ще има ли край? — запита се той. Някога ще свърши ли? Няма ли край унижението, което човек трупа отгоре си?

Бог е милостив и великодушен! Всички книги казват, че е. Копнее да спечели душите на хората и да ги привърже към Себе Си. А начин винаги има. Пътя е винаги открит. Единственото, което трябва да се направи, е да се извърви този път и да се стигне до всеобхватното и вечно съвършенство.

На този остров обаче той не почувства милост. Нямахше нито предзнание, нито въодушевление. Път не се откри, нито посочи. А и хеманита беше в някакъв ръждясал метален съд, явно не по вкуса и стила Божи. И най-после, запита се той, защо Бог ще си прави толкова труд, за да постигне някаква намеса? Защо ще вземе да се занимава и безпокои с такъв като него изобщо? С него, един прост и глупав човек, когато има милиарди други? Но чакай, чакай, защо той ще очаква такова нещо от Бога? Как може да се допусне фактът, че си е позволил да очаква такова нещо, не е ли признак на суета и грях?

Пресегна се, взе едно от парчетата, стисна го здраво в ръка и се засили да го хвърли. Разтърси се в хлипове и още сълзи заляха брадата му.

Засили се да го хвърли, но не можа. Стиснатият му юмрук се отпусна. Хеманитът се изхлузи и падна на пясъка.

И в този ужасен момент той разбра, че е загубил това, което толкова беше търсил, толкова му беше нужно в неговото смирение и покорство — ключа към вратите на разбирането и просветлението, което така старателно беше търсил. Сега то му изглеждаше реално,

постижимо, но на много висока цена. Цена, която неговата низка груба и недодялана човешка природа никога няма да му позволи да плати.

ТРИДЕСЕТ И ШЕСТ

Някъде през нощта Мона Кямпбъл беше заминала. Колата я нямаше, но нямаше и следи по мократа от росата трева. Не е мислила и да се връща, защото палтото, което беше окачено на куката зад кухненската врата, го нямаше. Нямаше и другите дрехи. В къщата не беше останало нищо, което да свидетелства, че тя изобщо е пребивавала в нея.

Сега изглеждаше празна. Празна не защото нямаше никой в нея, а в смисъл, че повече не представляваше място за обитаване. Принадлежеше на друго време, на отминали дни. Хората вече нямаха нужда от къщи като тази, сгущена в средата на обработваеми земи. Днес те живееха в огромни блокове от камък и желязо, натикани един до друг. Човекът, който едно време е бил скитник и понякога самотник, сега беше член на огромни тълпи, а в близкото бъдеще нямаше да има отделни къщи и отделни постройки въобще. Целият свят ще бъде една огромна постройка и тълпящите се милиарди ще живеят дълбоко под земята и високо в небето. Ще живеят в плуващи градове и огромни капсули на дъното на океана. Ще живеят на големи спътници, които сами по себе си ще бъдат градове, обикалящи в Космоса. Ще дойде времето и да се преселват на други планети, подготвени за тях. Ще се възползват от всяко свободно местенце, където и да се намира то. Ще търсят и откриват нови, когато всичко се изчерпи. Да, ще го направят, защото друго спасение няма. Мечтите и бълнуванията за времето вече са мъртви.

Фрост се изправи на верандата и погледна над обраслата в буренаци и храсти пустош, била някога стопанство. Старата ограда се бе превърнала във ветроупорна развалина. От младите филизи и храстчета, които беше запомнил, когато идваше тук като момче през ваканциите, сега се извисяваха в небето високи дървета. Оградите бяха порутени и почупени и не беше далече денят, когато съвсем нямаше да ги има. А след век, може би, изоставени без грижа и поддръжка и къщата и плевнята щяха да изчезнат. Ще се превърнат в куп развалини.

Мона Кямпбъл беше заминала, а сега и той щеше да го направи. Не защото се надяваше да отиде някъде, а просто защото нямаше смисъл да се остава тук. Ще слезе долу на пътя и ще тръгне безцелно, защото за никъде определено не беше тръгнал. Ще се прикрива. Ще се опита и сигурно ще успее да се придвижи, вероятно на юг, защото след няколко месеца по тези земи ще застудее и ще падне сняг.

На югозапад — помисли си той. Към пустинните места и планините; места, които много пъти е искал да посети.

Мона Кямпбъл беше заминала! А защо?

Може би защото се е страхувала, че той може да я предаде с надеждата да бъде реабилитиран като човешко същество. Или пък защото е решила, че не е трябвало да му казва това, което му каза, с което е станала уязвима.

Избягала е не за да запази себе си, а за да запази света. Тя е поела самотния път, защото не би могла да каже на хората, на човечеството, че два века то се е заблуждавало и е сбъркало. Избягала е и защото надеждата, която тя откри в Хамелската математика е твърде слабичка и крехка, за да противостои на социалната структура, която сам човекът е изградил и утвърдил.

Холите са прави — помисли си той — както и самото човечество е било право векове наред в своята вяра. Макар да беше убеден, че Холите направо ще отхвърлят всички доводи за вечността на живота, защото в тях няма обещанията за вечното съвършенство и триумфа на доброто. Няма тържествените звуци на сребърните тръби.

Защото тези доводи не обещават нищо повече от един безкраен живот. Не казват как ще изглежда този живот, какво ще бъде неговото устройство, ако въобще ще има такова. Но все пак бяха доводи, доказателство, помисли си той, а те все са нещо по-добро от една гола вяра. Защото вярата, дори в най-добрите случаи, не е била нищо повече от плаха надежда за доказателства.

Фрост слезе от верандата и тръгна към провисналата порта. Можеше да отиде където си пожелае и беше по-добре да тръгва. Не му бяха необходими приготовления и планиране на маршрути, защото всичко, което имаше бяха дрехите на гърба му. Дрехите, които едно време принадлежаха на човек на име Еймъс Хиклин, а без определена цел и направление планове не му бяха необходими.

Беше до портата и тъкмо я отваряше, когато колата изскочи от горичката, недалеч до къщата и се спусна към него. Силно изненадан, той се спря в полуотворената порта. Първата мисъл, която му мина през главата беше, че Мона Кямпбъл се връща. Забравила е нещо или е променила решението си и отново се връща.

С приближаването на колата той видя, че вътре имаше двама души. И двамата бяха мъже.

Колата стигна до портата и спря.

Отвори се една от вратите и от колата излезе мъж.

— Дан — каза Маркус Епълтън. — Колко мило, че те намерихме тук. И то когато най-малко очаквахме.

Беше любезен и развеселен. Говореше като с близък приятел.

— Не се съмнявам — каза Фрост. — От моя страна също. Очаквах, че можете да ми сервирате такава изненада, но най-малко днес.

— Хм, моля, моля — каза Епълтън. — Времето не е от значение. За мен пък то се оказа подходящо. Не очаквах, че ще спипам и двама ви.

— И двама ни? — учуди се Фрост. — На гатанки ли ще си играем, Маркус? Тук няма друг освен мене.

Шофьорът вече беше слязъл от другата врата и като чу това заобиколи колата. Беше едър мъж. Постоянно примижаваше и на бедрото му висеше грамаден пистолет.

— Кларънс — обърна се към него Епълтън, — влез в къщата и докарай тази Кямпбъл.

Фрост излезе от портата и се отдръпна встрани, за да пропусне Кларънс. Проследи го с поглед през отвора по стълбите, докато влезе в къщата и пак се обърна към Епълтън.

— Маркус — запита той, — кого очакваш да намериш там?

Епълтън се захламил насреща му.

— Не се прави на идиот — каза той. — Знаеш коя е Мона Кямпбъл. Помниш я добре.

— Да. Жената от изследване на Времето. Онази дето изчезна.

Епълтън кимна с глава.

— Момчетата долу от районната станция преди няколко седмици забелязали някой да живее тук. Прелитали по някаква спасителна мисия. След това... след около седмица, същата жена, която видели

тук, закарала при тях човек, ухапан от змия. Казала, че го била намерила на пътя и че само минавала от тук. Било тъмно и те не я разгледали добре, но за нас и това беше достатъчно да се ориентираме и досетим.

— Сбъркали сте — рече му Фрост. — Тук друг не е имало. Освен мен, никой друг!

— Дан — продължи Епълтън, — срещу теб има възбудено следствие по обвинение в убийство. Ако решиш, че имаш нещо да ни кажеш, можем да си затворим очите и да забравим, че сме те видели. Ще те оставим спокойно да се укриеш.

— Да се укрива? Къде? — запита Фрост. — Колко далеч? На разстояние на един изстрел в гърба?

Епълтън разклати глава.

— Думата си е дума — каза той. — Ти ни трябваш, разбира се, но човека за който дойдохме и който наистина търсим, е тази Мона Кямпбъл.

— Няма какво да казвам, Маркус — каза Фрост. — Ако имаше, бих се изкушил да се възползвам от тържествената ти дума и да убедя себе си, че ще я спазиш, но Мона Кямпбъл не е била тук. Не съм виждал тази жена.

Кларънс излезе от къщата и с тежки стъпки се приближи към портата.

— Няма никой тук, Маркус — каза той. — Никакви следи.

— Хм — каза Епълтън, — сигурно се е скрила някъде.

— Но не и в къщата — каза Кларънс.

— Какво ще кажеш — запита Епълтън, — този господин тук дали не знае?

Кларънс се обърна и с примижалите си очи строго изгледа Фрост.

— Може би — каза Кларънс. — Твърде вероятно е.

— Жалко — каза Епълтън, — че не му се говори.

Кларънс замахна с мускулестата си ръка, сграби лицето на Фрост и го тласна назад. Той полетя и се заби в оградата. Кларънс се наведе, хвана го за ризата, повдигна го и отново стовари ръка в лицето му.

Ярки искри заслепиха съзнанието на Фрост. Усети се, че пълзи по ръце и колена и тръска глава да прогони парещите искри. Кръв течеше от носа му и в устата му нещо соленееше.

Ръката се протегна отново и го изправи на крака. Олюлявайки се, той се опита да запази равновесие.

— Стига вече — обърна се Епълтън към Кларънс. — Поне засега. Той може би ще се разприказва?

Погледна към Фрост.

— Искаш ли още?

— Да се продъните дано! — каза Фрост.

Ръката отново се стовари и отново го събори. Опита се да се изправи на крака и си помисли трябваше ли да казва тези думи. Защо му трябваше да казва точно това? Беше глупаво от негова страна. Не мислеше да казва това, а го каза и ето какво стана.

Изпълзя, седна и погледна двамата. Закачливият пламък в очите на Епълтън беше изчезнал. Кларънс беше се надвесил над него и упорито го гледаше.

Фрост вдигна ръка и избърса лицето си. Прах и кръв се размазаха по дланта му.

— Толкова е лесно, Дан — рече му Епълтън. — Трябва само да ни кажеш къде е Мона Кямпбъл. След това заминавай. Ние изобщо не сме те виждали.

Фрост поклати глава.

— Ако не кажеш — каза Епълтън, — Кларънс съвсем ще те пречука. Той обича тези занимания и скоро май ще има тази възможност. А на мен пък нещо ми подсказва, че момчетата от районната спасителна могат и да позакъснеят, да не дойдат на време. Знаеш, че се случват такива неща понякога. Закъсняват с малко само, но разбира се — фатално, какво да се прави.

Кларънс пристъпи към него.

— Не се шегувам, Дан — каза Епълтън. — Не мисли, че те будалкам.

Фрост се опита да подвре крак, за да се изправи. Кларънс направи още една стъпка към него и започна да се навежда. Фрост се засили и с цяло тяло се нахвърли към изправените отпреде му крака. Раменете му като че ли се смачкаха от удара и той се просна напред. Претърколи се и с усилие се изправи.

Кларънс лежеше с цял ръст на земята. Кръв бликаше по лицето му от рана в главата, която вероятно беше получил при удар в оградата.

Епълтън се беше навел над него и се опитваше да му помогне. Фрост се опита да се отдалечи, но онзи го удари с глава и той падна. Епълтън се нахвърли отгоре му. Една ръка се вкопчи в гърлото му и над него се надвеси лице с присвити очи и разкривена и озъбена уста.

Някъде в далечината, стори му се, гръмотевица проряза небето. Главата му също тътнеше и той не можеше добре да се ориентира. Ръката на гърлото му се свиваше като менгеме. Събра юмрук и удари надвесеното над него лице, но удара беше много слаб. Удари още веднъж, и още веднъж, но ръката на гърлото му продължи да стиска.

Изневиделица задуха вятър и изпълни въздуха с прах и камъчета. Лицето над него се присви и заотстъпва. Ръката освободи гърлото му и лицето се загуби в прахоляка.

Със залитания Фрост се изправи на крака.

Непосредствено до колата имаше хеликоптер. Витлата му правеха последни завъртания. Двама души излизаха от кабината. И двамата бяха въоръжени. Сkochиха на земята и заеха позиции с насочени пушки. Малко настрана беше застанал Маркус Епълтън с безпомощно разперени ръце. Кларънс продължаваше да лежи на земята.

Витлата съвсем спряха и настана тишина. По цялото тяло на хеликоптера беше изписано с големи букви СПАСИТЕЛНА СЛУЖБА. Един от двамата замахна с пушката към Маркус Епълтън.

— Мистър Епълтън — каза той, — ако носите пистолет, хвърлете го на земята. Вие сте арестуван.

— Нямам пистолет — отвърна Епълтън. — Никога не нося такъв.

Сън, помисли си Фрост. Сън и нищо друго. Твърде невероятно и абсурдно е за да не бъде сън.

— По чие нареждане — запита Епълтън, — ме арестувате? И с какво право?

В гласа му звучеше високомерие и подигравка. Явно беше, че не може да приеме и допусне това. Никой, абсолютно никой не можеше да арестува Маркус Епълтън.

— По мое нареждане, Маркус — прозвуча друг глас.

Фрост бързо се обърна. На стълбичката от кабината на хеликоптера беше застанал Б. Дж.

— Б. Дж. — каза Епълтън, — не сте ли се поотдалечили от къщи?

Б. Дж. не отговори. Обърна се към Фрост.

— Как си, Дан? — запита той.

Фрост вдигна ръка и забърса лицето си.

— Няма ми нищо — отвърна той. — Радвам се да ви видя, Б. Дж.

Вторият от въоръжените беше отишъл при Кларънс. Изправяше го на крака и взимаше пистолета му. Кларънс стана, олюлявайки се, и сложи ръка на раната си.

Б. Дж. стъпи на земята. На стълбата се появи Ан Харисън.

Фрост тръгна към хеликоптера. Главата му бучеше и не чувстваше краката си. Изненада се, че е в състояние да се движи. Да, той вървеше, крачеше. Беше добре и не разбираше нищо.

— Ан — запита той. — Ан, какво става?

Тя спря пред него.

— Какво са направили с теб? — запита тя.

— Нищо особено — каза той. — При все че здравата се опитаха. Но кажи ми каква е тази работа?

— Документа, който беше у теб. Спомняш си, нали?

— Да, дето го дадох на теб онази нощ. Или помислих, че съм ти го дал. Беше ли наистина в плика?

Тя кимна с глава.

— Беше една глупост. В него пишеше: „Сложи 2468934“, смешно че съм запомнила цифрите, нали? Ти самия каза, че си го чел и си забравил.

— Да, спомних си. Беше нещо като вписване в списък. И какво значи то?

— Номерът — обади се до него Б. Дж. — е номер на човек в камерите. Списъка беше таен списък на хора, които никога нямаше да бъдат съживени. Всички данни за тях е трябвало да бъдат заличени. Тези хора е трябвало да изчезнат от човешкия род.

— Да не бъдат съживени? Но защо?

— Те притежават големи капитали — каза Б. Дж. — Капитали, които могат да бъдат прехвърляни. Прехвърляни и документирани така, че да не се загубят, ако собствениците им не бъдат съживени и не ги потърсят.

— Лейн! — каза Фрост.

— Да, Лейн, касиера. Той може да манипулира такива неща. Маркус е издирвал и посочвал жертвите. Хора, които нямат близки роднини и приятели. Хора, които никоой няма да потърси, ако не бъдат съживени.

— Ти, разбира се, знаеш, Б. Дж. — намеси се без дори следа от настървение Епълтън, — че ще те съдя за това. Ще те докарам до просяшка тояга. Ще смъкна всичко от теб. Тази клевета ти ми отправи пред свидетели.

— Много се съмнявам. Признанията на Лейн са в ръцете ни — отвърна Б. Дж. и кимна с глава към двамата от станцията. — Вкарайте ги в машината.

Двамата мъже заблъскаха Кларънс и Епълтън нагоре по стълбата. Б. Дж. се обърна към Фрост.

— Ти ще дойдеш ли с нас?

Фрост се подвоуми.

— Ами, де да знам...

— Белезите могат да се премахнат — каза Б. Дж. — Официално ще заявим нашата признателност за всичко направено от тебе. Службата ти те очаква. Имаме сведения и доказателства, че процесът и присъдата са били нередовни — устроени от Маркус. А аз ще се погрижа Вечния Център да оцени по достойнство и осезателно да изрази своята благодарност за откриването на този лист...

— Но аз не го открих.

— Хайде, хайде — упрекна го Б. Дж. — Хайде без излишна гордост. Мис Харисън ни разказа подробно. Тя го донесе при нас. Вечният Център е задължен и на двама ви и никога няма да може да ви се отплати.

Рязко се обърна и тръгна към хеликоптера.

— Всъщност не бях аз — каза Ан, — въпреки че не бих могла да му кажа кой беше. Беше Джордж Сътън. Той го дешифрира и събра фактите и доказателствата.

— Чакай, чакай — каза Фрост. — Джордж Сътън? Не познавам...

— Познаваш — прекъсна го тя. — Човекът, който в онази нощ те взе от улицата — Холито. Старикът, който беше те питал дали вярваш в Бог.

— Дан — обърна се Б. Дж. към тях като стигна до стълбата.

— Да, Б. Дж.

— Маркус дойде тук да търси Мона Кямпбъл. Каза, че имал сведения, че е някъде насам. Ставаше дума за някаква стара стопанска къща. Предполагам, че е тази.

— И на мен каза това — отвърна спокойно Фрост. — Изглежда мислеше, че аз знам нещо за нея.

— А ти знаеш ли?

Фрост поклати глава.

— Абсолютно нищо — отвърна той.

— Е — каза Б. Дж., — ще се ходи пак за гъски. Ще я открием тези дни.

Изкачи се тежко по стълбата.

— Представи си само — каза Ан. — Връщаш се. Мога да ти приготвя още една вечеря.

— Аз пък ще изляза и ще купя червени рози и няколко свещи.

Отново си спомни топлината, утехата и чувството за истински живот, който тази жена можеше да донесе в една бедна и скучна стая. Спомни си също как празнотата и горчилката на окаения му живот изчезнаха в нейното присъствие, и как той почувства близост и приятелство, които не беше познавал.

Любов? Учуди се той. Любов ли беше това? Как да разбере човек? В този първи живот на човека едва ли има време за любов — нито дори време да помисли и разбере какво е тя. А във втория живот ще има ли време? Сигурно, защото времето ще бъде безкрайно. Но човекът ще продължи ли в безкрая на това време своя материализъм както в първия живот? Ще стане ли друг човек, или ще си остане същия. Ще отнесе ли човек клеймото на първия живот и във вечността?

Тя се обърна с лице към него. По бузите ѝ се стичаха сълзи.

— Ще бъде същото — каза тя.

— Да — отвърна той. — Ще бъде същото.

При все, че добре разбираше, че няма да е същото. Земята не можеше да остане същата. Мона Кямпбъл беше открила истина, която може би никому няма да каже, но след години ще дойдат други, които също ще я открият и светът ще узнае. И с нова сила ще почувства агонията и терзанията на съзнанието. Истините, внушавани и трупани с години, ще бъдат пресяти и преоценени. Вечният Център ще бъде

оспорен в своите обещания с други обещания. Обещания, забулени в тайнство и вяра, и светът отново ще попадне между воденичните камъни на схващания и убеждения.

— Дан — каза Ан. — Моля те, целуни ме и да се качваме. Б. Дж. навярно вече се безпокои за нас.

ТРИДЕСЕТ И СЕДЕМ

Човекът седеше до пътя и се взираше в пространството, но явно не гледаше и не виждаше нищо. Погледа му обаче не беше празен. В очите му проблясваше живот.

Беше само по панталон, прерязан над коленете. Дългата му коса свободно падаше по лицето му. Брадата му беше сплъстена и покрита с пясък. Имаше измъчен и изнурен вид. Кожата му беше почерняла от слънцето.

Мона Кямпбъл спря, излезе от колата и се загледа за малко в него. Той с нищо не показа, че е усетил присъствието ѝ. Стана ѝ тъжно, защото забеляза у този човек обърканост, празнота и всячески ограбен живот.

— Да ви помогна с нещо? — запита тя.

Неочаквания звук наруши погледа му. Леко обърна глава и се втренчи в нея.

— Какво Ви безпокои? — запита тя.

— Какво ме безпокои? — запита той с извисена интонация. — Какво Не Ме безпокои? Човек може ли да каже и разбере кое го безпокои и кое не?

— Понякога — каза тя. — Не винаги. Границата понякога е незначителна.

— Ако бях постоянен — каза той. — Ако бях се молил малко по-силно, по-горещо. Ако бях изкопал дълбоката дупка и бях изправил кръста. Но... карай да върви.

Думите му затихнаха недоизказани и погледът му отново се отправи към нищото в пространството.

Едва сега тя забеляза торбата до него, явно съшита от отрязаните крачоли. Беше полуотворена и вътре се виждаше безразборно наблъскан гравирания хеманит.

— Гладен ли сте? — запита тя. — Да не ви е зле? Уверен ли сте, че нямате нужда от помощ?

Беше неразумно, помисли си тя, да спира и да се занимава с този загубен и празен човек.

Той леко се раздвижи. Устните му се размърдаха като че в опит да заговорят и бавно отново се притиснаха една в друга.

— Щом нямате нужда от моята помощ, ще продължа пътя си — каза тя.

Тръгна към колата си.

— Чакайте — каза той.

Тя се обърна отново към него.

Изнурените и тъжни очи бяха вперени в нея.

— Кажете ми — запита човекът — има ли някъде някаква истина?

Въпросът не беше празен и безсмислен. Тя много добре усети, че не беше.

— Мисля, че има — отвърна. — Истина има в математиката.

— Аз се молах и търсех истината — каза той — и ето какво получих.

Протегна крак и ритна торбата. Хеманитът се разпиля по тревата.

— Винаги ли е така? — запита той. — Търсиш истина, а получаваш такива глупости. Намираш нещо, което няма нищо общо с истината и го взимаш, защото все пак е по-добро от нищо.

Тя отстъпи назад. Този човек беше направо луд.

— Хеманит — каза тя. — Един друг човек търсеше хеманита.

— Вие не разбирате нищо — каза той.

Тя разклати тъжно глава и понечи да тръгва.

— Казахте, че има истина в математиката. Бог една страница от математиката ли е?

— Не мога да кажа — отвърна тя. — Аз спрях само за да видя бих ли могла да ви помогна.

— Не можете — каза той. — Вие на себе си не можете да помогнете. Имахме я едно време тази помощ, от която всички така се нуждаем. Имахме я и я загубихме някъде. Начин да си я върнем няма. Убедих се в това, защото сам се опитах.

— Може би има начин — кротко отвърна тя. — Има една формула, едно уравнение, дошло от една далечна и забравена планета...

Той се повдигна и кресна.

— Няма начин, казвам ви! Начин няма! Имало е винаги един единствен начин и той сега не важи!

Тя се обърна и побягна. Спря при колата и се обърна към него. Той отново беше се свил на земята и продължаваше грозно да се взира в нея.

Тя се опита да говори, но думите секнаха на гърлото ѝ.

В разстоянието помежду им той прошепна като да беше тайна, която много е искал да ѝ каже:

— Ние сме изоставени — прозвуча ужасния шепот. — Бог ни е обърнал гръб!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.